

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Liber II. De iis quæ ad Sacerdotem pertinent, dum actu celebrat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

festis, id facere, non concederem; siquidem, ut habet Suarez de Euch. d. 88. sect. 1. circa finem, alique apud Bonac. loco citato, hæc esset voluntas, non necessitas, effectusque novus vivendi modus, qui dispensatione indigeret. Non propterea noluissem, quod Marchinus de ord. tr. 3. p. 3. c. 15. n. 1. id etiam continuare in Eremica concedens, adderet decipi in hoc Suar. nec enim tanto viro talis censura erat contorquenda, multo minus, quia nullam sui dicti Marchinus, si rectè pendatur rationem affert; & insuper, rationi à Suario allatæ non respondet.

At quis eiusmodi Eremicæ dispensabit? id non explicat Suarez. Sed ego author essem Episcopo; ut regulariter rem remitteret ad Summum Pontificem, ad quem pertinet approbare modos bene, vel male vivendi. Lege Bellarm. de Monachis, cap. 4. Rodriq. tom. 1. quest. Reg. 1. artic. 4. circa medium: Peyr. tract. 2. in Const. Pyrrhi, à num. 2.

Duo denique hic adverte. Alterum: celebrantem posse Missam inceptam prosequi sine Ministrio, si Minister fortè abiit, & aliquantulum expectatus non veniat. Ita Henricus quem sequitur Hurtad. d. 4. de sacrif. diff. 12. circa finem, quia quamvis, necessitate urgente à Missa incepta desistere quis possit, de qua re infra lib. 2. cap. 7. §. 1. defectus tamen Ministri non est necessitas tanti momenti, quantum ad desistendum requiritur.

Alterum est, Ministrum, nisi desit in necessariis (ut v.g. materiam inceptam sua culpa Sacerdoti tradat) & citra scandalum, & contemptum in suo ministerio, vix posse graviter peccare. Ita Bonac. de Euch. disp. 4. quest. ultim. pag. 9. num. 30. nam si relinquit respondere, vel inservire in quod debet, non videtur, in re gravi delinquere. Adde nec obligati esse in gratia; quare si cum conscientia peccati mortalis inservit, non propterea novum mortale committit: immo puto, si cum debita reverentia accedit, ne venialiter quidem peccare, sicuti nec venialiter peccaret, si alias spirituales exercitationes exhiberet.

§. VI. Sanitas Corporis.

1. Non loquimur, quænam sanitas requiratur, ad hoc, ut ordinati quis ritè valeat in Sacerdotem id enim pertinet ad tract. de Irregularitate; sed, posito quod sit Sacerdos quænam necessaria sit, ut licitè celebrari ab ipso possit.

2. Illa requiritur quæ non obstat integritati, & reverentia sacrificij. Hinc à sacris Canonibus mox citandis excluduntur à munere sacrificandi patientes morbum caducum, demoniaci, capite læsi, cæci, digitis carentes, vomitu laborantes, & similes; magna enim esset ir-

reverentia, vel relinqui propter hæc sacrificium factum, vel indecenter tractari.

3. Illos ergo, qui morbo caduco, vel simili, cile revertitur, vexantur, ita convalescere oportet experientiam alicuius temporis recuperantem.

Pro Dæmoniis, aliqui iuxta cap. Communionis finit. 33. experientiam anni de recuperata poscunt, pro aliis morbis, iuxta cap. Nuper. 3. experientiam triginta dierum. Sed textibus in pensis merito Suar. Sayr. Reginald. alique apud de Irregul. d. 7. quest. 1. p. 2. num. 22. concludunt, scopam pertinere iudicium, an aliquis liber morbo, pensatis morbi, & persona conditionibus, gatur omnino Suarez, de Conf. d. 51. s. 1. n. 5. pro iis, qui iam Ordinem susceperunt, de quibus quimur, ait, requiri quidem iudicium Episcopi, non esse dispensationem, sed declarationem declarationem intelligi authenticam, scilicet, perite dimanantem; nam propterea ego non sufficere, si fiat à Doctore privato. Possit fieri à Provinciali pro suis subditis Regularibus tertius pro quodam Patre Capucino inquis putavi, quia satis illa pro subditis est authenticatio.

4. Idem insuper ibid. notant laborantem morbo, si raro, puta semel in mense cadere in tremor, idque absque clamore, vel spumarum emissionem horribili corporis agitatione posse celebrare, ut socio Sacerdoti jejuno, qui possit, si fuerit opus, Sacrificium.

5. Denique, qui lepra vel simili exteriore morbo laborat, in quo tamen non sit prædictum culum, sed solum quidam horror altarium, includitur omnino ab Altari, sed prohibetur ne citius in publico. Ita Suarez de Sacram. disp. 82. in initio.

6 De Lusco dixi cap. 5. §. 5. num. 2.

§. VII. Mundiis Corporis, & lotio manuum.

1. De his sufficit asserere, quæ breviter notantur de Sacram. disp. 82. in proemio, sine. Dicitur, quod, munditia corporalis à Sacerdote sacrificium beat, quantum recta ratio dicitur, & ideo, iuxta regulas, Sacerdos celebraturus, se corporaliter lavat, id etiam fiat, in significationem spiritualis munditie, men sit propter ipsam mundiis corporalem & munditie non debet; quamvis non videatur illa significatio rigore præcepti. Hæc ille.

2. Idem propter similes rationem erit de locutionum post spoliatas sacras vestes; id, quod per hanc causationem his adnotasse sufficiat.

LIBER SECUNDUS.

De iis quæ ad Sacerdotem pertinent, dum actu celebrat.

CAPUT PRIMUM.

De intentione Sacerdotis in celebrando.

§. I. De fine, quem potest, vel debet intendere Sacerdos, in faciendo Sacro.

1. SACRIFICIUM, inter omnes actiones Vitis Religionis, est excellentissima actio, quæ scilicet, veneramus Deum Optimum Maximum

dignum esse, in cuius honorem, vel nostra ipsa viam struatur; id, quod significare profitemur, non quidem verbis, sed ipsa actione Sacrificij: in quo per esse debet destructio rei oblata. Offertur autem in Missa ipse Christus Dominus eiusdemque Christi destructio intervenit, quatenus, per consecrationem Corporis & Sanguinis, ponitur idem Christus in proximo statu, seu via destructionis; quia mirum ex vi consecrationis Christus reproduci sub speciebus panis, & vini, & ut sic reproduci ponitur in tali statu, ut mox, corruptis speciebus destruat, seu dissolvatur esse; non quidem destruat, sed

absolutè, sed ex vi amissionis talis esse reproducti: Si-
quidem, si per impossibile, non esset in sua reali exi-
stentia in Caelo; sed solum in esse Sacramentali sub his
speciebus; certe, ex vi corruptionis talium specierum,
destrueretur omnino, & non amplius existeret. Vides
destrueretur omnino? Quare, sicut non, quan-
tum destructionem victimarum? Quare, sicut non, quan-
tum physicè moriebatur, sed quando jugulabatur, seu
physicè percutiebatur a Sacerdote ovis v. g. dicebatur
sacrificari, seu sacrificari: & liquida, ut vinum, & oleum,
tam, v. g. vel ex toto, vel ex parte effundebantur, dice-
batur sacrificari, seu libari: sic quando in Consecra-
tione accipit Christus hunc statum, quo proximè
ponitur in via ad dictam destructionem, rectè sacrifi-
cari verè, & realiter dicitur: Nam quemadmodum
per gravem percussione ovis moritur inde ad qua-
ntum, v. g. & vinum, oleumve per effusione de-
struenda inde ad aliquod tempus, quia ponuntur in pro-
ximo statu destructionis, in omni loquendi proprietate
dicuntur sacrificari; ita Christus Dominus, quia ponit
sub speciebus, inde ad modicum tempus, his cor-
ruptis, destruendus, dicitur in omni proprietate sacrifi-
cari.

Hic mihi duo de hac re cogitanti appruit bonus mo-
dus explicandi, qua ratione, in Missa, reperitur vi-
ctimæ destructio tam essentialis in omni propriè dicto
Sacrificio. Nam per alios modos, quibus utuntur Do-
ctores apud Ioannem Delugo de Euchar. disp. 19. sect. 4.
& 5. & per ipsum modum, quo idem configuratis ceteris,
utitur, numquam habetur vera, realis, & non
metaphorica destructio, quæ realis, & vera certè habet
per nostram prædictam explicationem. Sed hæc fuscè
explicamus in tract. Theologico de Sac.

2. Cum igitur ut dicebam, Sacrificium sit prædictus
excellentissimus Religionis actus, certum est ultimum
Sacerdotis sacrificantis finem debere esse, Deum mo-
do prædicto venerari, qui certè finis semper saltem im-
plicitè aderit, quoties Sacerdos intendit iuxta Ri-
tum sanctæ Ecclesiæ celebrare, nec talem ritum, quoad
substantialia, & graviter necessaria, velit, propter
quemcumque alium finem, relinquere. Secus fore mor-
tale peccatum nemo dubitat, quia quicquid Sacerdos præpo-
neret substantialibus, & graviter necessariis illum
alium finem, quod esset negligere Dei præceptum, in re
gravi. Lege S. Thom. 2.2. quæst. 132. art. 3.

3. Nunquàmne igitur sine mortali peccato potest
sacrificium celebrari a Sacerdote propter alium finem?
Et, æquène peccabitur, si Sacerdos celebret ob vanam
gloriam, vel ob lucrum, vel quid simile?

4. Dico, si propter finem mortaliter peccaminosum,
celebret Sacerdos, certum esse, peccare mortaliter, ut si
quis v. g. celebraret ob finem aliquod notabile furandi:
Peccaret item mortaliter, si propter alium quemcumque
finem vellet relinquere, seu relinqueret ritum prædi-
ctum in necessariis: Ratio utriusque est, quia in hoc se-
cundo casu Dei præceptum, ut modo dixi, negligitur,
& in prima intenditur finis mortaliter peccaminosus, à
quo actio specificationem sumit.

5. An autem, in primo dicto casu essent duæ mali-
tiæ, speciei diversæ, altera propter intentionem furti,
contra iustitiam, altera contra Religionem, propter
irreverentiam, quæ irrogatur Sacrificio, dum assumi-
tur, tanquam medium, ad malum finem: posset esse
quæstio, quam tamen breviter expedio, affirmando
esse duas, furti, ut certum est, & sacrilegij propter di-
ctam gravem irreverentiam, quæ certè in tali intentione
reperitur, dum vis uti actione tam sancta, ad finem
tam perversum.

6. At vero si propter finem venialiter peccamino-
sum quis principaliter celebraret, v. g. ob vanam glo-
riam, vel lucrum venialiter malum, solum venialiter
peccaret. Sic Sanch. lib. 1. in Decal. cap. 3. num. 1. Ratio
est, quia universaliter tunc est mortale ordinare ope-
rationes virtutum; v. g. ministrare Sacramenta, au-

dite Sacrum, opera Misericordiæ exercere, & alia
huiusmodi, atque adeo ipsum facere Sacrum; tunc
inquam, est mortale ordinare hæc ad alium finem,
quando in eo fine ita sistitur, ut interveniat voluntas
omittendi ob illum finem, aliquod Dei præceptum
grave. Ita Sylvest. Navarr. Henric. apud Sanch. ci-
tati. At in casu nostro non omittitur tale quid, ut
supponimus, ergo mortale non erit, solum erit venia-
le, sicuti venialis est finis. Quamvis enim addit aliqua
ordinis perversio, cum debet celebrari Sacrum, pro-
pter Dei gloriam dumtaxat, & non propter vanam
gloriam, tamen hæc perversio non est gravis; patet,
quia jam remanet finis ultimus ipsius gloriæ in eo
minimo, quo servantur substantialia, & necessaria
Missa; solum additur hic alius finis, qui cum ut di-
ximus; sit venialiter peccaminosus, illum finem ul-
timum non excludit, sed solum leviter, ut ita dicam,
contaminat.

7. Denique si propter finem indifferentem, quis
principaliter celebraret, v. g. ut amico complacere,
aliàs non sacrificaturus, idem dicendum erit, scilicet
non peccaturum mortaliter. Ratio est, quia, ut modo
dictum est, non intercedit voluntas omittendi aliquod
grave præceptum. Peto tamen venialiter peccatum,
quia ordinare res sacras, & spirituales ad hæc tempo-
ralia, nonnulla perversio est, licet minor, quam si
ordinentur ad finem venialiter malum, de quo in præce-
denti numero.

8. Sed audi, quod Deus te amet, Lector, id quod,
quæ dicimus, illustrabit. Erat quidam Concionator
ceterum pius, ac religiosus, qui tamen volebat concio-
nari in diebus Quadragesimæ, nisi stipendium à prædi-
cationis ministerio ipsi promitteretur. Rursus erat alius,
qui invitatus ad faciendum in quadam villa Sacrum, ibat
perlibenter, quia ibi opporere à Domino villæ excipie-
batur, Sacrum tamen bona devotione operari, seque
ad illud, pro virili parte, disponere solebat, ita ut
facere usurparet, se agere gratias consuevisse illi Do-
mino pro epulo temporali, non minus, quam pro
spirituali. Hi duo Concionator, & Sacerdos, cum
ego Messanæ, olim in Collegio nostro, versarer, si-
mul convenerunt ad interrogandos nostros, an pec-
carent; Dixi, peccare dumtaxat venialiter, nam or-
dinabant Concionem, & Sacrum ad fines illos tempo-
rales, cum interim ultimate consistenter in Deo, pro-
pter quem Conciones utiliter, & Sacrum religiose per-
agebant. Addidi tamen facile eos potuisse etiam à ve-
niali se liberare, si solum, minus principaliter, inten-
derent, alter honestam refocillationem, alter honestum
lucrum.

§. II. De Intentione, quam Sacerdos habere debet conse-
crandi ante, vel dum operatur Sacrum.

Præmittitur divisio, & explicatio Intentionis.

1. Intentio consecrandi absoluta (nam de conditio-
nata agere pertinet ad Scholasticos) quam Sacer-
dos habere potest, dum Sacrificium celebrat (id quod
est commune in consiciendis omnibus Sacramentis)
quadrex est. Actualis, Habitualis, Virtualis, Inter-
pretativa.

2. Intentio Actualis est, qua quis actu intendit ali-
quid facere. Estque duplicis generis. Prima, qua, quis
advertens quid faciat, volens, illud agit. Secunda, qua
quis reflectens ad ipsam voluntatem, qua vult aliquid
agere, illam vult. Hanc intentionem in actu signato,
illam in actu exercito, appellat Caiet. apud Suar de Sacra-
in fine Comment. ad quæst. 64. S. Thom. de Sac. art. 8.

3. Habitualis est intentio mere præterita, nondum
retractata, v. g. intentio, quam heri habui eundi Ro-
mæ, si eam non revocavi, nec aliud addidi, dicitur
hodie habitualis. Alio modo etiam sumitur intentio
habitualis, pro habitu scilicet ex frequentatis actibus
acquisito

acquisitio aliquid intendendi. Ut si quis v.g. sæpè digittos volens moveat, etiam dormiens, etiam amens ad illos movendos, sine advertentia se applicabit.

4. Virtualis est eadem prædicta intentio præterita nondum retractata, sed addit unum, quod remaneat in homine, & influat in opus, quod de præsentis homo facit, v. g. heri intendi ire Romam: hodie nihil expresse de Roma cogitans, assumo media, id est, surgō è lecto, exeo domo, navim conscendo, &c. dicor in his mediis assumendis habere intentionem virtutalem adeundi Romam. Addit ergo Virtualis supra Habitualement unum aliquid, per quod moveor ad illa media peragenda, quæ ad finem heri propositum, & nunc non cogitatum, conducunt. Quid autem sit hoc aliquid, quod in me remanet post intentionem heri habitam, quodque me nunc movet ad illa media suscipienda, gravis est inter Doctores disputatio. Et alij quidem cum Suar. de Sacram. disp. 13. sect. 3. §. Quocirca docent, esse applicationem potentiarum externarum hominis, quæ ex vi intentionis præteritæ, remanent applicatæ ad ea media. Alij cum Vasque de Sacram. disp. 138. cap. 6. n. 78. putant, esse connexionem quandam, quæ remanet inter primam intentionem, & subinde inter actiones subsequentes. Alij cum Coninch. de Sacram. quest. 74. art. 8. dub. 2. dicunt, esse quandam entitatem necessario à prædicta prima intentione relictam in Imaginatione, & Appetitu sensitivo, seu etiam, saltem aliquando, ex Delugo disp. 8. de Sacram. sec. 5. num. 84. in intellectu, & voluntate, quæ entitas (quamvis modo vix perceptibilis) movet potentias ad illos consequentes actus. Quæ tamen omnia, & similia in Scholis agitata relinquere nostrum est.

5. Denique intentio Interpretativa, quam indirectam etiam appellamus, est ea, qua quis aliquid vult, tantum in causa; ut si quis, sciens, se solitum in ebrietate occidere homines, velit ebrietatem, Indirectè, & Interpretativè dicitur, velle, seu intendere homicidium. His positis, duobus dictis rem, quæ ad nos facit, expediám.

Intentio Actualis, & Virtualis approbatur in casu nostro, non verò Habitualement, & Interpretativa.

6. Dico primò, intentionem Actualement consecrandi, ut etiam Virtualement sufficientem esse in Sacerdote, ad hoc ut validè, & sine culpa sacrificium celebret. Ita iidem, alique passim. De Actuali non indigemus probatione. De virtuali ratio est, quia Deus non requirit aliam intentionem in administrandis, & conficiendis Sacramentis, nisi illam, qua homo rationabili, & humano modo operatur, qualis est intentio virtualis, cum qua communiter homines operantur: nam perpetuam actualement intentionem ad rem, quam intendunt, nec habent, nec moraliter habere mortales possunt cum pateat experientia, tunc minus nos, actu, attendere cum maximè attendere conamur. Adeo quod, cum tam facile sit humane menti aliò divertere, si actualement intentionem omnino requisisset Christus Dominus in Sacramentis conficiendis, ea continuè nullitati exposuisset.

7. Dico secundo, intentionem habitualement, vel interpretativè sufficientem non esse. Ita iidem. Ratio est, quia consecratio, ut etiam qualibet alia Sacramenti confectio est instituta à Christo ut exerceatur, sicuti modo dictum est more rationabili, & humano, non verò veluti à Psytaco, quod fuisset indecentissimum, cum ministerium, quod sit nomine Christi, peragendum esset more brutali: At actio per intentionem habitualement, vel interpretativam facta, non est in se, & formaliter libera, ut patet, quia ut, sic, potest fieri ab amente, vel ebrio, vel dormiente.

Praxis prædictæ Intentionis consecrandæ.

8. Ex his infero primo, quodd Sacerdos, quamvis propter devotionem, & reverentiam debeat procurare

Actuali intentionem, in ea tamen procurari xius esse non debet. *Aut bene Caietani* (sunt verba in fine Comment. q. 64. S. Thom. de Sacram. art. 3.) *lem intentionem non esse intelligendam in actu, nec necessarium est, nec expedit ut Sacerdos, v. g. non secrat, hunc actum interius repetat, Ego intendi, sed melius est, ut de ipso ministerio à se conficiendo, quam vocat Caietanus Actuali intentionem in actu, & est potius attentio quadam ad res sacras potius, quam qua est conjuncta voluntas perficiendi eadem.* Quamvis necesse non sit hanc semper actu intentionem diligenter ad hoc exhiberi. Hæc Suarez ideo advertit hanc, quæ est intentio Actualis, necesse semper actu exerceri, quia succedere sufficit potest virtualis.

9. Infero secundo duos casus, & quorum resolutionem poterit conscientiam Sacerdotis. Sic, p. sacerdos, qui post Ordinationem habeat semel hanc intentionem. Ego, quorū in tota mea vita Sacras Vestes accedam ad Altare, & Sacramentum volo consecrare: si nunquam ejusmodi intentionem vocet; sed nec unquam renovet, validè consecrat, & licitè, in tota sua vita; Dico consecratum, & licitè, quia in assumendo advertens supposito, illas sacras vestes, in accedendo ad altare, &c. adest virtualis intentio. Licitè, quia non est adus obligatus nisi habere intentionem consecrandi sacramentum more humano, ut supra dictum est, quam satis superque hic jam habet.

10. Sit secundo, Sacerdos, qui ritè initiatus sacerdotio, nec unquam aliam intentionem consecrandi beat, sed nec habeat contrariam non consecrandi sic celebret per totam suam vitam, validè, & licitè consecrat? Dico validè & licitè consecratum in cæteris non desit. Ratio est, quia, ex una parte, assumptione Sacerdotij adest sufficiens intentio consecrandi, hoc enim quis vult, dum vult fieri Sacerdos illudque munus exercere: & ex alia sufficiens intentio adest virtualiter in ipsa actione, qua Missam celebrat, intendit, & ad eam se disponit, vel se alius actionem & præcibus præcedentibus consecrationem.

11. Sed placet verba Henriquez, lib. 1. c. 10. n. 2. in hanc rem, ne cui scupuloso videatur nova dicta hæc tradita. *Intentio virtualis*, inquit, *dicuntur quamvis non videatur fluxisse ex efficaci vi, & motu intentionis, aut quia licet nunquam habuit intentionem sibi explicitam; volo facere, quod Romana Ecclesia dicit, id est, quod Christus instituit, habuit tamen consuetudinem ut si quis Ordines sacros suscipit, ut fiat Sacerdos, & minister Ecclesiæ, absque alia formali intentione (si nunquam habuit contrariam) consuevit celebrare, & ministrare Sacramenta etiam cum distractione mentis, hic enim consuetudo est charitativa & alia Sacramenta. Hæc Henriquez, Et paulo post Reginald. tom. 2. lib. 26. c. 3. n. 38.*

12. Quando igitur aliqui docent intentionem, quis suscipit ordines hoc animo, ut fiat Sacerdos, sufficere ad conficienda Sacramenta; rectè docent, hæc tantum est intentio habitualement: at addit quod sacerdos vestes sacras induat, Missæ orationes dicere, &c. jam non sistit in mera intentione habitualement, sed addit Virtualement, atque adeo hanc sufficere docuit dictus Henriquez, alique relati à Bonacina de Sacram. disp. 19. §. 3. part. 2. §. 1. n. 13.

13. Adde quod in nostro casu vix moraliter fieri potest, ut non adsit aliquando ipsa Actualis intentionem consecrandi, quando enim Sacerdos exiens, v. g. domo, ruit Missam celebrare, & quando in ipsa Missa dicitur *Fiat Sacrificium nostrum ut placeat tibi. Item Amen* &c. *Sacrificium. Item ut nobis Corpus, & Sanguis fiat datus* &c. *simi Filij tui. Imò, & quando actu consecrat, præterea verba Consecrationis, actionesque sacras exhibens quid aliud facit, nisi saltem in actu exercitio, ut moris loquebatur, ex Caietano, Suarez, Consecrationem intendere?*

§. III. Supra quam materiam eadem intentio consecrandi.

Quamvis cum de materia Consecrationis agendum erit, hæc questio tractanda esset, hic tamen de intentione agimus, commodum etiam habet, quam, per aliquot casus magis practicos, discutimus, expediemus.

PRIMVS CASVS.

De Particula ignota Sacerdoti.

Vbi

Defenditur Nunnus contra Dianam.

Minister posuit supra Corporale, in Altari, particulam consecrandam, nec id, ante seu fecit, seu aliter Sacerdos; advertit autem post Consecrationem: dubitavit, an remanserit consecrata; quod est, dubitavit, an intentio consecrandi se extendat ad materiam Sacerdoti presentem, quamvis ipsi incognitam.

Docet Diana p. 2. tract. 17. ref. 19. Nunnus 3. q. 74. et al. diff. ult. asserere, remansisse consecratam, quia intentio Sacerdotis, nisi contrarium voluerit, cum præsumitur religiosa, præsumitur ferri ad omnem materiam consecrabilem presentem.

Sed vera sententia, merito negat. Ita Coninch. de Sac. q. 72. art. 4. dub. 3. num. 39. alique apud eundem Dianam: quia voluntas non fertur ad omnino incognitam, quare voluntas Sacerdotis, quantumcumque religiosa, non extenditur ad consecrandam formulam sibi prorsus ignotam.

5. Dicit (docet Diana) nam ut observat Delugo de Sac. diff. 8. sect. 7. num. 2. 18. Nunnus nequaquam dicit, loquitur enim in alio diverso casu, scilicet quando Sacerdos aliquam Hostiam præparavit, postea vero à Sacrifica, v.g. vel ab alio, vice illius Hostiæ, ponitur alia, incito Sacerdote, vel inveniuntur esse duæ Hostiæ, loco vnius; in quibus casibus Nunnus dicit illas manere consecratas, quia non alligavit Sacerdos intentionem suam ad consecrationem illius Hostiæ, quam suis manibus præparavit, ut excluderet aliam, quam postea in Altari acciperet consecrandam: semper enim intendit consecrare id quod in Altari hoc idem ipse invenit & accipit consecrandum; quæ doctrina vera est propter rationem mox n. 9. dicendam; illa autem, quæ ei auctori tribuit Diana esset omnino falsa, & improbabilis propter rationem n. præcedenti dictam.

SECUNDVS CASVS.

De Hostiis numeratis, quæ non omnes consecrari intenduntur.

Offert Minister Sacerdoti decem Hostias (ut ipse putat) consecrandas, quibus nec plures, nec pauciores intendit consecrare Sacerdos, sed inventæ post consecrationem fuerint undecim, vel novem suntne consecratæ, omnes, nullæ, an decem dumtaxat.

7. Docet Sacerdotem male fecisse astringendo intentionem ad solas decem, debebat enim, iuxta Ecclesiæ consuetudinem, velle consecrare omnes presentes inibi consecrabiles. Sed quando quidem in huius errorem incidit, fiat cum communi opinione, nullam à se fuisse consecratam. Sic Suarez de Sacramen. disp. 43. sect. 6. §. 1. & Coninch de Euchar. q. 74. art. 2. dub. 3. n. 31. Layman lib. 3. tract. 6. c. 2. n. 12. Vasq. de Sac. d. 171. cap. 1. n. 1. alique. Ratio est, quia intentio Ministri debet respondere, & quædrare verbis, quibus consecrat. & verba intentioni, secus per verba sunt demonstrativa per pronomen, hoc; determinata esse debet materia, & quæ signari, demonstrative possit per dictum pronomen. At in casu, de quo loquimur, falsò demonstrantur à Sacerdote decem, quandoquidem tot

non sunt, & sic per verba non significatur, quod intenditur, adeoque nec consecratur.

8. Simile quid dicunt Doctores iidem ibid. in eo casu, quo (licet cum sacrilegio) veller quis unam partem proportionalem Hostiæ, vel mediam non designatam consecrare, quia in nihil determinate ferretur intentio, cum tamen mediam v.g. ex parte sibi dextera veller (licet item cum sacrilegio) consecrare, valide fieret consecratio, quia iam est pars determinata.

Quid, si quis ita intendat? Volo consecrare eas particulas, ex his presentibus, seu eam partem huius Hostiæ, quam vult. Antonius, vel quam Deus vult? Dico in irritum, in consecrationem. Ratio est iam dicta, quia, nisi ipsi Sacerdoti antea manifesta sit ea hominis, vel Dei voluntas, non posset per illud pronomen hoc, significare determinatam materiam illam. An tamen possit offerri Sacrificium pro eo, quem vult Deus, dicam c. 1. §. 9. n. 17.

9. Denique adverte, quod si quis, cum sint Hostiæ undecim, v.g. appositæ, ut consecrentur, ipse tamen, vel nesciat numerum, vel etiam existimet esse decem, vel tredecim, seu plures, vel pauciores, intendat autem, ut intendere semper debeo omnes presentes consecrare, omnes consecratæ remanebunt. Ratio est, quia error ille vel ignorantia, in intellectu nihil obstat intentioni practicæ volentis omnes presentes, & sibi in confuso cognitæ consecrare.

TERTIVS CASVS.

De Hostiis non consecratis fortè confusis cum consecratis.

10. Si accidat per alicuius incuriam misceri particulas consecratas cum non consecratis, consecratur totus cumulus cum intentione consecrandi eas, quæ consecratæ non fuerint. Ita iidem citatim sic, quia iam intentio est ad determinatam materiam, licet soli Deo, vel Angelis notam, eæ, quæ consecratione indigent consecrabitur. Neque enim necesse est, ut omnes partes materiæ consecrandæ à Sacerdote designoscantur; cum ad hoc, ut intentio determinare feratur in materiam, non requiratur distincta eiusdem materiæ cognitio, sed satis sit confusa; secus, quando in magna Pixide multæ formulæ sunt consecrandæ, cum non omnes distinctè noscantur, in irritum abiter earum consecratio, contra sensum, & praxim omnium Fidelium, & Ecclesiarum.

QUARTVS CASVS.

De Hostiis super Altare, non verò super Aram consecratam positis.

11. Sacerdos celebraturus habet in Sacrificia intentionem consecrandi formulas: accidit autem, ut illæ inclusæ in consecrata Pixide collocatæ super Altare fuerint à Ministro, non autem super Aram consecratam, seu supra Corporale, Processit in Sacrificio Sacerdos, consecravique Hostiam maiorem, sine ulla prorsus prædictarum formularum memoria: Remanserunt hæc formulæ consecratæ, necne?

12. Tannerus alique apud Dian. p. 3. tract. 6. ref. 103. & p. 5. tract. 14. ref. 19. probabile putant remansuras consecratas. Ratio est, (inquiunt) quia Sacerdos habuit intentionem actualem illas consecrandi, nec unquam revocavit: & ex alia parte processit ad faciendum Sacramentum, & ad consecrandas eas omnes à se animo destinatæ, quæ sibi præsentibus essent: ut certè hæc fuerunt, quamvis, si advertisset illas carere debito situ, revocasset intentionem non tamen in facto revocavit.

Afferunt exemplum, nam si Sacerdos advertisset se forte esse in peccato mortali, abstineret à consecrandis: si tamen non advertit, non propterea non valide consecrat: non enim est considerandum id quod fecisset, sed quod actu intendit, & fecit.

13. Suarez de Sac. d. 43. sect. 6. §. 1. Sed obijciat, Cavart.

in Rubr. Missæ p. 3. tit. 7. num. 4. aliqui verosimiliter docent non remanere consecratas. Ratio est, quia contra consuetudinem Ecclesiæ est, & peccatum extra Aram, & Corporale, velle consecrare. Ergo cum omnis Sacerdos præsumendus sit habere intentionem consecrandi Eucharistiam ritè, & sine peccato, præsumitur noluisse consecrare in prædicto situ.

14. Sed claritatis, & doctrinæ gratia, tres nobis sunt hic casus distinguendi.

Primus est, si Pixis continens particulas consecrandas, posita fuit super Aram consecratam, itidemque supra Corporale.

Secundus est, si posita fuit super Altare v.g. in cornu seu versus cornu Epistolæ, & non super Aram consecratam, sed nec super Corporale.

Tertius est, si fuit posita super Corporale quidem, sed non supra dictam Aram, accidit enim sæpe, ut Corporale latius extendatur quam Ara. Vel contra, si super Aram, & non super Corporale, id quod evenire posset in casu, quo angustius esset Corporale, quam Ara.

15. Dico primo, in primo casu eas particulas remanere consecratas. Ita Suar. Reg. Coninch. alique apud Bonac. de Sacris disp. 4. quest. 2. part. 6. n. 4. Ratio est, quia ex una parte iam ritè, & sine peccato fit eiusmodi consecratio: & ex alia adfuit sufficiens intentio in Sacristia, ex qua processit ad consecrandas omnes Hostias animo destinatas.

Atque hic nota id verum esse, hoc est, remanere consecratas, etiam si Sacerdos non aperiat Pyxidem forte clausam quando profert verba consecrationis. Ratio est, quia non est necesse, ut videatur à Sacerdote materia consecranda, cum sufficiat, si sit præsens, & demonstrabilis per pronomen, Hoc, qualis certè est ea materia quæ est clausa in Pyxide, & qualis non est si clausa foret in tabernaculo, vel post parietem, ut passim Theologi ibid. docent.

16. Dico secundo, in secundo casu, eas particulas non remanere consecratas. Ratio est illa, quam diximus ex Suario. n. 13.

17. Ad rationem contrariæ sententiæ Tanneri, relatæ n. 12. Respondeo, negando Sacerdotem habuisse intentionem illas particulas, in indebito sit. positas consecrandi: immo dicimus habuisse implicitè intentionem non consecrandi, ut probat ratio Suarij.

18. Exemplum allatum contra nos de Sacerdote non advertente se esse in peccato mortali, videtur urgere: & urgent fortasse magis alia exempla, quæ potuissent adduci. Nam si V. G. Sacrista Hostias consecrasset cum fermento, certè, si illas nesciens Sacerdos Latinus consecraret, valide consecraret, licet si sciret, nunquam consecrasset. Eodem pacto, si mente distractus Sacerdos Hostiam non obtulisset, sanè si adverteret, illam non oblatam nunquam consecraret, & tamen si consecrat, valide consecrat, & alia plura sunt non absimilia.

Quibus tamen responderi non difficulter potest. Nam in casu dictorum exemplorum, debuisset Sacerdos, vel nihil, vel unam tantum speciem, id est vinum consecrare, si sacrificare voluisset, & illos defectus noluisse. Quod nullo modo præsumendum est velle ipsum, quia id repugnaret cum voluntate, quam supponitur habere integrè sacrificandi. At in casu nostro nolens illas particulas non ritè collocatas consecrare, bene stat cum voluntate celebrandi integrum Missæ Sacrificium, legitimam Hostiam maiorem solum consecrando: quare, in hac voluntate integrè celebrandi non involvitur voluntas consecrandi particulas existentes in situ indebito, cum contra in eadem voluntate integrè celebrandi, involvatur voluntas consecrandi in mortali non cognito, in fermentato, in non oblato.

19. Dico Tertio, in tertio casu apparere aliquam difficultatem; eius tamen resolutionem dependere ab ea quæstione, an sit peccatum consecrare hostias positas supra Corporale, sed extra Aram consecratam, vel supra

Aram, sed extra Corporale: si enim est peccatum intentio Sacerdotis, ut diximus cum Suario. n. 10. ligiosa, non se excedit ad Hostias extra Aram, & Corporale collocatas: si non est peccatum, tum. Cum ergo communis doctrina sit esse peccatum ex prædictis l. 1. cap. 5. §. 1. à num. 1. & 3. patet, sequitur, verosimiliter esse non remanere consecratas.

20. Quoniam verò res in secundo, & tertio casu omnes, & Doctores citati, fatentur, valde dubium non profanè agendum cum his particulis, sed conditione in alia Missa sunt consecrandæ: itidem Sacerdos post assumptum Calicem.

Quid si quis consuevit consecrare particulas extra aram, & extra Corporale, sed hoc sibi præfentes, putans, ex invincibili ignorantia fieri,

Respondeo, tunc eas futuras consecratas, non advertisset, consecrasset, ut supponis, & quod consecrasset, quia sunt sufficienter præfentes Sacerdos per accidentem rationem suæ ignorantie, & tamen, nec habet, nec præsumitur habere aliam tatem non consecrandi in illo situ, qui videtur, ut, iam enim ipse putat, esse debitum, atque tale se, ac sine peccato consecrare, quæ obstat præsumptio à Suario, & à nobis dicta n. 16.

21. Vnum denique advertit Layman ibid. §. 1. n. 15. sine, quod si Sacerdos ita secum statuat, ut me tempore oblationis, non recordati formam statim pro communione populi, vel si contingere tempore consecrationis, me non recordati oblationis, nolo eas consecrare: advertit, inquam Layman, fieri quidem sicut intendit, sed videtur peccare, intentio talis conformis non sit communi intentioni praxi Ecclesiæ. Hæc ille.

22. In qua doctrina unum placet, alterum non. Placet quod fiet sicuti Sacerdos intendit, id est verum ex communi doctrina, est. At quod præfiter apud se statuat, non placet. Peccaret quidem id intenderet de sua Hostia, nam sic supponitur, nam memorie fragilitate, subiceret periculo validæ sui Sacrificij: si tamen intenderet de formalis, de his Layman agit non video unde contrarium putum, tunc enim Sacerdos si oblivisceretur, iam oblitus, se illas non consecrasset: & ex alia parte, periculo exponeret. Quod autem eiusmodi sit contra praxim Ecclesiæ, verum est, quod non necessarium Sacrificij, propter dictum periculum sacrificandi validè, sed quoad particulas sacrilege consecratas, fuisset eiusmodi praxis probanda, ut proponenda.

QVINTVS CASVS.

De Guttis vini in calice discontinuatis.

Vbi

Defenditur Coninch. contra Layman.

25. Quid in hoc titulo proponimus, sic testatur Agidius Coninch de Euch. q. 74. artic. 1. n. 42. Nota legitimam intentionem consecrationis Calicis secundum communem, & primam praxim fieri solum omnem humorem consecrabilem, qui in calice per modum continui continetur: ut comprehendat etiam aquam permixtam (quæ etsi in vinum non convertitur, non erari potest) & guttas vini, quæ proximè adhærent Calici intrinsecus adhærent ita, ut parva Calicis ager ne, reliquo vino misceantur. Tales enim guttas vini prius abstergeri vel cum reliquo vino consecrari omnes prædicte materia non consecrata misceatur consecrata. nisi consecrans aliud expresse intendat, consensum

hanc totam materiam, & nullam aliam consecrare, & consequenter, nec guttas remotiores, circa extremum latum Calicis adherentes. Quamvis magis expediat prius guttas, quæ præsertim remotas, abstergere, & tunc similes omnem materiam consecrabilem quæ est in Calice consecrare. De guttis autem extremis Calicis adherentibus, nihil laborandum est, quia nemo nisi id expresse intendat, quod cum injuria Sacramenti fieret, censetur eas velle consecrare. Hæc Coninch.

24. Layman verò lib. 5. tract. 4. cap. 2. num. 15. cum de hoc te fecit, eadem excerptit, sic addit. Quod porro Coninch. ait, eas quoque vini guttas consecrari, quæ intra Calicem reliquo liquori proxime adherent, ut levi Calicis commotione admisceantur, difficultatem habere videtur: quandoquidem determinari non potest, quanta omnino esse debeant talium guttarum propinquitas: facit enim ipsæ rationes non consecrari. Neque vero potest consecratio fieri neque alterius Sacramenti consecratio pendere à futura contingente, ut nimirum ea solum gutta consecrentur, quæ postea contingeret Calicis agitatione reliquo liquori commisceri. Hæc Layman.

25. Verum enim verò videtur me posse Agidij partes agere: & ut clarius procedat defensio. Inquit, si contingat (ut sæpe, ne dicam semper, profecto contingit) ut immediate ante consecrationem commovere, seu ad latum si. Calicem: quo motu, totum vinum ad latum cuppæ adlabitur, deferens vino conspersum aliud latum; Inquit, inquam, si proferas supra hujusmodi Calicem sic inclinatam consecrationis formam, illud vinum, quo latum conspersum est, consecratur, necne? Sane consecratur, quia continuum est cum reliquo: seu cuius reperto in suo recto situ Calice, aliquid non consecratum remaneret in Calice admixtum materię consecratæ, quod nemo admittet: quamvis enim id sit tam modicum, ut peccatum fuisset (cum non sit potabile, immo vix sit sensibile) illud separatim consecrare; tamen, quando est unitum, & continuum cum cætero, est apta materia consecrationis. Fac item aliquam guttam ita adherere interiori Calici, ut tangat vinum, sed propter ejus exiguum pondus non misceatur tota cum vino, solumque remaneat unita vino: seu, quod frequentius accidere potest, fac usam similem guttam immediate ante consecrationem ex superiore parte Calicis cadere in vinum, & cum ipso commisceri, remanente, ut oportet, illa parte superficie Calicis, in qua erat gutta, & per quam transit, dum cecidit, remanente, inquam, reposita, seu intincta vino; inquit, illa guttula veluti supernatans, ut ita dicam, & hæc partes mobilissimæ vini, quibus pars dictæ superficie Calicis dispersa remanet, consecrantur, dicta statim, antequam arescant, consecratione? Certè consecrantur in omnium sententia, quia jam sunt continua cum reliquo liquore.

16. Dico igitur Agidij de his guttulis loquutum fuisse, quæ adherent superficie interiori Calicis, & sunt aliquo tandem modo physice continuæ cum cætero vino, non verò de iis, quæ sunt separatæ (ut credidit Layman) licet quacunque ratione vino sint vicinissimæ.

Paret id ex ipsius Agidij verbis, & multo magis ex istis verbis, ut à Layman referuntur. Hæc sunt verba Agidij. Ut comprehendat guttas vini, quæ proximè continuo liquori Calicis intrinsecus adherent. Non dicit prope, sed proximè, quod non potest intelligi, nisi de gutta, quæ attingat vinum continuam, secus non esset proximè, quod est superlativum, id est, ita, ut magis prope esse non possit. Adde quod ipse sic paulo ante dicit: Non legitimam intentionem consecrandi ferri solum circa omnem hominem consecrabilem, qui in Calice per modum continui, aut quasi continui continetur, ut comprehendat etiam aquam vino permixtam, & guttas vini quæ proximè continuo liquori Calicis intrinsecus adherent, &c. Jam, gutta separatæ, licet vicina vino, nec est continua, nec quasi continua vino. Ergo illam excludit, non includit Coninch à materia consecrabili. Includit verò

Part. II.

guttas aquæ immixtas vino, quia licet contiguae sint istigore philosophico, vino dicuntur tamen propter illam admisionem, non immerito, quasi continuæ: includit pariter guttas illas à nobis dictas num. 25. quæ non sunt quasi, sed verè continuæ cum reliquo liquore, ut ibidem explicuimus. Quod autem addit Coninch, ita ut levi commotione admisceantur, ideo addit, quia guttæ ejusmodi, de quibus nos sermonem esse contendimus, facillimè per dictam commotionem admisceantur cetera reliquo vino.

27. Sed videamus quomodo referat Layman Agidij verba, sanè in hunc modum. Quod porro Coninch. addit eum quoque vini guttas consecrari, quæ intra Calicem reliquo liquori proximè adherent, ita ut levi Calicis commotione admisceantur, difficultatem habet &c. Profecto, si tales guttæ reliquo liquori proximè adherent, ergo cum illo continuantur, ergo si de his loquitur Coninch, (ipso favente Layman) de continuis loquitur, non de separatæ, quomodocumque vino vicinis. Prima consequentia, in qua est vis argumenti, est certa; quia non potest intelligi guttam liquoris adherere liquori ejusdem speciei, nisi cum illo, mediantibus particulis, quibus adhæret continuatur.

28. Ex his ergo habemus, quod licet Bonatina de Euch. disp. 4. q. 2. p. 5. num. 7. immerito Agidij citans, sentiat guttas existentes intra calicem, quamvis à vino separatæ, consecrari, quia legitima Sacerdotis intentio fertur (inquit) in totam materiam existentem in Calice demonstrabilem per pronomen, hoc; probabilius tamen est cum Layman loco cit. Coninch. loc. cit. Reginald. tom. 2. lib. 29. cap. 2. n. 19. Suar. de Sac. disp. 43. sect. 6. non consecrari: cum intentio legitima Sacerdotis feratur quidem in materiam existentem in Calice demonstrabilem per illud pronomen, sed certè continuam, non separatam.

An gutta separatæ in Calice debeant abstergi ante consecrationem.

29. Peccatne Sacerdos si advertens ante consecrationem adesse guttulas separatæ intra Calicem, eas non abstergit, nec cum cætero vino, commotione Calicis admiscet?

Puto non peccaturum, habeat tamen animum consecrandi juxta intentionem Ecclesiæ. Ratio est, quia non obligamur, nisi humano modo, in his ministeriis nos gerere; non ergo ad cutandam metaphysicam liquoris continuationem, sed solum continentiam ejusdem in eodem vase, Deo cætera relinquentes.

Nam propterea Coninch. dixit expedite, Layman, optimè Sacerdotem facere, si abstergat. Immo addo, aliquando nec expedire, si enim advertas adesse ejusmodi separatæ guttas, quando, discooperto Calice, incipis, simili modo &c. (ut mihi non semel accidit) puto non esse tunc scrupulosè accipiendum purificatorium, & cum admiratione aliqua astantium, qui elevationem expectant abstergendum, vel commovendum Calicem. Habe ergo prædictam intentionem, & prosequere.

An gutta separatæ in Calice debeant abstergi post consecrationem.

30. Post consecrationem verò, nunquam abstergendæ sunt illæ guttæ, quæ forte adesse intra Calicem nunc advertuntur. Ratio est, quia cum non sit certum eas non esse consecratas, esset periculum abstergendi sanctissimum Sanguinem. Assumantur igitur admixtæ cum reliquo. Et quamvis nefas sit, materiam non consecratam consecratæ temperè admiscere; in hoc tamen casu, dubium, quod gutta illa sit consecrata, rationabilem reddit admisionem. Nec obstat periculum frangendi jejunium naturale, quod timeri posset, si prius degluteretur gutta illa fortè, non consecrata: non obstat, inquam, propterea, quæ docet in simili Delugo de Euch. disput. 15. sect. 4. num. 79. Adde quod reverentia,

L. 2. quæ

quæ illi gratæ, propter illud dubium debetur, ejusmodi timorem facile superat.

CAPVT II.

De Applicatione Missæ.

§. I. Præmittuntur quadam necessaria de offerentibus Missam ejusque valore.

1. **V**T facilius ea, quæ dicenda sunt de Applicatione Missæ, percipiantur; Præmittendum est cum Delugo de Euchar. d. 19. sect. 9. n. 122. & sect. 12. n. 239. in hoc Sacrificio, intervenire eos, qui offerunt, & eos, pro quibus offertur.

Qui offerunt sunt, Christus Dominus, qui est principalis Sacerdos, Celebrans, qui est Christi minister, Ecclesia, seu cœtus fidelium, qui designat talem Ministrum, qui ipsius Ecclesiæ nomine offerat, Circumstantes qui faciunt unum suo modo cum celebrante; Denique dantes elemosynam pro dicenda Missa.

1. pro quibus offertur, sunt ipsi iidem Fideles defuncti vel vivi peccatores, vel iusti, &c. pro quibus intendit actualiter, vel virtualiter Sacerdos offerre.

2. Jam circa hos omnes, possunt considerari tres effectus Sacrificij. Ita idem, & passim Theolog. Primò meritum, quo scilicet offerentes, vel ij, pro quibus Missa offertur, seu quod idem est, applicatur, merentur, sive gratiæ augmentum, sive auxilia Dei ad actus virtutum. Secundò, Impetratio, quia iidem per Missam impetrant à Deo bona spiritalia, & temporalia. Tertiò, satisfactio, qua iidem satisfaciunt pro pena temporalis in hac, seu in alia vita, peccatis ipsorum debita.

3. Et quidem hæc tria (quæ uno vocabulo vocantur fructus, seu emolumentum Missæ) considerari possunt, vel ex opere operato, id est quatenus habentur, ex vi ejus, qui est principalis in hoc Sacrificio, nempe Christus Dominus, vel ex opere operantis, id est, quatenus habentur ex vi operationis, seu actionis ipsius Sacerdotis, vel circumstantium, vel dantium stipem. An autem Meritum, quod habetur ex hoc Sacrificio, sit solum ex opere operantis, an verò etiam ex opere operato, & an is fructus, qui in Missa habetur ex parte Ecclesiæ, sit dicendus haberi ex opere operato, an operantis, & similia pertinent ad Theologos Scholasticos. V. Delugo disput. cit. 19. de Euchar. sect. 9. n. 122. juncto n. 136. & 150. & sect. 9. n. 125.

4. Illud certè, quamvis Scholasticum, pertinet non-nihil ad nos; An valor, seu fructus satisfactionis, qui haberi à Missa potest ex opere operato Christi, sit infinitus, an finitus? Breviter respondeo, certum esse, infinitum esse in actu primo, est enim ipse Christus, seu ejus infinita merita. Verum, an Christus voluerit ut infinitus esset in actu secundo, ita ut una Missa actu satisfaceret, ex opere operato, pro pœnis debitis finitis in infinitum, id certè est quod hic quaeritur.

5. Triplex autem potest esse sensus quaestionis. Primum, An fructus Missæ sit infinitus respectu omnium personarum (quæ esset infinitas veluti extensiva) & sic una Missa applicata omnibus, & singulis Fidelibus, sufficiat perfecte pro illis. Et in hoc sensu, fatemur omnes, non esse fructum Missæ actu infinitum, quia frustra multiplicarentur Missæ. & quia, ut dicemus, quantitas, ut ita dicam, talis fructus, limitatur à dispositione conjunctumque fidelis, cui applicatur. Ita idem ibid. sect. 10. n. 200. cum Suar. Vasq. alijs.

6. Secundus. An sit infinitus respectu unius personæ, & sic una Missa applicata, uni personæ, v.g. defunctæ, tollat ab illa omnem pœnam ab ipsa debitam, etiam si hæc pœna major, & major in infinitum esse supponatur. Et in hoc sensu omnes similiter fatemur, non esse fructum Missæ actu infinitum. Ita Marchinus de ord. tract. 3. p. 2. c. 12. num. 12. & 13. aliique citati, & citandi

quia quamvis hic fructus augeatur pro meliore ratione subiecti pro quo Missa applicatur, unde & dici in Missa esse valorem infinitum syncategorematicè, cum dependeat tamen à prædicta dispositione, semper finita erit, finitus erit & fructus. Quætem, Deus solus novit. Nam propterea, ante ceteros plures, & plures Missæ, pro uno, eodemque applicata Delugo de Euchar. d. 19. sect. 12. n. 243.

7. Tertius sensus est. An fructus Missæ sit infinitus respectu multarum personarum, & sic una Missa applicata pro multis tantum singulis prodest, quantum singulis, ita ut si Missa applicetur, v.g. pro decem, dividatur emolumentum Missæ in decem partes singuli, secundum suam dispositionem, licet tantum fructum, ac si, pro uno solo, applicata fructus Missæ.

7. Et in hoc sensu magna quaestio est inter Theologos: duæque sunt sententiæ. Affirmat Valer. de Euchar. 231. c. 2. Castropalaus de sacrificij dispensatione num. 11. alique. Negat cum contrarii Suar. de dispensat. 79. sect. 12. §. 2. Dico secundo, aliqui & ratio potissima est, quia, si una Missa tantum valeat pro multis, si applicetur pro multis, valet pro uno, quantum, si applicetur pro multis, valet pro uno, apud Fideles ab Ecclesia tot annis approbata, applicetur Missa pro uno defuncto particulari, & particulari satisfactione; cur enim non applicetur etiam pro multis, & cum tam salubris sit, & cur tam utilis est fidelis, ut pro se particulari Missa applicetur? Sanè non propter aliud, nisi quia fructus satisfactionis diminuitur ex consorcio alterius, ita dicitur, ut sic tantum Sacrificium, frequentius celebratur. Non ita se habet auditio Missæ: nam, cum multi eandem Missam, non tamen, ex consorcio alterius, minuitur pro singulis, fructus respondens auditui Missæ singulorum: At in applicatione, diminuitur, diximus, & maximum argumentum hujus veritatis, hoc ipsum quod dicimus, quod, scilicet, Fidelis, antiquo Ecclesiæ more comprobato, non sunt soliti ut soli audiat Missam, sunt vero multum soliti, ut soli audiat Sacram applicetur.

His delibatis, ad ea, quæ magis pro casibus celebrantur faciunt, accedamus.

§. II. An applicari possit Missa pro infidelibus.

1. **Q**uidam infidelis, v.g. Turca audiens à Christianis quanti valeat Sacrificium Missæ ostendit, & propterea Sacerdoti, ut pro ipso faciat Sacram. Postquam primo id acceptare elemosinam. Secundo, postquam pro ipso celebrare. Respondeo utrumque posse, licet tamen publice non nominando, ne deus occasione rationis, vel scandali in populo. Ita Suar. de Sacram. disput. 78. sect. 2. §. 2. Dico tertio aliqui apud Marchinum negantem tract. 3. de ord. p. 2. c. 7. num. 1. Ratio est, quia Infideli (quamvis solum in uno) prodest Missa, licet enim illi non prodest, quoad meritum; siquidem talis, qui propter privationem gratiæ, est Dei inimicus, non est in statu meriti, neque prodest quoad satisfactionem, quia satisfacere pœnæ quis non potest, donec de peccato mortali, neque enim pœna ulla remittitur, cui actu debetur pœna æterna; ut dicam tamen Impetrationem (etiam ex opere operato, ut dicam tamen §. 3. numero 4.) quatenus ei impetrari possint, & deinde Sacrificio, aliqua bona temporalia, immo & spiritalia, ut sunt aliquæ bonæ inspirationes, & auxilia, ut Deus aliquantulum placatus, cum infidelium viciis adhi dem.

2. Dices; ergo Sacerdoti non licebit integrum fructum accipere, siquidem nec integrum Missæ fructum attribuire potest. Respondeo, neque actu peccatum potest celebrans applicare totum fructum, ut mox dicemus, & tamen nunquam hunc fructum prodest Sacerdoti, quasi non possit tibi cognito peccato te integrum stipem accipere. Dico igitur, ex una parte

fructum impetrationis tantum esse, ut superet omnem utilitatem pecunie: & ex alia, infidelem, vel peccatorem offerentem elemosinam, velle interpretative, illud quod velle rationabiliter potest. Cum igitur possit, solum participare de fructu Impetrationis; hanc solum, & nihil præterea, velle præsumendus est.

§. III. An, & quatenus Missa offerri possit pro Cathecumeno.

Valde differt, à præcedenti, præfens quæstio: nam hic supponimus Cathecumenum esse ex vi conditionis in gratia, & solum ei deesse Baptismum, per quem tanquam per ianuam visibilis Ecclesiæ in illam ingrediuntur Fideles: at infideles semper supponuntur sine gratia, & Dei inimici. Quæritur ergo, an Sacerdos possit stipem accipere à Cathecumeno, illique Missam fructum applicare?

1. Dicimus posse utrumque, si enim potest pro Infideli, multo magis pro Cathecumeno; cui saltem prodest Missa quoad impetrationem sicuti prodest Infideli, modo dictum est. Doctrinæ tamen, & curiositatis gratia, modo dictam impetrationem, tum de satisfactionis fructu, ex opere operato addo sequentia.

2. Quoad satisfactionem. Quamvis non desint qui concedant Cathecumeno existenti in gratia prodesse effectum satisfactionis, ex opere operato, si pro ipso offeratur Missa, unde si sit in Purgatorio iuvati per Missam possit, sicuti ceteri baptizati: ita Lexan. v. Missa, n. 7. alique apud Lud. à Cruce in exp. Bull. Crac. disp. 2. c. 8. n. 18. vide etiam Fagund. lib. 3. de primo præcept. Eccl. c. 12. num. 29. & 30. Communior tamen opinio negat. Ita Suar. de Sacram. disp. 79. sect. 10. §. Primo igitur. March. de ord. tract. 3. p. 2. c. 7. num. 3. alique ab ipsius citati. Ratio rationis illa afferunt, quia Ecclesia per suos Ministros non potest applicare fructum satisfactionis Missæ, nisi illis, qui sunt de membris suis, hoc est, de Ecclesiæ visibilis, in quam sit ingressus per Baptismum, quales nondum sunt Cathecumeni. Probabiliter quidem, sed ego libens sequor opinionem affirmantem, & huic rationi respondeo, Cathecumenos non esse omnino extra Ecclesiam visibilem, sed aliquo tandem modo ad illam pertinere, siquidem propter fidem, quam iam animo conceperunt, & iam externè professi sunt; inchoativè sunt de visibili Ecclesia, Exemplum dare soleo de Novitiis aliorum Religionis: ij enim verè Religiosi, nequam sunt, pertinent tamen ad Religionem, suntque imitativè eius Religionis, cuius habitum susceperunt. Unde, sicuti iidem participant de Religionis susceptæ privilegiis, ita putandum est, Christum Dominum nonnullis excludere de suæ Passionis satisfactione, fructuque Sacrificij eos, qui aspirant ad Baptismum, atque externa etiam petitione deprecantur.

3. Quoad impetrationem. Facilius certe conceditur, quoad ipsam ex opere operato, prodest Cathecumeno, tum propter rationem insinuatam, quod Cathecumenus imitativè pertinet ad Ecclesiam visibilem; tum universaliter, comprehendendo etiam Infideles: quia hoc Sacrificium, ut est impetrativum, utriusque ex opere operato, potest Deo offerri ex Trident. sess. 22. can. 3. pro quacunque re obtinenda, etiam temporalis, ut pro pluvia pecoribus, aliisque necessitatibus, Mirum autem esse (ut hic Delugo de Euchar. disput. 227. c. 2. §. 3. negantem, sed com Suar. de Sacram. d. 78. sect. 2. §. Dico tervò, & d. 79. sect. 10. §. Primo igitur: concedente) quod Missa possit offerri ad impetrandam sanitatem bovis, non autem ad salutem amico Infideli. Nec deest ratio, qua simul dissolvuntur argumenta contraria, nam impetratio non respicit immediatè personam, cui confertur beneficium, sed personam, quæ postulat, unde qui petit sanitatem bovis non dicitur offerre pro bove, sed pro se, ut impetret sibi immediatè illud beneficium sanitatis bovis; Ita ergo etiam dato, Missa immediatè pro non baptizato offerri nequeat; poterit, pro se ipso Sacerdos

Part. II.

offerri, qui tanquam proprium beneficium, impetret salutem non baptizato.

§. Sed hæc Scholastici tractant; illud collige, possit sine scrupulo à Sacerdote applicari Cathecumeno Missam, quæ iam proderit, quoad fructum impetrationis certò, probabiliter verò, quoad fructum satisfactionis.

§. IV. An Offerri Missa possit pro Excommunicatis.

Excommunicati alij sunt tolerati, seu quod idem est non vitandi, alij non tolerati, seu, quod idem est, vitandi. Et quidem publicè denunciati nominatim, & publici percussores Clericorum sunt vitandi: ceteri omnes non vitandi.

2. Præterea, Sacerdos (ut rectè distinguit, cum alijs Coninch. disp. 14. de excom. dub. 6. n. 36.) triplicem personam repræsentat. Primò immediatè ipsius Christi, cuius tanquam principalis offerentis, sacrificium, eiusque fructum ex opere operato, alicui applicat. Secundo, ipsius Ecclesiæ, tanquam cuius legatus, sacra officia, & sacrificia celebrat: & in his duobus agit Sacerdos personam publicam. Tertiò repræsentat suammet personam, & sic agit personam omnino privatam: sicut enim possunt hoc Sacrificium offerre Deo circumstantes, vel dantes stipem; ut privata personæ, sic poterit & ipse Sacerdos. His politis.

De Sacerdote ut privata persona pro Toleratis, & non Toleratis.

3. Dico primò. Sacerdos, ut privata persona, potest applicare, seu offerre Missam, pro Excommunicatis, sive Toleratis: Ita Coninch. ibid. num. 37. quidquid dicat Faber, & Latomus apud Dianam part. 5. tract. 9. ref. 77. Ratio est, quia Ecclesia excommunicatos privat solum communibus, hoc est, publicis suffragiis, atque adeo solum Sacrificio, ut offertur in persona Christi, vel Ecclesiæ.

4. Hinc infero etiam posse Sacerdotem in Sacrificio orare pro dictis; dummodo id faciat privatim, seu solammente, & non per orationes, quæ nomine Ecclesiæ dicuntur. Ita Coninch. ibid. & Delugo disp. de Euchar. 19. sect. 10. num. 184. Ut item possit in Memento, orare pro iisdem. Ita idem, & Gordonus, & Cornejo apud Dianam part. 5. tom. 9. ref. 77. quia, ut dictum est, hoc modo Sacerdos agere potest nomine privato, non vero Christi, & Ecclesiæ. Immo propter easdem rationes, dum dicis orationes publicas, v.g. orationem pro infirmis, potest animo suo privato intelligere infirmum excommunicatum, etiam non toleratum.

De Sacerdote, ut persona publica, quoad non toleratos.

5. Dico secundo. Non posse Sacerdotem, ut publicam personam, hoc est, nomine Christi, vel Ecclesiæ, applicare Sacrificium pro excommunicatis vitandis, vel ut sic pro illis orare. Ita Coninch. ibid. Ratio est, quia Ecclesia id directè prohibet, dum per excommunicationem illos privat communibus suffragiis, nec unquam ita temperavit, sicuti temperasse, mox dicemus, pro toleratis.

6. Sed, quid, si quis non toleratus sit contritus, perque ipsum non sit ut absolvetur, censendumne est, cum, qui est Dei amicus, & per Chritatem ipsi Ecclesiæ unitus, tan graviter puniri? Non ita propter hanc rationem, putant Navarrus, Covarruvias, alique oves sequuntur, & citant Fagundez 1. Eccl. præcept. lib. 3. c. 12. a. n. 6. & Marchinus de ord. tract. 3. p. cap. 10. num. 6. Sed contrarium docent Sotus, Coninch. & Hurtadus d. 4. de excom. diff. 5. qui citat eisdem, quia adhuc est excommunicatus, eumque sic, ad terrorem aliorum,

L 3

punire

punire quasi invita constringitur pia Mater Ecclesia. Verumque probabile, hoc posterius probabilius.

7. Hinc infero peccare mortaliter Sacerdotem si secus faxit, sique elemosynam, pro hoc recipiat: quia in re gravi, & contra tam gravem prohibitionem operaretur communicando in sacris cum excommunicato non tolerato. Insuper teneretur ad restitutionem stipis acceptæ, quia nullum spirituale fructum ex opere operato, id est, proveniente ex parte Christi, & Ecclesiæ (qui est fructus, quem maxime, fideles per stipem requirunt) illis conferre potest. Vide infra lib. 3. cap. 1. §. 9. num. 5.

De Sacerdote, ut persona publica quoad Toleratos.

8. Dico tertio, pro Toleratis an possit Sacerdos ut persona publica orare, ipsique Missam applicare, esse vulgarem questionem. Negat Suarez, Vasquez, alique quos citat, sequiturque Bonacina de excomm. disput. 2. quest. 2. p. 1. §. 1. num. 1. & Marchinus de ord. tract. 3. p. 2. cap. 8. n. 18. Concedit Coninch Henricus, Navarr. alique apud eundem Bonac. quibus adde Hurtad. de excomm. disp. 3. diff. 4. & Delugo disp. 19. de Euch. sect. 10. num. 187. Hi concedunt, quia Concilium Constantiense in Extrav. Ad vitanda, universaliter permittit in quibuscumque divinis, vel extra, cum excommunicatis toleratis communicari posse. Illi negant quia concedunt per hæc Concilij Constantiensis verba alias ceteras communicationes, etiam in sacris permitti, non vero hanc applicationem Sacrificij, quia cum hæc fiat sola mente, & longe distante ipso excommunicato, communicatio proprie non est: Vtique probabiliter, sed hi qui benignius loquuntur, sunt hilarius excipendi, suffragaturque ratio, quia hæc concessio data à Constantiensi ad dilatandas conscientias fidelium, restringenda non est, sed extendenda ad communicationem, licet non tam proprie dictam. Ita Sanchez in decal. lib. 2. c. 9. num. 4. Et quamvis id faveat ipsis excommunicatis, quia tamen id illi redundat ex confessione facta fidelibus liberè orandi non erit nisi favor indirectus, qui non negatur Toleratis. Ita Layman. lib. 1. tract. 5. c. 4. n. 5. Sotus & Sanchez apud eundem.

9. Adde neminem vocare in dubium, quod Toleratus possit admitti cum aliis fidelibus ad audiendam Missam, & tunc, iam Sacerdos publicè orat pro ipso, dum dicit (pro omnibus circumstantibus:) Ita Delugo disp. de Euch. 19. sect. 10. n. 189. Item cum eodem Tolerato possumus recitare officium, vel etiam cantare in Choro, tunc autem oramus publicè pro ipso, dum dicimus (miserere tui omnipotens.) Ita idem ibid. Item, ipsi si sit alias dispositus, communionem potius possumus, proque illo publicè orare dicendo (Corpus Domini nostri custodiat animam tuam) Ita idem ibid. Item possumus admittere Diaconum Toleratum ad cantandum Evangelium pro quo orat Sacerdos quando dicit (Dominus sit in corde tuo) Ita idem ibid. Quæ omnia quamvis facta, ut à personis publicis, sunt permilla cum Toleratis à Constantiensi, ergo similiter est permilla quæcumque communicatio in sacris, atque adeo in Sacrificio.

10. Dices cum Marchin. de ord. tr. 3. p. 2. c. 8. n. 3. & 10. implicat esse excommunicatum, & pro ipso, posse suffragia publica applicari; quia quidditas excommunicationis est privatio communium suffragiorum, sicuti excommunicationis quidditas est privatio lucis. Respond. o Quid ditas excommunicationis solum est privatio talium suffragiorum, ut directè illis faventium, hoc verò ut indirectè; At in casu nostro ex modo dictis n. 8. in fin. hoc posterius affirmamus, non illud prius.

11. Ex his infero primo, quod feria sexta Hebdomadæ Sanctæ dum Ecclesia orat publicè pro Hæreticis, & Schismaticis, licet dici possit, vel tunc ipsam sibi dispensare, vel orare directè pro dilatatione ipsiusmet Ecclesiæ Catholicæ; unde solum indirectè orare censetur pro Hæreticis: tamen post Concilium Con-

stantiense, facilius dicendi modus est, offerretur ipsi re directè pro Hæreticis Toleratis; non Toleratis, qui sane paucissimi sunt, vel non comparentur ut sic terribi respiciant, vel si comprehenduntur, his utitur prædicta dispensatione, vel prædicta indirectè.

12. Infero secundo, Sacerdotem posse sine peccato recipere stipem à Tolerato, ut pro ipso Sacram. publica persona, celebret; iam enim pro illo celebrabit. Ita Layman. lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 4. n. 5. & Sanchez sur. lib. 2. c. 4. n. 6.

Id autem dupliciter evenire potest. Primo, si Toleratus, ex se accedat ad Sacerdotem, petatque pro se Sacram. Secundo, si Sacerdos accedat ad Toleratum, ferendo suam missam pro ipso, petatque elemosynam. Hoc secundo modo, esset licitum Sacerdoti, licetum ipsi Tolerato, dare elemosynam tali Sacerdoti, est probabilissimum, ex Layman. loc. cit. n. 5. & Hurtad. quia tunc non se ingerit Toleratus, sed Sacerdos, ex Concilio Constantiensi, potest cum Tolerato communicare, tum in humanis, tum in divinis, & ceteris Toleratus invitatus non prohibetur respondere. primus modus videtur difficilior, quia tunc se ingerit Toleratus, quod non potest, & Sacerdos accipit peccatum videtur cooperari cum illius peccato. Dico tamen Sacerdotem posse acceptare, quia Concilium Constantiense cum ab omni prohibitione liberum facit, magis, ubi intervenit Sacerdotis commodum, non peccat ex obata elemosyna. Quare sicuti ex Layman. ibid. §. Quintum notandum universaliter se ingerit Toleratus ad communicandum tecum, ipse peccat peccato mox dicendo n. sequenti, non tu, qui per privilegium Concilij: ita in hoc casu, ubi adit communicatio.

13. Infero tertio, quoniam peccat peccet communicatus, dum se ingerendo petit Missam pro se offerendam.

Dico primo; non Toleratus petens Missam, ut pro se cum Sacrificio peccat mortaliter, quia in re peccat contra prohibitionem Ecclesiæ, immiscendo laicis, volendo id à quo graviter arceatur, Adde, ut petendo Sacerdotem, ut pro ipso applicet Sacrificium, quod ex. n. 5. sine mortali non potest.

14. Dico secundo, Toleratus si Missam ut pro se opus petat solum peccat venialiter. Sic Hurtad. de excomm. diff. 4. num. 13. Ratio est quia licet petat, quod Sacerdos facere potest, tamen cum ipse se ingerit in tali petitione, quæ cum sit simplex petitio, non est nisi communicatio in humanis prohibita sub venialiter peccabit.

15. Dico tertio. Vterque sive Toleratus, sive non Toleratus, si petat Sacrificium, ut est opus privati Sacerdotis, peccabit solum venialiter, nimirum propter prædictam communicationem locutionis in humanis, cum ingerit, nam ceterum Sacerdos licet ut n. 3. dicimus tale opus privatum offerre, pro illis, potest.

Si ipse Sacerdos sit excommunicatus, & tamen Missam celebret offeratque pro non excommunicato, non valide offerat, dicam lib. 3. c. 1. §. 3. n. 42. fine.

§. V. An Missa applicari possit pro Infir.

1. Pro iustis, sive in hac vita, sive in Purgatorio stantibus offerri posse Missam, probatione non indiget. Pro iustis verò existentibus in Patria, hoc est pro Beatis, non nisi improprie offertur: nimirum, vel in generalium actionem pro beneficiis in Sanctos collatis, vel ad implorandam gloriam, & venerationem alicuius Sancti, in Ecclesia Militante. Ita Delugo de Euch. disp. 18. §. 10. n. 192.

2. Memini Patrem Ioannem Lorinum Societatis nostræ, propter Commentaria in sacram Scripturam recto Christiano orbe clarum, cum Romæ à Catholico Rege per suos Legatos promoveretur apud Paulum V. Confite-

Constitutiones, iam postea editæ, in favorem Immaculate Conceptionis Beatissimæ Virginis, ut erat homo ut bonus, & faceret, solum dicere amicis: *Orate orate pro Beatissima Virgine*: sensus erat pro, impetranda gloria purissimæ Conceptionis, in hac vita. Poterat ergo similiter amicos rogare, ut pro eadem Missæ Sacrificium celebrarent.

An Missa applicari possit pro peccatoribus.

1. Sicuti communis, & certa doctrina cum Suarez *disput. de Sacr. 7. §. 10. §. Secundo requiritur*, est absolute Missam offerri non posse pro peccatoribus damnatis, quia hi sunt in termino, sic posse pro viato, iis enim Missa, quoad aliquem fructum, prodest, hoc est, solum quoad impetrationem, ut nimirum Deus eorum miseretur, cosque convertat. Ita Delugo *de Euch. d. 19. sect. 10. num. 194.* Quoad satisfactionem enim, ut etiam quoad Meritum, eosdem invare nequaquam valet, siquidem durante statu peccati mortalis, nec ulla pena remittitur, nec meritum ullum haberi potest.

2. Vtrum an Satisfactionis fructus, qui impeditur ex peccati statu, conferatur postea, quando auferitur peccatum, dubitari solet: nihilominus contra Navar. *tr. cap. 19. de orat. n. 79. & Marchinum de ord. tr. 3. p. 2. cap. 11. num. 9.* conferri, communior Theologorum sententia resolvit. Ita Suarez, Vasquez alique apud Delugo *de Sacram. disp. 19. de Euch. sect. 10. n. 195.* Horrad. *de Sacr. d. 4. diff. 11. sub finem*, id quod fuscè persequi ad nos non spectat.

§. VIII. An pro vivis applicari possit Missa de Defunctis.

1. In aliquibus locis usus increbuit, ut fideles, ne deficiantur Missis post mortem, eurent, dum vivunt, ut et pro ipsis dicantur, & quidem ritu dici solito, pro Defunctis. Mos profecto nullo modo (quidquid dicant Barbof. in Concil. Trident. sess. 22. cap. 1. num. 8. alique apud Dianam *par. 5. tr. 13. ref. 2.* Peyrinus *tom. 3. in addit. cap. 1. n. 22.* Lezana *v. Missa, n. 54.*) approbandus. Ratio inter cæteras est: quia, sic non servatur ritus Missalis, dum Missa, quæ defunctis à Rubricis assignatur, recitatur pro vivis. Rite faceret, qui pro Missa Natalis Domini v. g. recitaret Missam Resurrectionis: Certe (nisi excusaretur à bona fide, vel ignorantia) res gravis videretur, saltem si ageretur frequenter, quia superer implicitum contemptum Rubricarum. Vide *infra cap. 1. §. 1. n. 6.* Pari igitur ratione concedere idem non possumus in casu nostro.

2. Dicunt primò in nostro casu nullum esse inconveniens, siquidem Sacerdos repræsentat vivum coram Deo, ac si esset defunctus: sicuti in Missa de Animabus Purgatorii repræsentantur eæ, perinde ac si tunc, quando dicitur Missa, moriantur, dum dicitur: *Ne absorbeat eas Tartarus ne cadant in obscurum.* Et in Missa de Adventu, quando dicitur *Veni Domine, & noli tardare*, repræsentatur ac si Christus Dominus nondum venerit.

Respondet, non negari eiusmodi repræsentationem fieri posse, nam fatemur in Scriptura Sacra esse usitatum: sed dicimus ab Ecclesia, in casu nostro, non fuisse quid simile usurpatum. Certe si id usurparetur, possumus, dum ego sum sanus curare, ut dicatur Missa de infirmis pro me repræsentatio infirmo; & dum sum in pace, Missa de tempore belli; & dum sum solutus, Missa pro Rebus, & sponsa: quæ cum sint inconvenientia, & contra Rubricarum ritus ostendunt inconvenientiam prædictæ sententia. ut merito Layman *l. 5. tr. 5. c. 2. n. 15.* eiusmodi consuetudinem extirpandam omnino esse monuerit, quidque Marchinus *d. ord. 3. p. 2. c. 4. n. 7.* contradicit.

3. Adde plus tibi viventi prodesse Missas dici solitas pro vivis, quam prædictas de Requiem. Ratio est: quia,

quoad fructum ex opere operato Christi, iam omnes Missæ sunt æqualis valoris: quoad orationes autem, & preces, eas Deus non acceptat, nisi iuxta institutionem Ecclesiæ, quæ cum eisdem, in Missis Defunctorum, non instituit pro vivis, pro vivis Deus non acceptabit. Quod si Sacerdos privatus validè contra talem intentionem Ecclesiæ aliquid posset, de qua re infra agendum erit, certe non est tanti hic fructus, quanti est ille, quem lucraberis, ex obedientia servandi Rubricas, & respondendi talem privatum fructum, qui tibi provenire, contra institutionem Ecclesiæ, posset.

4. Dicunt secundo, ita gessisse insignes pietate, & doctrina viros, Albertum Magnum, Henricum Comitem, & Episcopum, aliosque. Sic Lezana *v. Missa, n. 54.* March. *loc. cit.* Respondet, id illos bona fide gessisse, mirum non est ea ætate, quando Missalis ritus, eiusque regulæ non erant tam latè diffusæ per Provincias, nec fortasse tam stricti iuris, quam post Pium V. Nunc vero post cognitam veritatem, & in ætate hac nostra tam bene culta quando res suo pondere accuratissime sunt perpensæ, illud nec agere, nec consulere tutò possumus.

De applicatione Missæ anticipata, quoad Satisfactionem.

1. Sacerdos celebrat hodie Missam, eiusque satisfactionem applicat pro eo, qui primus illam, oblata sturpe, petiturus est, sive pro eo, qui primus omnium de sua, v. g. familia erit moriturus, atque ita usurpare consuevit, quoties non suppetunt præsentēs, qui petant. Rite id facit, si penemque postea oblata acceptatene sine iniustitia potest?

2. Rite, & sine iniustitia posse, tenent Henric. *l. 9. de sacrif. cap. 21. §. 2.* alique citati à Marchino *de ord. tr. 3. p. 1. c. 11. num. 9.* & cap. 31. n. 7. & Peyrino *l. 3. in add. c. 1.* Ratio est (inquirunt) duplex. Primò quia iam Deus novit illam, qui erit primò petiturus, vel moriturus, atque ideo illi applicare, ex nunc, antequam scilicet, fiat petitio, poterit, & sic Satisfactionis fructus non stabit in suspensio. Nota id, Lector, id enim, ideo hoc modo explicant, quia omnes fatemur, quod privatus Sacerdos non potest tenere in suspensio, seu conservare in privato thesauro, suæ Missæ Satisfactionem, ut postea libere distribuat, solum enim Pontifex summus, ut bene *ibidem* docet Henriquez, & qui ab eo clavem habent indulgentiæ, distribuere possunt Satisfactionem in Thesauro Ecclesiæ à Christo repositam. Propter hoc ergo ipsi dicunt, quod in casu de quo loquimur, non suspenditur fructus Missæ quasi dandus non sit petito, quando petet, v. g. cras, sed datur tunc, quando Sacerdos celebrat, datur, inquam, illi quem Deus videt cras petiturum.

3. Secunda ratio est, quia id, nihil est aliud, nisi Sacerdotem solvere anticipato debitum faciendi, Sacrum, Confirmatur, quia nemo negabit, quod si quis Cappellanus debeat, v. g. singulis hebdomadis celebrare unam Missam pro Defunctis, possit prævenire celebrando in hebdomada præcedenti, quia sic anticipato solvit, meritoque fundatoris satis adimplet, dando opportunius auxilium defunctis; ergo in casu nostro.

4. Nihilominus non posse id rite, & sine iniustitia fieri, merito docent Suarez *de Euch. disp. 79. section. 9. §. Tertio inquiri potest, in medio, & sect. 20. §. Quarto requiritur.* Delugo *de Euch. d. 19. sect. 10. num. 109.* Marchinus *de ord. tr. 3. p. 2. cap. 31. num. 9.* alique. Ratio præcipua est, quia, in eo, pro quo offerenda est Satisfactio Missæ, requiritur, indigentia actualis. Nam sicuti Indulgentiæ non acquiruntur ad satisfactionem criminum futurorum, nec satisfactio sacramentalis tollit reatum pœnæ pro peccatis postea committendis: sic nec hoc Sacrificium debuit solvere pro pœna nondum debita, hoc enim esset dare quandam impunitatem ad peccandum, cum posset quis veluti securus committere

peccatum v. g. mendacij, quia, iam, pro pena ipsi debita satisfecit. Adde quod solutio ex natura sua supponit debitum, cum non possit intelligi aliquid solvi, nisi prius intelligatur aliquid deberi. His positis, sic urgetur ratio. Cum possit evenire in casu nostro, quod ille, qui cras oblaturus est stipem, vel est cras moriturus, illa Satisfactio non indigeat, non potest quid pro illo nunc solvi. Præterea, si nunc non indigeat, contingat verò, quod indigeat, quando petet Missam, vel quando morietur, sanè tunc frustrabitur solutio, quæ cum in potestate Sacerdotis non remanserit, ut omnes docuerunt *num. 2.* non poterit à Sacerdote tunc illi applicari.

5. Lege Marchinum *loc. cit.* apud quem invenies Decretum Sacre Congregationis talem anticipationem graviter prohibentis, tanquam novam in Ecclesia Dei, periculofam, & scandalofam, quem loquendi modum fortassè, sumpsit Sacra Congregatio à Suario de *Sacram. d. 79. sect. 9. §. Tertio inquiri potest*, qui dixit id esse inauditum in Ecclesia, & valde absurdum. Et quamvis nonnulli respondeant de hoc Decreto non constare autentice, tamen, aliquando tandem modo confirmari ab illo nostram sententiam nemo negat.

6. Ad rationes allatas *num. 2. & 3.* Respondeo. Et ad Primam quidem fateor, Deo notum esse, qui petitorus est, sed dico Deum nolle acceptare illam Satisfactionem anticipatam, ne date videatur impunitatem peccandi. Immo addo, fortassè, nec aliquando posse, quia aliquando, pro illo signo, nondum supponitur debitum penæ.

7. Ad secundam, nego in casu nostro, saltem semper, esse solutionem anticipatam. Cum enim aliquando non sit assentialiter solutio, quæ ex se supponit debitum, nec solutio, nec anticipata solutio esse potest, quod si aliquando esse possit, iam dictum est, non acceptari à Deo.

8. Ad Confirmationem, esto Antecedens, de quo tamen mox *n. 9.* nego consequentiam, quia Capellanus, & verè solvit pro debito actu existente Animarum Purgatorij, & verè solvit pro debito celebrandi, quod contraxit ex contractu, quem accepit. Cappellaniæ, quorum neutrum est in casu nostro.

An aliquando sit licita, saltem in Capellano, licita Missarum Anticipatio.

9. Dictum est *num. 1. in Antecedente Confirmatione*, Capellanos posse anticipato solvere Missas à se dicendas. Sanè, in hoc dicto advertendum est, non semper ejusmodi anticipationem esse licitam. Si enim in fundatione Cappellaniæ implicite, vel explicitè caveatur, ut nulla hebdomada transeat, sine aliqua Missa, prævenite nequaquam licebit: tunc enim mens fundatoris est servanda, qui fortassè voluit, ut tale Altare, seu Ecclesia singulis hebdomadis honore Sacrificij decoraretur, vel voluit non succurrere Defunctis quibuscumque, sed Defunctis, qui successivè de sua familia v. g. vel Civitate decedunt. Nam propter hanc rationem, quæ facile præsumi in his fundationibus debet, cum Delugo de *Euch. d. 21. sect. n. 44.* non facile corrumperem prædicto Capellano ejusmodi Missarum præventionem; solum igitur in eo casu anticipatio Cappellani licita erit quando talia, vel similia incommoda non concurrunt.

De applicatione Missæ anticipatæ quoad Impetrationem.

10. Illud denique, hac super re notat Delugo *ibid. disput. 19. sect. 10. num. 209.* id quod hæcenus negavimus, non intelligi de fructu Impetrationis: nam licet non possit hodie v. g. satisfacere pro peccato admisso, possum tamen orare, atque adeo Sacrificium offerre pro impetrando auxilio, quo indigebo in futurum. Sic enim oramus. *Ora pro nobis peccatoribus nunc, & in hora mortis nostræ.* Et, *Ne proicias me in tempore*

senectutis, cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. Dices: ergo licebit Sacerdoti Missam pro oblato stipem, quia iam licet saltem fructum Impetrationis. Sicut enim peccator, accepta stipem, celebrare pro peccato tali, qui Missam petat, stipemque offerat, sit capax Satisfactionis, sed solius Impetrationis diximus, ita in casu hoc præfenti.

12. Respondeo, negando consequentiam, enim peccator, quia satisfactio non licet nec ad solum Impetrationis fructum habet, nec consensus, ut ibidem diximus, præsumitur, quæ tamen consensus, in casu, de quo loquimur, non habemus, cum Fideles semper præsumantur velletur Sacerdotis, nullum impedimentum ponatur, quod satisfactio ipsis conferatur.

§. I X. De applicatione Missæ contra volumina Superioris.

1. Prælati præcipi Sacerdoti subdito sub peccati mortalis, vel excommunicationis, in quoquam hoc mane celebraturus est, applicet Petrus, & Quarta primò, An Sacerdos sub mortali peccato obedire. Secundò, an si non obediatur, Missamque, v. g. pro Antonio, valeat tamen Missa pro Petro, & Gulis sigillatim.

An peccet Sacerdos non applicans Sacramenta contra Prælati volumina.

2. Quoad primum, dico hanc questionem deponere ab illa alia, An Superior possit subditis ita præcipere actus internos (talis enim Missæ applicatio in intentione consistit) ut præcipiente Prælati, quæ statim subditi obligationem applicandi Missam, & præcipit.

Non agimus autem quando obligatio applicandi Missam est radicata in obligatione iustitiæ, vel in aliquo particulari: tunc enim sicuti Sacerdos quilibet accepta stipem pro applicanda Missa pro Petro, & ex vi eodem applicare tenetur, & sicuti, qui vovit dicere Missam pro tali re, utique pro tali re dicere obligatur. Præterea, obligata ex iustitia elemosynarum, vel fructuum Religionis, ad applicandas tales Missas, per prælati subditis suis, ut tales Missas applicent, & non dubio sui tenentur, quia Superior, & subditi faciunt unum corpus Religionis, quæ, ut supponimus, se ad tales Missas obligavit, & ex alio capite Religiosi statum professi sunt per vota, in tali Religione, implere huiusmodi onera iustitiæ se obligant: non agitur tamen de his obligationibus, sed de obligatione, quæ a Superior potest imponere subditis, sive ex vi iustitiæ, quam habet in suos, ut habet Episcopus in Diocesis, sive vi voti religiosæ obedientiæ, quam habet Prælati Religionis in subditos.

3. Lege Fagundez præcept. *Ecl. 1. lib. 3. cap. 10. n. 10.* qui tamen ut etiam & aliqui recentiores, quia non distinguunt hæc quatuor, nimirum applicationem iustitiæ debitam, primò ex iustitia, Secundò ex voto religiosæ obedientiæ, non satis completè hanc materiam explicavit. Tertiò, ex Iurisdictione, Quartò ex voto Religiosæ obedientiæ. Cum igitur hic non agamus de Applicatione debita, sed de duobus prioribus modis, sed solum de duobus posterioribus, de quibus scilicet procedere debet questio, non hi cum illis immiscendi.

4. Porro præmittendum est, esse communem recentiorum doctrinam, à Prælati sive ex vi iurisdictionis, sive ex vi voti obedientiæ religiosæ, ut solè scilicet contra niter emitti in Religionibus, non posse subditis præcipi actus merè internos, (quia sicuti Ecclesia vultus iudicat de interiori, sic nec de interiori præcipit) præcipi vero solum externos, vel saltem solum eos internos, qui per se conjunguntur cum externis, sive in esse, sive in

physico, sive in esse morali, non autem eos internos, qui solum per accidens eorum externis conjunguntur. Ita Doctores morales, n. 6. citandi.

5. Dixi (ex vi voti obedientie, ut solet communiter emitti) nam si quis, vel absolute, vel certe actum internum, vel sub conditione, si Prælatus ei actum internum imperaret: sanè tunc non esset obligatio ex vi horum duorum modorum de quibus agimus, sed ex vi illorum de quibus, ut modo diximus, quia res est contra, non agimus.

6. Quoniam igitur hæc, quam n. 4. diximus esse communis doctrina Suar. de leg. lib. 3. c. 20. & lib. 4. c. 1. & de censuris, disp. 4. sect. 2. Castrop. 1. 1. tr. 3. disp. 1. p. 6. Meroll. 2. 2. disp. 4. c. 4. dub. 1. 6. diff. 2. n. 224. quamque ut certam, seu saltem, ut probabilissimam suppono, statim apparet difficultas, an Applicatio Missæ sit per se conjuncta cum ipsa externa actione Sacrificij, conjuncta inquam in esse morali, ut ens morale constatur ex multis actionibus est Missa. An solum per accidens. Si prius, poterit à Prælo præcipi, si posterior, non item.

7. Et quidem esse conjunctam per se, & non per accidens, adeoque præcipi à Prælo posse, subditumque peccate, nisi obediatur, docet prima sententia multorum. Ita Rodriq. Alcan. Tamburinus, Miranda quos sequitur Meroll. tom. 2. disp. 4. de leg. cap. 3. dub. 30. n. 331. quibus addit Sanchez lib. 6. in dec. cap. 2. num. 6. Rodriq. in comp. res. 102. n. 2. Ratio est (inquit Suarez de leg. lib. 3. cap. 2. n. 10.) quia licet intentio applicandi Missam pro aliquo non sit de necessitate Sacrificij, est tamen necessaria ad completam oblationem Sacrificij, & ad conferendum alteri fructum ejus.

8. Non esse conjunctum per se, sed solum per accidens, quæ adeo non posse à Prælo præcipi, & propter ea, non peccare Sacerdotem, seu Religiosum, si in hoc non obediatur, docet secunda sententia aliquorum. Ita Laym. lib. 1. tract. 4. cap. 4. num. 13. Castrop. tom. 1. tract. 3. disp. 1. p. 6. n. 4. Ratio præcipua, & quæ difficulter solvi potest, ea est, quia nihil potest prælati in actu merè interno, ut esse communem sententiam fatebamur omnes n. 4. & 6. At talis applicatio est merè actus internus, quique adesse, & abesse facile à Sacrificio potest, unde valde per accidens, & extrinsecè est cum Sacrificio conjunctus, ergo, &c.

9. Ad rationem contrariam dictam n. 7. negari debet, intentionem applicandi Missam pro aliquo, esse necessariam ad complementum ejusdem: certè solum id verum esset de Applicatione Missæ, sive implicita, sive explicita pro Vivis, & Defunctis in universum, quod ad complementum Sacrificij, & ad fructum ejus sit necessaria applicatio, pro hoc determinato, (de quo nos loquimur) nunquam admittit ipsam Suarez, quia secus, si Sacerdos faceret Sacram pro Vivis, & Defunctis, & non determinaret pro hoc, vel illo specialiter, relinqueret aliquod complementum necessarium Sacrificij, atque adeo peccaret, quod nemo dixit. Adde quod oratio, jejunia, elemosynæ ordinata sunt à Deo, ut ipsa offerantur pro Vivis, & Defunctis, & præter meritum ea facientis applicantur ad satisfaciendum, & impetrandum, & tamen nemo dicit, quod ad complementum eorum pertinent determinata applicatio pro hoc vel illo particulari. Ita ergo in casu nostro.

10. Juvat verba Castropalai loc. cit. pro hac sententia hic exhibere. Ex quo fit, (inquit) nunquam Ecclesiam præcipere fidelibus ut in oratione fundenda hanc, vel illam intentionem habeant, quia hoc esset præcipere directè actum internum; solum enim præcipi in necessitatibus, orationes fundere, jejunia sustinere, elemosynas erogare, sed nihil de intentione specialiter & sine.

11. Juvat iterum verba Layman. loc. cit. asserere. Non potest tamen (ait) facile Legislator, aut Prælatus sub peccato obligare subditos ad habendam intentionem aliquam, vel internam dispositionem accidentalem, seu non pertinentem ad substantiam moralem operis præcepti v. g. ut jejunia, & orationes fiant in statu gratia; vel ut orationes, & Sacri-

ficia Deo offerantur ad particularem aliquam intentionem sicuti notavit Suar. l. 4. de leg. c. 13. c. 16. (addo & n. 14.) & disp. 6. de cens. sect. 3. n. 20. Videtur error Typographi potius disp. 4. de cens. sect. 2. n. 20. Adde & l. 3. de leg. c. 9. n. 9.) Hæc Laym. ubi notat ipsum putasse Suar. ill. pro sua, hoc est, pro secunda sententia, sed certè Suarez expressè contra illam est in loco à nobis allato sup. n. 7. ex ejus tamen doctrina allata in locis his citatis à Laym. verè colligitur prædicta secunda sententia.

Dices Layman. loc. cit. sic addit Prælati tamen secularibus paulo major potestas competit, ratione voti obedientie, &c. Respondeo. In his verbis solum Layman docet quod votum possit esse de actu interno, & quod Prælati actum internum imperare possunt, quoties vovens ex suo voto obedientie implicite, vel explicite id intendit, quod est idem, quod nos supra notavimus num. 5. ut ex ipsius verbis, si accuratè legantur, videri potest, nihil igitur docet contra prædicta.

12. Ex his duabus sententiis prior magis communiter recipitur, posterior tamen est probabilis, & tuta, ut patet ex ejus solidis rationibus.

13. Illa tamen pro secunda hæc sententia est calumnia diluenda. Si enim (aiunt March. de ord. tr. 3. c. 33. n. 4. Gav. in Rubr. Miss. p. 3. tit. 1. n. 28. ibique, Faxinellus) Prælatus religionis nequit suis præcipere applicationem Sacrificij, onera, quæ habent monasteria de persolvendis Missis subjacerent dubitationi, an persolvantur, quia subditi ad persolvendum, obligati à Prælati non poterunt: sed facile diluitur, nam ad onera habituralia, cum ea sint fundata in obligatione justitiæ ipsi subditi obligantur, illaque exigere possunt Prælati, ut n. 3. diximus; onera verò quotidiana, seu manualia, si Prælatus potest acceptare nomine Monasterij, acceptatque, subditi propter eandem rationem justitiæ obligantur; secus non est mirum ad ea non obligare subditos posse: quia tunc Prælatus solus contrahit nomine proprio.

Quamam sint illa habitualia, consulat quisque suæ Religionis leges, & qui est ex Societate Jesu, legat Suar. num. 4. tom. de Relig. tract. 10. lib. 8. cap. 2. n. 5. & cap. 3. n. 3. qui nostros ab hujusmodi obligationibus sub peccato liberat solumque in uno casu obligat, quando scilicet alteri forte aliqua Sacrificiorum obligatio suscepta sit, ut annexa alicui Ecclesiæ, quam Summus Pontifex alicui Collegio Societatis (id quod rarissimum est) univisset.

Cui profit Missa applicata contra voluntatem Prælati, vel contra justitiam?

14. Quoad secundum quod n. 1. proposuimus. Dico certum mihi esse, quidquid dicant Marchinus de ord. tr. 3. p. 2. c. 33. num. 3. Gavant. in Rubr. Miss. p. 3. tom. 12. num. 28. Diana p. 2. tract. 14. res. 7. Deum non respicere ad debitum Sacerdotis, sed ad voluntatem ipsius, quare Missa contra voluntatem Prælati eam habentis applicari v. g. pro Petro, applicata sive licite, sive illicite pro Antonio, Antonio proderit, & non Petro. Et Missa, quant propter stipem acceptam debebat ex justitia Sacerdos Titio, applicata sive per malitiam sive per inadvertentiam ab eodem Sacerdote alteri, v. g. Caio, Caio proderit, non vero Titio. Ita Rodriq. in comp. res. 102. Portella in dub. Reg. v. obedientia n. 1. De lugo de Euchar. d. 19. sect. 10. à n. 210. Hurtad. de Sacrif. disp. 3. diff. 16. Ratio præcipua est, quia Minister offerens Missam, non est Prælatus, sed sacerdos, cui dictum in Ordinatione est, Accipe potestatem offerendi Sacrificium pro vivis, & defunctis. Ergo ad ejus applicationem respiciet Deus, & non ad applicationem cujuscumque alterius. Unde nihil valebit applicatio Prælati, nec quæcumque irritatio voluntatis sui subditi, quam vellet Prælatus intentare, quia in hoc à Christo omnium Domino, & Superiore liberam facultatem habet Sacerdos, & consequenter à nulla humana potestate restringibilis.

lem: & sicut licentia concessa mihi à Generali omnium Superiore non potest restringi ab alio Superiore inferiore: ita hic.

15. Ex his infero Prindò, Si Sacerdos contra voluntatem prælati, applicat Antonio v.g. Missam, posse quantum est ex vi j. stitit, accipere stipendium ab eodem, jam enim fructum Missæ, ipse Antonius lucratur, & Prælati scilicet contra suam voluntatem jam esse Missam Antonio applicatam, ad nihil receditur, quia Anton. totum illud, quod per stipem postulabat, acquisivit.

16. Infero secundò. Si è contra alteri applices Missam, non verò illi à quo stipem recepit, semper relinquitur tenet, quia Deus respiciens non ad debitam, sed ad habitam à te voluntatem, Sacrificij emolumentum illi non attribuit.

17. Infero tertio. Si quis applicet sic Missam, *Applico pro ea anima quam vult Deus*; tunc Sacrificium, nulli prodesset, sed remanere ejus fructum in Thesaurò Ecclesiæ. Ita Vasq. de Sacris d. 23. cap. 1. num. 7. contra aliquos contrarium sentientes. Ratio est jam dicta, quia, ex ipso Christi instituto, Sacerdotis, non vero Dei est applicare fructum Missæ. Determinet igitur in hanc, vel similem modum Sacerdos: *Offero pro ea anima, quam Deus videt magis indigere, vel minus indigere, &c.* nam sic, quia determinata est Sacerdotis intentio, utique juxta illam acceptabit Deus. Pari modo Ecclesiæ quando ex stipendio annuo debent multas Missas pro variis defunctis, satis erit si celebrantes applicant pro iis, quibus eo die v.g. illæ Missæ debentur, eas enim Deus videt quibus debeantur, quamvis sit melius eorum distindere meminisse, ut ex se patet. Ita Fraxinellus de oblig. sac. sect. 7. §. 7. num. 7.

§. X. De tempore, quo intentio applicandi alicui fructum Missæ, elicienda est.

EGo hodie Sacram à me cras operandum applico pro anima Petri, vel (eodem enim est ratio) Sacra omnia per totum annum à me celebranda applico pro anima ejusdem, nec talem intentionem unquam revoco, efficaciter est ita, ut satis sit ad hoc, ut fructus Missarum Petro attribuat.

2. Dico, quamvis non esse satis contendat Vasq. de Sacram. disp. 38. c. 6. alique apud Delugo d. 8. de Sacram. sect. 6. num. 92. tamen cum communi sententia, immo, & praxi timoratorum satis esse. Ita Suard. de Euch. d. 13. sect. 3. §. Dico secundo Bonac. Mol. Diana apud eundem Delugo n. 93. Ratio est, quia hoc Sacrificium institutum est, ut administraretur humano modo, & more; quare, sicut homines solent dispendere, de rebus quæ erunt in sua potestate, etiam antequam sint, sed pro tempore, quo erunt, nunc scilicet, pro tunc, dispositione tamen non retractata, sic disponere poterit Sacerdos, cujus arbitrio Deus commisit fructum Missæ applicandum.

3. Sed quid, si quis nondum Sacerdos applicet Missas, quas post ordinationem celebraturus est, nec postea hujusmodi applicationem, vel retractat, vel renovat?

Dico id etiam satis esse; cum ratio, modo dicta, in hoc etiam casu, valeat. Licet enim nunc nondum sit Minister Christi, tamen postea. Sicut si quis sciens, cras v.g. fore in Prælatum eligendum, det nunc aliquam licentiam, pro die crastina, valebit utique licentia, quia consensus ille non retractatus judicatur humano more, durare, pro tempore acceptatæ potestatis. Sic Delugo ibid. n. 97.

4. Intentio ergo applicandi potest elici ante, immo multo ante quam Missa celebretur, posse autem in ipsa Missa ante Consecrationem, & apertum esse tempus, in primo Memento, non est dubium.

5. Observat autem Hurtadus disp. 3. de Sacram. diff. 10. quando unus Sacerdos tantum consecrat Corpus, & postea alter, defectum prioris supplet, consecrat Sanguinem, ad hunc posteriorem pertinere applicare Sacrificium? quia iste solus, utpote perficiens essentialiter

Sacrificium, dicitur sacrificare, & ideo non intentioni priori se conformare. Ob eandem rationem Sacerdotem, qui facta Consecratione Corpus, dum applicuit, posse applicare ante Consecrationem Calicis, & qui applicuit uni posse ante consecrationem alteri applicare, hujusque fore fructum Missæ, per rationem. Ratio est eadem, quia nimirum, consecrationem, perficitur Sacrificium, & consequenter totum hoc dicitur sacrificare, atque adeo ante illam superius terit applicare.

6. Remanet tamen difficultas, an possit trahi re in secundo Memento Defunctorum, & in toto re ante Consumptionem specierum.

Dico in nostra sententia, quæ colligi potest ex c. 1. §. 1. n. 1. per quam tenuimus in consecratione se sufficientem destructionem victimæ, & acceptationem consistere Sacrificij essentiam, non posse. Ita Hurtadus. Ratio est, quia applicare Sacrificium morte hominis cui suos Ministros conformes se velle reddere, Christus Dominus, ut modo monuimus, nihil nisi offerre actionem sacrificandi in obsequium, non solet inter homines, & fortasse non potest inter quicumque alicujus offerri actio jam facta, v.g. gratia facta, & facienda, quia, si jam sit facta in vitam, nullum finem, non potest deinde intelligi fieri in prædicti v.g. obsequij: Adde quod Sacerdos, ut supra n. 2. diximus, non potest conservare fructum sacrificij, & deinde conferre, &c.

7. Dixi autem (in nostra sententia) nam quædam Bellar. aliorumque apud Hurtad. disp. 1. de Sacram. cens Sacrificij essentiam consistere in consecratione, mul, & in consumptione, est satis probabilis, prædicta etiam erit, posse applicari fructum Missæ, toto tempore ante prædictam consumptionem; quia jam in hac sententia, offertur actio facienda, non jam facta.

§. XI. Cui pro sit fructus Missæ, quando Sacram. applicasset uni, deinde applicet alteri.

Sacerdos hodie Missam à se crastina die celebrandam applicat pro Petro, à quo v.g. stipem accipit, cras deinde applicat pro Antonio, cujusnam erit fructus si Petro, ad nihil aliud, pro ipso tenebitur Antonio, utique tenebitur Petro relata.

2. Sunt in hac dubitatione distinguendi quatuor casus. Primus casus. Si memor applicationis quomodo habuisti pro Petro, illam applicationem respicias, applicas hodie eandem totam Missam pro Antonio, Antonioque derit Missa. Quæ est certa, & communis doctrina, quod posterior voluntas, clare priorum revocat.

3. Secundus casus. Si pariter memor applicationis habuisti, qua applicasti Missam pro Petro, æque tantam totam applices hodie pro Antonio, nullo modo mutando priorem applicationem externam, nec uti potest Missa. Ratio est, quia cum hæc duæ voluntates fuerint contrariæ, per quarum unam vis idem, quod alteram, non vis: intendis impossibile, atque adeo non intendis; & Deus perinde se habebit in hoc casu, ac si prior applicasset, de quo mox §. 12.

4. Dixi autem (totam Missam) nam si partem fructum uni, partem alteri velis applicare, utique partialiter applicas utrique, sed cum obligatione relatiendi, utque ulterius alterutri debes, ut ex se constat.

5. Tertio casus. Si immemor applicationis pro Petro hesternæ die factæ applices hodie pro Antonio, applicas modo te gerere potuisti. Primo extraordinario quodam modo, si scilicet heri ita Sacram. voluisti pro Petro applicare, ut talis applicatio præteriret contra dictam applicationem à te etiam per oblivionem faciendam, ut expressè heri intendisti. Et in hoc quidem evenit, si proderit Petro, cui primo sub tali universalis applicatione applicasti. Ratio est: quia illa tam universalis applicatio omnibus aliis futuris applicationibus est præferenda.

cum non censetur revocari à posteriore, immo potius implicite posteriorem revocare.

6. Adhibet hæc doctrinæ duo exempla Ioannes Delugo de Sacram. disp. 8. sec. 8. num. 121. Primum est ex his qui, in principio ff. de legatis 3. ubi si quis, in priori testamento, adhibeat clausulam revocatoriæ cuiuscumque posterioris, statuitur testamentum posterius non fore validum, nisi in eo revocetur expresse illa clausula prioris testamenti, ut cum communis Doctorum observat Molina tom. 1. de iust. disp. 153. §. quod dictum est, quia nimirum voluntas prior habuit maiorem universalitatem ex parte obiecti, quam posterior.

Secundum est in materia voti. Nam si quis facit votum non vovendi, nisi consulto Confessario, & nunc vult non vovere validè, nisi ea conditione posita: potest, si immemor huius voluntatis, voveat, votum non valet nisi eo esset affectu, ut etiam si recordaretur vellet valere, ut notat Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 10. n. 75. Ex quibus constat, concurrente duplici voluntate contraria, illam prævalere, quæ cum sit universalior, explicite vel implicite continet revocationem alterius, si hæc sit prior, si posterior, si hæc etiam simul ex ignorantia habeatur: & ratio ulterior est, quia illa universalior, vel formaliter, vel virtualiter refertur super aliam, adeoque revocat.

7. Iam secundo modo, quo te in hoc gerere potuisti, quique accidit magis communiter in paxi, (etique Quartus casus) est, si heri non cum universalitate prædicta, sed absolute, & simpliciter applicasti Missam pro Petro, deinde illius immemor, hodie, applicas simpliciter pro Antonio.

In tali casu docet Delugo dicta disp. 8. de Sacram. sec. 8. num. 421. quod fructus Missæ proderit Antonio, qui est posterior. Ratio est (inquit) quia sic persuadet paritas dicta ex testamentis, nam sicut posterius testamentum prævalet priori, etiam si quando sit posterius, non recedat prioris à se facti: sic si heri applicasti Sacramentum hodiernum pro Petro, & hodie immemor illius voluntatis, applices pro Antonio, per voluntatem aequè absolutam, & efficacem, videtur præferenda hæc posterior: non enim apparet differentia inter testamentum posterius, & hanc posteriorem voluntatem.

8. Nihilominus probabilis putatur præferendam esse priorem, atque adeo Missam profuturam Petro. Ratio est duplex. Primò, quia potest asserti disparitas, cum testamentum posterius prævaleat priori, non verò Applicatio Missæ. Cum enim testamentum firmitatem omnem suam accipiat à morte Testatoris, omnes habeant implicite hanc intentionem, ut illud testamentum firmiter velint, quod morte ipsorum confirmatum est, & non aliud, unde sequitur quod prævaleat omnino debeat posterius Testamentum, cum per prædictam intentionem revocetur omnes intentiones, morte nequaquam firmata. At, in casu nostro, similis implicita intentio non adest, unde ergo prior intentio ab omnino æquali intentione posteriori revocari poterit? Secunda ratio est, quia communiter homines habent, seu præsumunt habere hanc voluntatem implicitam ut velint cuique tribuere ius suum. Cum igitur certum sit cap. Qui prior, de Reg. iur. in 6. l. in operis, ff. locati (lege Mol. de contr. d. 169. & Covarr. lib. 2. var. c. 19. num. 8.) quod Qui prior est tempore potior est iure, si nihil obest contra eum, qui prior est, ut oblatore solent in contractibus possessio rei apud posteriorem, vel solutio pretij, vel quid simile (de quo latè Iustitæ in l. Quoties, C. de rei vendi. & Molin. Covarruvias, Salas, aliique apud Delugo tom. 2. de iust. d. 21. sect. 11.) dicendum erit, quod in casu nostro, ille Petrus, cui heri applicatus, & veluti datus fuit fructus Missæ, est potior in iure, quam sit Antonius, cui hodie, hoc est posterius datus est dictus idem Missæ fructus, nihil enim obstat contra Petrum anteriorem, cum supponamus, in omnibus, eos esse æquales, præterquam in tempore. Quare cum Sacerdos habet illam universalem intentionem dandi suam unicuique, atque

adeo fructum Missæ ei, qui potior est in iure, non censetur esse revocasse priorem intentionem, sed potius Petro anteriori velle dare fructum Missæ, non verò Antonio posteriori.

9. Quoniam verò res hæc dubia profectò est, consulerem Sacerdoti, ut advertens deinde ad obligationem siue hesternam, siue hodiernam die, contractam, certo resarciat; offerendo aliam Missam sub hac, vel simili intentione: *Applico Missam pro Petro, cuius oblitus sum, si is fructus Missæ à me illi debitus non est lucratus, secus applico pro Antonio, vel contra: nam Deus, cui explorata sunt omnia, illi, cui fructus defuit, applicabit.*

§. XII. De Sacerdote non applicante fructum sue Missæ

1. Si Sacerdos, siue per oblivionem, siue per incuriam, siue data opera, nulli applicet fructum sue Missæ, talis fructus cuius erit?

Suarez de Sacram. d. 79. sect. 9. §. Tercio inquiri potest & Valquez disp. de Euch. 231. cap. 3. num. 10. nemini dandum esse docent, sed reponi, seu remanere in Ecclesiæ thesauro. Ratio est (inquiunt) quia Sacrificium, quod est essentialiter oblatio, alicui non prodest, nisi pro illo offeratur. Delugo de Euch. d. 19. sect. 8. 226. putat prodesse Sacerdoti, nam licet Sacrificium nulli alteri prodest, nisi pro illo offeratur, prodest tamen ipsi offerenti, etiam si pro se non offerat. sicut i. junium v. g. meum non prodest alteri, nisi pro eo applicem, at prodest mihi, quamvis mihi non applicem.

2. Sed quidquid sit de his, omnes fateri debemus factò & regulariter prodesse ipsi Sacerdoti, cæterisque Fidelibus. Ratio est: quia omnes Sacerdotes saltem implicite semper intendunt sibi, & fidelibus applicare, quando alteri non applicant: id quod satis innunt illa Missæ, verba, *Offero tibi pro innumerabilibus peccatis meis*, &c. & illa, *Pro omnibus Fidelibus Christianis, vivis atque defunctis*, ut mihi & illis proficiat ad salutem.

§. XIII. De Sacerdote aliquem excludente à fructu sue Missæ.

1. Supponimus, ut dictum est, intentionem Ecclesiæ esse, ut Missa offeratur pro omnibus Vivis, & Defunctis, utique capacibus, illisque proficiat, pro sua portione; saltem, quoad impetrationem.

Porro fuit quidam Sacerdos (quæ est hominum nequitia!) qui voluit à fructu sue Missæ excludere suum quendam adversarium, Petrum v. g. Quæsitum fuit, quod peccato peccaverit, & rursus, an cum esset Petrum excluderet à prædicto fructu? quod est quærere, an id licet & validè intenderit.

2. Ad primum, fuisse peccatum grave contra Charitatem, & item peccatum aliquod contra obedientiam, certum est. Ita Suarez de Sacram. disp. 78. sect. 2. §. Sed quæri rursus potest. Ratio est, quia adfuit odium, ex quo scilicet virtualiter inductus Sacerdos fuit ad ejusmodi exclusionem. Præterea, licet non teneamur orare pro singulis, tenemur tamen eos non excludere à communibus Ecclesiæ suffragiis. Ita S. Thom. & Nav. citati ab eod. Suarez. Peccatum insuper fuit, contra obedientiam dum non servata fuit intentio, & institutio Ecclesiæ, cuius Minister est Sacerdos.

3. Quoad secundum, incerta res est. Quidam putant excludi ab omni fructu; Quidam excludi quidem à fructu proveniente ex opere operato Christi, & ex privata intercessione Sacerdotis, quia horum fructuum ipse est independens distributor ex institutione ejusdem Christi; non verò à fructu proveniente ex parte, seu nomine Ecclesiæ, quæ cum includat omnes Fideles, non habet Sacerdos potestatem excludendi. Res est ad Scholasticos pertinens, deque ea agit Suarez ibidem.

§. XIV.

§. XVI. Cui magis prodest Missa, ei, qui illam audit, an ei, cui Sacerdos eandem applicat?

Rursus quid melius, Missa simul dicta, an successivè?

Denique Missa ante, an post mortem celebrare?

1. Quævisit olim, paupercula Vidua quid consuleret faceret pro suo viro defuncto, curare aliquas Missas pro eo offerri, an ipsam pro eodem aliquas Missas audire. Dixi huic interrogationi responderi posse ex Deologo disp. 19. de Euch. sect. 12. num. 234. Si queratur (ait) num. plus emolumenti afferat, & quod sit utilius homini audire Missam, an petere, ut pro se absente offeratur, existimo, habere, se sicut excedens, & excessum: Nam, quod attinet ad effectus remissionis poenæ, plus proderit Missa absenti specialiter applicata; quoad impetrandum vero auxilia, præservandum à periculis & alia similia, consulerem regulariter magis quod audiretur Missa, quam quod in absentia pro ipso offerretur. Cum enim impetratio hæc non sit semper infallibilis, ut supra (d. disp. 19. sect. 9. an. 131.) vidimus, crederem cæteris paribus, facilius exaudire Deum pro eo qui reverenter, & devotè adest Sacrificio: sic enim videtur fuisse congruum ad conciliandam reverentiam, & devotionem erga Sacrificium istud, & hoc ipsum non raro miraculis, & signis extraordinariis videtur Deus ipse comprobasse. Hæc ille.

2. Cum igitur ea vidua, maxime interderit Satisfactionem pro anima vii in Purgatorio, forte existenti, melius facturam existimavi, si Missas curaret viro applicandas, quia Missa applicata, ut dictum est, magis prodest ad satisfactionem poenæ, quam solum audire.

3. Ad eius tamen solamen addidi; Missam auditam multum prodesse, etiam per modum impetrationis ad poenæ remissionem. Sicut enim duplici via potest quis obtinere remissionem poenæ ob furtum v. g. à se commissum, contracta. Primum, si compenset dando alterum tantum: Secundò, si agat Dominum ut liberaliter remittat. Sic proportionaliter Missa applicata satisfacit pro poenâ debita, veluti datur compensacionem ex thesauro meritorum Christi; at Missa eadem audita impetrat, per modum orationis, remissionem liberalem ejusdem poenæ, illa igitur paupercula, multis Missis auditis, fortasse impetrabit remissionem poenæ sui vii ad quam remissionem una, vel altera Missa applicata, forte non sufficeret.

3. Dixi eadem, melius facturam, pro concupita satisfactione vii, si eas Missas eodem die simul celebrandas, curaret quam successivè. Sic S. Antoninus in Summa p. 1. tom. 10. c. 2. §. 5. Homob. de exam. tract. 4. cap. 14. q. 12. fin. Ratio consilij fuit, quia quamvis magis mereatur ille, qui centum v. g. Missas successivè diebus celebrandas curet, quam qui simul, eodem die, quia nimirum, sic divinus cultus, per eum magis extenditur, & quamvis quoad fructum Satisfactionis adsit æqualitas ut æquales supponuntur in numero Missæ: tamen, qui eodem die curat dicenda, citius exhibet Deo Satisfactionem, & citius animam à Purgatorio liberat.

4. Denique eidem interroganti, quid pro se ut faceret, curaret, ut sibi applicentur Missæ, dum viveret, an post mortem? Dixi, melius, dum viveret. Ita March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 34. a. n. 1. alique. Ratio potissima fuit, quia post mortem lucrabitur Satisfactionem, dum vivit tam Satisfactionem, tum meritum.

§. XV. Quid valeat magis pro Defunctis, Missa applicata, an Bulla Cruciatæ.

1. Instabit aliquis (ne id hæc occasione taceam) quæretque, Quid huic Viduæ modicam pecuniam habenti consulerem magis: Vt curaret duas Missas offerri pro anima sui vii, an potius, ut Bullam Cruciatæ, quæ pro Defunctis distribui solet acciperet?

2. Respondi, nihil videri, cæteris paribus, ut Bullam acciperet, si Bullam sumeret, quæ sit illa, seu quæ sit illa, sive per modum suffragij, sive alio modo. Bulla Plena pro Defunctis. Ratio responsionis ducitur ex duobus illis propositionibus: altera est, vim illam in Missa esse actu secundo, seu quoad effectum finitam, & limitationem, ut supra cap. 2. §. 1. a. n. 1. quare potest frequenter accidere, ut una vel altera non triginta, centum plates Missæ non sufficiat ad remissionem poenæ quam quis debet. Altera est, quod indulgentiam plenariam satisfieri potest pro quibuslibet debitis, sic enim ea definitur ex Laym. lib. 3. art. 2. num. 1. & passim. Indulgentia plenaria est, quæ conceditur, ut omnem poenam in purgatorio, pro peccatis remittat.

Ex his ita conficitur ratio. Missa applicata non per sufficit ad remissionem totius poenæ, Indulgentia plenaria sufficit. Ego quoad hoc, quod videtur dit fructuosior Indulgentia, seu Bulla Indulgentia conferens.

3. Dixi (cæteris paribus) ut interim abstinere quæstionibus, quæ possent fieri de certitudine indulgentiæ, & de aliis emolumentis Meriti, vel Imperpetuo provenientibus in Missa, de quibus fuit Theologorum Indulgentiæ, & de Missa. Semper autem ponimus certam esse Indulgentiam, qualis præbuit hæc ex Bulla Cruciatæ. Lege Ludovic. a Cruce Bull. Cruciatæ. d. 1. dub. 1. & 2.

§. XVI. An Parochus teneatur aliquam Missam applicare pro suis vicinis.

1. Ex Tridentino sess. 23. de refor. c. 1. in fine, quod habet. Cum præcepto divino mandatum sit, ut quis animarum cura commissæ sit, oves suas pro his Sacrificium offerre, &c. colligunt nonnulli præceptum divinum, ut Parochus, & propter extensionem rationis, Pontifex, Episcopus, Superioremque fructum quicumque, aliquoties saltem in anno Missam applicet pro suis subditis. Et Sotus quidem in 4. dist. 13. q. 1. art. 2. & de Inst. lib. 9. q. 3. art. 1. circa medium, tempore Missæ pro iis offerre Parochum debere existimat. Ita de Sacra. d. 4. q. 2. p. 7. scilicet, diebus Dominicis aut in hebdomada, Marchinus de ord. tract. 3. p. 12. q. 1. saltem diebus solemnibus.

2. Non pauci id confirmant ex eo, quia Parochi tenentur celebrare quoties populus tenetur audire. Missam, ut supra lib. 1. c. 6. §. 2. n. 1. diximus, ergo tenentur illam applicare pro Populo.

3. Non est autem quæstio, quando forte Parochus alio titulo, v. g. fundatore, vel elemosynario, neque quando, ex legitima consuetudine, vel statuto esse in nonnullis Hispaniæ locis notat N. g. n. t. enim quis dubitat teneri?

4. In nostra igitur quæstione dico non adesse obligationem in Parocho, vel Superiore. Ita Val. de gram. d. 234. c. 4. n. 27. alios citans. Ratio est, quia in c. 6. n. 4. diximus, non est apponenda gravis obligatio, illa non constat, ut certe hic non constat ex contrariæ rationis iam patebit.

5. Ad Tridentinum enim respondeo, ibi dici quod adest præceptum divinum, ut oves suas Parochus offerat & sacrificium pro iis offerat. sed non dici, quod sacrificium pro iis particulariter applicet, satis igitur ex universaliter pro iis oret in Sacrificio.

Adde, esse Theologorum doctrinam, quod præceptum quoddam fertur indeterminatè, ad quod obligat, donec à Superiore determinetur, quia cum possit ut indeterminatum in executionem extendatur, fertur præceptum prædictè tunc esse completum, quia adest præceptum divinum indeterminatum, & tunc in vita communicandi, ibi, Nisi manducaveritis carnem filij hominis, &c. quod non explicat de temporibus, & quando, ideo ad nihil saltem extra præceptum

lum mortis obligantur, quantum ex hoc capite Fidelibus, donec Ecclesia determinaverit tempus Paschale. Ita Delugo de Euc. disp. 16. sect. 2. n. 28. & de pœnit. d. 15. sect. 3. num. 29. Idem contingit in præcepto Confectionis. Video etiam idem esse in materia Sacrificij: est enim præceptum divinum aliquoties celebrandi in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*; sed quia nondum Ecclesia determinavit; ad nihil ex vi hujus præcepti Sacerdotes tenentur. Sic idem de Euc. d. 10. sect. 1. num. 9. & 10. Pari igitur modo, etiam si vel Tridentinum, vel præceptum divinum injungeret particulatim applicationem; tamen quia non determinat quando, & quoties (quod certe Ecclesia determinare potest) ad nihil tenetur Parochus.

6. Ad confirmationem negatur consequentia, non enim valet illatio: obligor tibi dare opportunitatem audiendi Sacrum, ergo obligor illud pro te applicare. Nam propterea rectè Marchinus de orat. tom. 3. p. 2. cap. 30. num. 4. defendit Parochum quendam, quem Episcopus coegit, ut ter, in hebdomada, pro suis ovis applicaret Sacrum, ex eo, quia extabat ibi statutum, ut Parochus ter in hebdomada Sacrum faceret rectè, inquam, defendit, siquidem non bene infertur, ut dicebam: obligatur quis sacrificare, ergo obligatur applicare, cum non rectè ex una obligatione inferatur alia. Ita Papius ff. de Minorib. Et sapè quis dicat, quod quando Parochus obligatur celebrare ad benedicendos (ponfos, vel ut est mos alicubi, ad defunctos sepelendos, vel ad consecrandas particulas pro communione sui populi, obligetur etiam pro iisdem Sacramentis applicare?

7. Ex dictis infertur, posse Parochum recipere stipem à populo, ut offerat Sacrum pro ipso, etiam in diebus festis, quia licet tunc obligetur facere Sacrum, sui tamen iuris est in applicando. Nec obstat Constitutio Urbani VIII. de Celebratione Missarum, de qua latè infra lib. 3. hæc enim solum prohibet ne oblitus Sacerdos applicare pro uno, applicet etiam pro alio, id quod non est contra hactenus dicta.

CAPUT III.

De Attentione Sacerdotis dum celebrat.

1. Attentionis duplex est, interna, & externa. Hæc consistit in negatione distractionis externæ: id est, negotij, vel occupationis exterioris, quæ ex se distrahet mentem debeat ab Orationibus, & actionibus Missæ. Ut si quis vellet, dum Missam celebrat, depingere v. g. confabulari, legere Historias, & similia facere; externam attentionem non haberet. Interna consistit in applicatione interna mentis ad Missam: & triplex esse potest. Ad verba integrè proferenda, materialisque actiones suo ordine peragendas. Ad sensum verborum, significationesque Cæremoniarum. Ad Deum, resque divinas contemplandas. Hæc tertia est omnium optima, modo Missæ operationem non impedit, sequitur secunda, infimo loco se habet prima.

2. Licet autem attendendum semper sit habere attentionem internam tertij generis, idque in cæteris orationibus extra Missam sit absolute consulendum, nihilominus in Missa, per sæpè Sacerdotibus potissimum regentibus ordinatis, nec bene instructis consulenda est attentio interna primi generis, ut scilicet ad verba, & actiones, quæ plerumque sunt, & facile omitti, atque cum scandalo committi possent diligenter attendant.

3. Sed jam quid peccabit Sacerdos, si negligens (sed sine contemptu) internam attentionem, solam externam adhiberet? quod est querere, quoniam peccato peccat, si dum Missam celebrat, aliud mentem voluntariè divertat, cogitèque sua negotia, vel philosophicam quampiam questionem speculetur, probabiliter

securus, quod propter habitum Missandi, non omittet debitas saltem graviter cæremonias.

Legi (passim enim occurrunt) Authores tractantes de attentione debita in auditione Missæ, in horis Canonicis, in orationibus cæteris, verum qui tangeret hoc speciatim de celebratione Missæ, non legi.

4. Et videbitur alicui parum esse rationem de his, ac de Missæ celebratione, utrobique enim intercedit oratio, seu locutio cum Deo. Ita quidem in multis, sed in uno non ita, ut mox n. 9. videbimus.

5. Sed enim verò, propter dictam paritatem, recollenda est celebris illa questio. An ad observandum præceptum auditionis Missæ, vel recitationis Horarum requiratur attentio interna, aliqua tandem ex triplici dicta n. 1. an sufficiat externa duntaxat.

6. Equidem locum hic haberem id fusè pertractandi, nisi eam questionem Joan. Delugo de Sac. disp. 2. sect. 2. n. 25. & Aegid. Coninch. de Sac. q. 83. art. 6. dub. unico. à num. 289. lege etiam Dian. p. 1. tr. de horis Canon. Ref. 2. tam eruditè pertractassent, ut addere aliquid velle superfluum, ne dicam operosum, mihi esse videatur: illos ergo lege, apud quos invenies esse duas sententias, utramque probabilem; Alteram, Quam sequuntur Suar. Valsq. Sotus. Nav. Mald. Cæst. Sanch. Turr. aliique innumeri citati à Delugo, & Dian. ibid. requirerent attentionem internam; Alteram, (Quam sequuntur Sylvest. Durand. S. Ant. Palud. Rosel. Coninch. Hurt. & probabilem dicit Less. Henriq. Victorell. Laym. citati ab iisdem, quam approbant dicti Delugo, & Coninch. solidèque confirmant) solum requirerent externam. Itaque, qui, dum Missam ex præcepto audit, vel officium divinum persolvit questionem philosophicam secum mente voluntariè obvolveret, vel sua negotia cogitaret, modo externam attentionem haberet, quia scilicet non poneret distractiones externas ejus generis, quas num. 1. diximus ex probabilibus dicta opinione, præceptum satis adimpleret.

Omnes tamen consentiunt hunc peccare venialiter, aliqua enim semper irreverentia intercedit, si Deum quis alloquatur exterius, mentem aliò voluntariè distractus. His positis, tribus dictis, quæ ad nos pertinent, discernemus.

7. Dico Primò. Sacerdos mente voluntariè distractus Missam celebrans, non effugit peccatum veniale, si celebrat Missam de præcepto, si ex libertate. Ratio est modo dicta, quia semper intervenit irreverentia.

8. Dico Secundò. Distractus voluntariè in his Missæ partibus, quæ ad Canonem non pertinent, si eas ritè operetur (etiam cum celebrat ex præcepto) non audeo dicere cum peccare mortaliter. Ratio est, quia ex Missæ partibus non excedunt rationem orationis ad Deum. Cum igitur probabile sit, ut modo vidimus, recitare orationes de præcepto, cum voluntaria distractione, non esse mortale, probabile etiam erit in casu nostro.

9. Dico Tertiò. Si Sacerdos, per notabile tempus, voluntariè distractus, eas Missæ partes, quæ canonem continent, recitet seu peragat peccabit mortaliter, si Missa celebratur de præcepto, si ex libertate. Ratio, quæ me ad id movet, est discernim, quod intercedit inter Missæ Sacrificium, & cæteras orationes. Hæ enim sunt meræ allocutiones ad Deum, at Missa, est insuprà Sacrificium, hoc est, actus religionis excellentissimus, quo profitemur Deum summè venerari; ut supra suo loco notavimus. Videtur autem mihi gravis esse irreverentia, quod, quis, dum proficitur Deum summè per suam actionem venerari, cum illo irreverenter, per voluntariè distractionem, se gerat: & in tanto Ministerio, de quo tremunt Angelorum ordines, omnia alia cogitare velit, quam mente attendere ad quod operatur. Adde, & mortale periculum aliquid grave omittendi, vel non ritè operandi, &c.

10. Dixi autem (quæ Canonem continent) sibi enim continetur ratio Sacrificij: nam licet hujus essentia per nos in sola Consecratione consistat c. 1. §. 1. num. 1. & c. 2. §. 16. n. 6. proximè tamen antecedentia, & proximè consequentia, qualia sunt, quæ toto Canone continentur, maxime

maximè ad Sacrificium, prout Ecclesia ordinavit, pertinere, nemini est dubium.

11. Petes, quid venit præcisè, nomine Canonis? id enim, propter dicta, non ignorare, oppidè necessarium est. Respondeo. Gavantur in *Miss.* p. 2. t. 7. cap. 8. num. 1. lit. L. & p. 3. t. 10. num. 2. ait venire illam Mittere partem, quæ incipit à *Tegitur* (sed quia incipere dicunt à *qui prius*, quam *pateretur*;) alii minus rectè, ut probat Fagund. 1. *Eccl. præcept.* l. 3. c. 18. n. 5. usque ad *libera* nos includivè. Licet idem Gavant. in *Rubr. Miss.* p. 2. tit. 17. n. 34. videatur excludere à Canone prædictum *libera* nos imò & orationem Dominicalem: ibi enim postquam declarat illud *per ipsum, cum ipso, & in ipso*, quod legitur autè prædictam Dominicalem Orationem, sic addit & *hic finis Canonis.*

Suar. verò de *Sacr. d. 83. sect. 2. initio*, docet vocari Canonem Missæ, totum id, quod legitur à *Te igitur*, usque ad consumptionem Sacramenti, additque vocè Canonis usum esse S. Gregorium in his verbis, *Mox post Canonem Orationem Dominicam dici statuis*. Vides, Suarium, & S. Gregorium à Suar. allatum dissentire: ille usque ad consumptionem Sacramenti, hic ante Orationem Dominicam claudi Canonem statuit.

Quidquid hinc, ceteris in re nostra, usque ad Orationem Dominicalem Canonem definitio, ut nimirum, quia, æqua ferè distantia est à *Te igitur*, usque ad Consecrationem Dominicalem, istud fit, quod maiori devotione, attentioneque Sacerdotis indigeat. Aliquid tamen paræ devotionis esse dandum consumptioni Eucharistiæ inficiari non possumus.

C A P V T I V.

De Materia, & Forma Consecrationis, remissivè.

3. **C**um certum sit in Pane, & Vino, ac per verba à Christo Domino instituta, *Hoc est Corpus meum. Et Hic est Calix*, &c. esse à Sacerdote consecrandum; cumque de his satis multa disputent Theologi, nostrum non erit, nisi aliqua tangere, quæ ad casus Conscientiæ, & quidem practicæ spectant. Imò, quia multa etiam quæ ex his, ad nos pertinent, in *hoc toto Opusculo* sparsim disputata sunt, & disputabuntur, de ætymo autem, & fermentato quatenus fuit materia Consecrationis, egimus in *Opusculo de expedienda communionē*, c. 2. §. 9. ideo unum, aut alterum, quod alibi locum non obtinuit, hic dumtaxat erit à nobis breviter explicandum.

§. I. *Quanta sit aqua Calici immiscenda.*

2. **I**llud persæpè torquet Sacerdotes, ecquantanam
aqua (quæ certè naturalis, seu elementaris esse de-
bet) infundenda sit Calici.

Ut omittam Concil. Triburienſe, quod fuit Provincia-
le, nec approbatum, concedens duas partes vini, & ter-
tiam aquæ, certè Conc. Florentin. in decr. Eug. IV. & Ter-
tium autem Sacramentum, quod fuit univerſale, monet
eſſe infundendam aquam modiciſſimam.

In Sacris Canonibus id determinatum non legimus: solum in c. *Perniciosus*, de celebr. *Miss.* reprehenduntur, qui plus de aqua ponunt in Calice, quam de vino.

Sanctus Thomas 3. p. *quest.* 74. *art.* 8. *in cor.* semper-
tius esse ait, parum de aqua apponere, ne solvatur spe-
cies vini.

Suarez de Sacram. disp. 45. sect. 3. cum dixisset, non posse certiorē regulam præscribi, quā, ut aqua sit in modicissima quantitate, quia qualibet gutta sensibilis sufficit, & talis non poterit corrumpere vinum, concludit cum Durando, esse id arbitrio Sacerdotis relinquendum.

Coninch. de Euch. g. 74. art. 8. num. 140. & Layman.

lib. 5. tract. 4. c. 2. num. 9. communem praxim esse
octies, vel decies plus vini ponatur, quam aqua
tamen scrupulosè agendum, quia medicus in ali
partem excessus, non est curandus.

Delugo de Ezech. d. 4. sect. 2. num. 38 ait, quod si
vel sexta pars aquæ ponatur, non videtur habere
pulus, quia non est credibile, vinum esse ad
ut tam modica aqua corrumpatur.

3. Ex his sapienter dictis, puto convenire
tam tradi posse, si restitamus ad rationem
unde sit, quod modica aqua immisceri debet
est, quam aliqui ex prædictis Doctores
quia nimirum non debet tanta vis aquæ appo-
num corrumpi possit, seu (ut abstrahamus
nibus philosophicis) ut non possit absolute
quod est in Calice, est vinum. Quando enim
aquæ quantitas in vino, non erit vinum, quod
modo absolute vinum appellatur, & quousque
hujus Sacramenti Christus Dominus assumpsit

4. Ex hac igitur ratione hæc regula
est, Tantam aquam infundi posse, quantum
ad contempndum, seu ad distrahendum
esse physico, vel certe ab esse morali (ut lo-
quimur) ni, ita scilicet, ut possit dici, *Hoc quod est*
Vinum, absolute est. Hæcenus regula. Quæ
medica aqua infundatur, nullum periculum
distractionis, ideo illa communiter consuevit
cum difficile sit, etiam insecuto Sacerdoti
terminis medicæ aquæ flecti veli) tantam
ut ab ea possit, vel corrumpi substantia vini,
strahi absoluta vini denominatio, jam videtur,
cile pusillanimes Sacerdotes, ex hac regula
possit.

An aqua, & vinum infundenda in Calicem, p[er]
praeinfrigidari.

Non multis ab hinc annis in aliquibus locis
tribus festis, quando ætatis in mentibus
in Sicilia, vis caloris fervet, solent Miniliter
aquam in Sacrificio exhibendo, vine cunctis
ta, intra apta ad hunc usum vacula, inter
Idem nonnulli majoris nominis Prælati
ctis calidioribus mensibus usurpant, immo et
Prælatorum exemplo, morem ad illos alios
nonnulli affirmant. Quæritur an id in
paverit.

2. Suarez de Sacram. disp. 45. sect. 3. postquam
eum qui cum naturali aqua apponenda in Calice
ceam in passiva quantitate immiscuerit (puta si
ratum reddendam) non peccatum contra istum
præceptum de aqua Calici apponenda, quia
apponit, sed peccatum graviter (graviter quia
terminis peccati venialis, sic enim parvitas materia
suadet Suarium interpretari) contra negativum
tum non miscendi aliquid in Materis Sacramenti,
præter Christi institutionem, & consuetudinem
sua: postquam inquam, hæc dixit, sic addit, ut
dicendum est de qualitate accidentali aquæ, ut
calida, aut frigida, pura, &c. in his enim foris
verentia Sacramenti, & ordinaria consuetudo
nullus novus ritus introducendus. Hæc Suarez.
præterea, 3. Eccles. præcept. l. 2. c. 4. n. 14. sic habet
iter etiam peccatum lebrale committere, qui Calici
crandæ aquam calidam, etiam veram, & naturalem
miserit, quia contra consuetudinem Ecclesiæ
tamen Sacramentum conficit.

3. Ab ejusmodi prædictorum doctrina, tortore
moti nonnulli cum primum eum morem aequum
numque infigidandi ad Sacrificium animæ verum
lum graviter reprehenderunt, & contra usque
locuti peracriter sunt.

4. Puto nihilominus, id peccatum mortale esse.

se, imò nec veniale ex se, nisi forte aliquando per accidens. Singula probo, ac explico.

5. Dico enim Primò, non esse mortale (excipe semper circa scandalum grave, quod tamen difficiliter hic occurrere potest, & circa animum inducendi novum ritum, quæ duo semper excepta intelliguntur,) Ratio est Primò, quia hoc nihil aliud tandem est, nisi addere, vel mutare aliquid accidentale in Missa. At infra cap. 5. dicemus id aliquando non esse mortale propter parvitatem materiæ, cum igitur in casu nostro, aquam, vinumque esse minus, vel magis frigida, vel calida, accidentale, & satis modicum sit, ad mortale nequaquam pervenit. Prædicta rei parvitas fortasse movit Innocentium IV. in Bulla de Gracis, ab ipso edita ann. 1254. in tom. 1. Bullarj, ut Græcorum morem non reprobareret, calidam aquam Calici infundentium Aquam (inquit) sive calida, sive frigida adhibeatur in Sacrificio Altaris.

6. Secundò, quia quo magis aqua naturali utor, eo longius à peccato recedo, quia me conformem reddo consuetudini Ecclesiæ naturalem aquam exposcentis. At cum frigus sit aquæ connaturalis, eam infigidando, magis, ut ita dicam, naturalem eandem reddo, recedo igitur magis à peccato. Atque ex hac ratione sit, ut si calidam aquam apponere esset peccatum, non tamen esset calidam apponere frigidam, quia ibi adderem aquam ad esse accidentali ipsi connaturali, hic ad esse connaturale reducerem, sed nec ibi peccatum, saltem mortale esse, ex aliis rationibus constat.

7. Tertiò, quia dum in partibus Borealiibus frigidissima, ut solet ibi esse, aqua, vel vinum apponitur in Calice, non peccatur, quia apponitur id, quod ibi communiter est in usu hominum: sed per nivem in nostris regionibus aqua, vel vinum non nisi similem frigiditatem concipit, & ex alia parte iam nunc in omnium etiam medicorum hominum mensis usus est. Ergo nec similiter peccatur. Dices. At ibi nullo artificio, hic aliquo utimur. Respondco. Non video, si arte quæcumque posita, remanet aqua naturalis, & pura, & vinum simili arte, remanet merum item & naturale, ut supponimus, cur ars nobis obstat debeat? Sane si vinum posset aliquo artificio, sine unctione alterius substantiæ generosius reddi, talisne ars impediret, quominus posset cum laude adhiberi in Sacrificio? nihil igitur officit ars.

8. Quartò, quia non constat consuetudinem Ecclesiæ apponendi aquam ut casu invenitur in amphora, vel in fonte, & vinum, ut invenitur in dolio, esse obligantem sub mortali, ergo non est tenendum sub mortali obligare. Hoc modo argumentandi, & nos l. 1. c. 6. §. 2. num. 3. & n. 5. & alibi, usi frequenter sumus, & passim Doctores, Moral. de Euch. disp. 2. diff. 3. circa initium alique, Suar. de Sac. disp. 8. sect. 1. §. 1. Hac res, in similibus utuntur.

9. Ad auctoritatem Suarj dico contrarium ab ipso non doceri, si attente legatur. Fagundes vero ideo (puto) docet esse mortale calidam aquam apponere, quia supponit, id fieri, ad inducendum novum ritum Ecclesiæ Græcæ calidam apponentis.

10. Dico Secundò, nec peccari venialiter ex obiecto, ex obiecto, inquam, propter ea, quæ mox num. seq. dicam. Ratio est, quia nihil fit contra reverentiam Sacramenti nec contra consuetudinem, quæ constat obligare etiam sub veniali.

Confirmo, quia id potest non ratò fieri cum perico; Die quælo qui in festis solemnioribus (ut certè passim facere consuevimus) vinum Appium, Creticum, Chium, brevier, vinum generosissimum, panemque primarium præparat Sacerdotibus ad Consecrationem: sicuti, & ille, qui cætera omnia, & meliora, & præstantiora ad festi pompam diligenter promit, laudandusne erit, an vituperandus? Certè magnopere commendandus, qui magnificentius, quam potest, res conditoris nostri tractet. Cum igitur præstantius sit in Sacrificio, sicuti & in Convivio, vinum & aquam gelidam apponere,

Par. II.

cur volenti meliora quæque pro Domino profundere, merito non adscribetur? Quod si quis iis uteretur ad delicæas, ipsi imputetur: sicuti eidem imputaretur, si vinum generosum, si odoramenta per Templum sparsa, si vestes aureas, & similia in festis adhiberi consuevit, ad vanitatem vertite, minus sapienter, veller.

11. Dico Tertiò. Si quis, data opera, ad meram gustus delectationem, iis gelidis liquoribus, in Missa, uti veller, peccare venialiter mihi dubium non est, sicuti, si ad similem finem, vinum generosum adhiberet. Ratio est, quia nonnulla inconvenientia, & irreverentia est, in eo loco, & ministerio, corporalem delectationem velle capere: aio tamen id per accidens esse, ratione talis personæ, perperam operantis; nec excedere fines peccati venialis, quia culpa est in materia ex genere suo, levi, neque ex se, redundanti in gravem injuriam Sacramenti.

CAP V. V.

Quid peccet, qui aliquid omittit, vel addit in Missa.

§. I. Premittitur obligatio, quam inducunt Rubricæ Missalis.

1. Rubricarum, aliarum sunt Præceptivæ, Directivæ aliarum. Illæ obligant ad mortale ex genere suo: nisi excuset parvitas materiæ, vel inadvertentia: hæ, cum sint de consilio, non obligant, saltem, sub mortali. Ita Delugo de Euch. disp. 20. sect. 4. num. 104. March. de or. tract. 3. p. 3. cap. 6. Gavanto in Rubr. Miss. p. 3. tit. 11. Difficultas autem est in tradenda regula, qua dignoscatur, has esse præceptivas, illas non item.

2. Ex multis dictis à Gavanto ibid. in hanc rem, colligi posset hæc regula. Illæ Rubricæ, in quibus dicitur graviter, vel gravissimè peccari à transgressore, & illæ, in quibus agitur de integritate Sacrificij vel Sacramenti, & illæ, in quibus Doctores communiter cognoscunt gravitatem, sunt præceptivæ, atque adeo eas non observans, peccat mortaliter: cæteræ sunt, vel propè præceptivæ, vel dubiæ, vel merè directivæ, atque adeo non peccat transgressor.

3. Vides hanc regulam non esse admodum expeditam; Expeditior ergo est illa, quam affert Marchinus ibid. Delugo ibid. alique. Omnes rubricæ sunt, ut tales, directivæ: & solum illæ censendæ sunt præceptivæ quæ continent, seu notant aliquid, quod alias ex iure, vel ex legissima consuetudine graviter iubentur, vel ipsæ Rubricæ expressè sub mortali præcipiunt. Ratio huius regulæ est, quia ex una parte, Rubrica nihil aliud ex se est, nisi mera quædam magis ductio circa ea, quæ dicenda, faciendaque sunt, rubro colore solita scribi; & ex alia, si aliunde etiam à conditore ipsarum Rubricarum, qui tandem est Summus Pontifex, habeatur, quod id, quod notatur, sit de præcepto, non potest tale non esse.

4. Hinc Rubricæ de servando jejunio ante celebrationem Missæ, De integritate Sacrificij, De loco celebrandi, De præmittenda Confessione, De Ara consecrata, De vestimentis, instrumentisque Sacris, De materiæ Sacramenti, id est, pane triticeo. Vinoque de vite, De pane azymo in Ecclesia Latina, De reverentia tanto Sacrificio debita, & si quæ alia sunt similia, meritò sunt præceptivæ, quia vel à iure naturæ, vel Divino Christi Domini, vel Ecclesiastico præcipiuntur.

5. Contra, Rubricæ de orando ante, vel post Missam: De numero Orationum, de servando officio dupli primæ classis, vel secundæ, & similibus, cum non præcipiantur ab ullo iure, solum erunt directivæ sine cære peccati mortalis.

6. Excipe Primò, ne negligantur hæ cum scandalo vel ex contemptu, ad quem contemptum reducit

M 2

Gavan

Gavantus in Rubr. Missæ. p. 3. t. 11. n. 13. illam intolerabilem negligentiam, qua quis non curat eas perpetuo seu, ut plurimum, non servare, hic enim implicite videtur contemnere.

7. Excipe secundo, si negligantur animo inducendi novum ritum in Ecclesia, hoc enim, per se grave est, graviterque prohibitum à Pio V. initio Missalis, Quo primum tempore, & Concilio Tridentino sess. 22. in Decreto de observand. &c. Adverte has etiam exceptiones fundari in secunda parte regule datae.

8. Porro ex hac regula, & habendo semper præ oculis parvitatem, vel gravitatem materiæ, quod est universale in omnibus præceptis, facile colligemus quid in singulis Rubricis sentiendum sit. Quoniam verò id in toto hoc opere spatium à nobis factum est, solum aliqua hujus loci, propositique tituli propria breviter addemus.

§. II. Ne quid omittatur in Missa.

1. Nilhil omittendum in Missa: qui secus faxit, per se mortaliter peccat. Ratio est, tum antiquus Ecclesiæ sensus, & praxis: Tum autoritas Tridentini, & Pij V. Tum recepti ipsius nota gravitas.

2. Dico (per se) nam, ut modo innuimus, semper aliquid excusabit levitas materiæ, sicuti etiam leviter culpabilis inadvertentia, vel ignorantia, quæ perfecte item excusabit, si perfecte, & omnino fuerit inculpabilis. Discutamus per aliqua, unde & alia similia decerni possint.

De omissione aliquorum qua recitanda sunt in Missa.

3. Omittit illud (enim) in verbis Consecrationis Calicis, putant aliqui apud Suar. de Sacram. d. 59. sect. 1. §. Sed quæres, mortalem esse culpam; mihi, & aliis multis apud eundem, præciso contemptu, non videtur mortalis, quia in omissione unus particula, quæ non est de substantia Consecrationis, non apparet gravitas. Imò si ex contemptu omittatur, non esse certum, an sit mortale, docet Sotus in 4. d. 1. quest. 1. art. 8. §. Si autem, siquidem etiam contemptus potest esse veniale ex parvitate materiæ. Audi eundem ibid. disputantem de levibus vocum corruptionibus. Si feret (inquit) ex negligentia quantumvis crassa, & supina corruptio hac, atque alia ejusmodi parva, non esset nisi veniale. Imò quamvis non adhibeatur diligentia proferendi, in finale in meum, vel si forte non proferatur, in in verbo, est, nullam profecto reor culpam incurri. Deus enim non est tam isarum minutiarum observator. Hæc Sotus.

4. Omittit unum verbum in Canone esse mortale, aliqui affirmant: Sed certe, licet minor omisso sufficiat ad constituendum mortale tam in Canone propter ejus reverentiam, quam in aliis Missæ partibus, tamen omittit unum, aut alterum verbum, non excedere lineam levitatis, merito communiter censent Doctores cum Suar. de Sacram. d. 83. sect. 3. §. Dico primo, circa finem. Unde rectè Suarez ibid. omittit tempore, v.g. Pascha, li, quæ interponenda sunt in oratione, Communicantes, vel in oratione, Hanc igitur, docet non esse mortale, idemque de omittente aliquem Sanctum ex iis, qui in Canone ponuntur, docet Filiucius tom. 1. tract. 5. cap. 5. num. 155.

5. Omittit Symbolum Apostolicum, quando est dicendum, vel Gloria, vel unam alteramve orationem, vel propter paritatem rationis, Evangelium ultimum, non est mortale ex levitate materiæ. Ita Delugo, de Euch. d. 20. sect. 4. n. 104.

6. Idem erit, si Sacerdos sollemniter celebrans omittit legere Evangelium, vel Epistolam, dum Diaconus, vel Subdiaconus eacantat: quamvis enim Rubricæ, sive præceptivæ, ut aliqui dicunt, sive directivæ, ut alij putant, ordinent apud Dian. p. 5. tract. 13. ref. 95.

ejusmodi submissam lectionem: talis tamen reformationis omisso res exigua videtur. Ita idem ibid.

Imò Sanch. lib. 7. conf. c. 2. dub. 13. num. 3. ex aliis citatis à Dian. p. 2. tract. 14. ref. 42. & p. 2. ref. 95. contra Sæ citatum ab eodem, probabile est, Sacerdotem celebrantem cum Diacono, & diacono melius facturum, si dum hi cantant Evangelium, & Evangelium, ipse attentè audiat, nec egeret. Ratio esse potest, quia ex una parte Rubricæ debent recitare, est solum directiva, & non Epistola, & Evangelium in Missa sollemniter, & Ministrorum, non Sacerdotis celebrantis; licet ex Sanch. ibid. Suar. tr. 2. de Rel. lib. 4. de ora. cap. 2. Officium in choro recitantes satisfaciunt solum, tē audiendo lectiones, Capitula, Orationes, & alij juxta chori alternationem, soli dicunt, tamen beneficerent si recitarent, quia obmutumtando essent forte molesti, ita in calu nostro devotus populus audit.

Quod dixi, extendo libens ad Gloria, Credo, & phetias Sabbathi sancti, aut Passionem Domini, & milia; quæ in maiori hebdomada, & in Missa celebrant aliis quam Celebrante cantari solent, par enim ratio hæc ac de illis esse videtur.

De omissione Oblationis, & obiter de Particulis consecrandis, quæ post oblationem apponuntur.

7. Omittit oblationem Hostiæ, vel Calicis, obvio grave quid est, ut etiam omittit infusorem calicis aquæ in Calicem, pertinent enim hæc maxime ad Sacrificium, & ad mysterium. Ita Dodonæus citandi, & passim.

8. Sed quid faciet Sacerdos, si post Offertorium, est, facta oblatione Hostiæ grandioris, superveniente crista, vel alius, qui afferat alias Particulas consecrandas ad communicandum populum?

Bonacina de Sacram. d. 4. q. ult. p. 1. n. 6. in nat, dictas particulas tunc non posse consecrari, & vinus de off. curati cap. 2. num. 2. posse, idque, eas offerendo de novo, vel etiam non offerendo, & vultus in Rub. Missæ. p. 3. tr. 10. n. 29. posse consecrari, sed satis esse, si mente offerantur. Adhuc men id non debere fieri, si afferantur remota oblatione Hostiæ grandioris, puta, post Præconem.

9. Dico breviter duo. Primò posse consecrari, & eundem cum Gavano expeditius esse, & tutius, si eundem offerantur, oblatione mente concepta: & eundem & iam ponitur substantia oblationis, & ordo Missæ, quaquam turbatur.

10. Dico Secundo, me non approbare, quod Gavantus, nam si id potest fieri proxime ad oblationem, non apparet ratio convincens, cur non possit remota.

11. Dicit fortasse Gavantus, si afferantur remota oblatione, multæ ceremoniæ, & Orationes, quæ recitantur super Oblata, non erunt dictæ super particulas tardè allatas.

Respondeo, sufficere, quod ejusmodi orationes actionesque exhibitæ fuerint super Hostiæ grandioris, quam allatæ hæc particulae sunt accessoriae. Id quod culpa gravi excusabit, ut in simili mox dicam, & veniale verò, si qua esset, excusare poterit populi communicaturi commoditas, vel ne palam reprehendatur crista, qui tardè particulas attulit, vel quid simile.

De Omissionem Signorum super Particulas consecrandas.

12. Sacerdos quidam statim, atque Particulas, & stiamque grandiore consecravit, Pixidem Particulas dictas continentem intra Sacristiam, seu Tabernaculum includit. Imò aliquando statim eas debet alio Sacerdoti, quas populo communicatio in alio

distibueret, & sic omnia sunt super eas consueti signa, & orationes. Faciuntne id rite est? Non esse rite facit, docet Deugo, de Eucharist. disp. 20. sect. 2. cum, & merito, debuerunt enim reusculi particulae remanere super Aram consecratam coram Sacerdote, quia cum hac faciunt unum Sacrificium cum Hostia grandiore, non debent ante Sacerdotis Communionem, quando Sacrificium completur, distrahi a Sacrificio.

13. Non puto tamen illum Sacerdotem peccasse saltem mortaliter: nam quamvis egerit contra Rubricas dispositas, quod tunc illa particula ponatur super Corporale, ante Calicem, aut in aliquo vase retro post Calicem; nihilominus cum remaneat Hostia grandior veluti ceteras representans, quas consummari perfectè potest Sacrificium, non videtur res gravis, abesse parvas. Quod si adfuit necessitas expediendi Communionem populi, prædictum Sacerdotem excusatum omnino fuisse, nullus dubitat.

De Omissione ritus proprii.

14. Ritus Missalis Romani à Pio V. editi observandos esse in Ecclesia Latina ab omnibus, iussit idem Pius in princip. Missalis. Quo primum tempore; confirmavitque Clemens ibid. cum Sanctissimum, & Urbanus, ibid. Si quid est, uterque Octavus; excipit tamen eos, quibus in aliqua particulari Ecclesia fortè contingat, alios Missæ ritus observare, idque sive ex prima institutione per Summum Pontificem facta inde à ducentis annis, sive ex antiqua consuetudine per similes ducentos annos usurpata, quos quidem, quamvis, ut dico, excipiat, permittit nihilominus iisdem, ut cum licentia Episcopi, vel Prelati, totiusque Capituli possint dictos Missalis Romani Ritus amplecti.

15. Jam, ex hac concessione oritur dubium, Equid faciet Sacerdos Romani (ut claritatis gratia sic loquar) Ritus, si inveniatur in loco ubi servatur Missale non Romanum: in Ecclesia, v.g. Ordinis Carmelitani, vel in Templo Ambrosiano Mediolani, & contra. Quid faciet Sacerdos Carmelita, vel Ambrosianus, in Ecclesia, ubi servatur Missale Romanum.

16. Non loquimur autem hic; ut vides, de Ritu universali Ecclesie Latine, vel Græcæ, quoad Azinum, vel Ementatum, & similia, de hoc enim satis superque egimus in Opusculo de expedienda Communione, cap. 2. §. 6. sed de his Ritibus satis accidentalibus in Ecclesia eadem Latina diversis, quoad quasdam Orationes, Ceremonias, Rubricas, &c. Quatuor dictis rem expeditio.

17. Dico primo. Sacerdos, qui est membrum alicujus Ecclesie, sive Romani, sive Ambrosiani Ritus, v. g. sine controversia tenetur servare Ritus etiam accidentalem inibi receptum. Ratio est, quia, ut ibid. diximus, quilibet tenetur Ritus in sua Ecclesia receptum custodire.

18. Hinc etiam fit, ut qui ex una Ecclesia transeat in aliam, & domicilium ibi figat, animo ibidem perpetuo manendi, vel etiam manendi per majorem anni partem, teneatur ejusdem Ecclesie Ritus servare, quia jam ejus est membrum, & pars. Ita Coninch. de Euch. q. 74. art. 4. d. 4. n. 15. Quare Sacerdos Romanus si fiat, v. g. Carmelita, vel Mediolanensis Ecclesie, vel contra, Ritus suscipere Ecclesia amplecti debet.

19. Dico Secundo. Si Sacerdos proprii Ritus, v. g. Ambrosiani per transitum inveniatur in territorio, ubi servatur Missale Romanum, vel Sacerdos communis Romani Ritus, si transeat per territorium, ubi servatur Missale non Romanum, potest, vel Ecclesie suæ Ritus, vel Ritus loci, per quem transit, in Missa, & Officio, ut liber, observare. Ita Coninch. de Euch. q. 83. art. 1. num. 268. & quest. 74. art. 4. d. 4. num. 115. Præp. 37. quest. 83. art. 4. d. 5. num. 190. Ratio est eadem, quam

Pars II.

diximus Opusculo de exped. com. loc. cit. quia est probabilissima sententia peregrinum posse se accommodare legibus, & consuetudinibus loci, per quem transit, si velit non tamen teneri, siquidem potest sui loci consuetudines sequi.

Dixi (Sacerdos communis) propter ea, quæ mox addā. 20. Dico enim Tertio, quod si Religioso Romano transeunti per dictum territorium diversi Ritus, contingat Sacrum facere in Ecclesia sui Ordinis ibidem existente, in qua servatur Ritus Romanus, quales multæ solent esse in ejusmodi Diocesis, ut contingit in Mediolanensi, tunc talis Religiosus debet servare Ritus Romanum, quamvis in rota civitate alius Ritus observetur. Ratio est, quia cum in Ecclesia talis Ordinis, servetur Missale Romanum, ipse vero sit membrum talis Ordinis, illi se debet conformare.

21. Dico Quarto. Si Sacerdoti Romano transeunti per Diocesim, ubi servatur Ritus Romanus, contingat Sacrum facere in Ecclesia, ubi servatur Ritus diversus, tenetur ibi Romanum Ritus servare, non verò potest diversum, v. g. Carmelitarum. Ratio ducitur ex dictis num. 1. quia illud privilegium de sequendo diverso Ritu Romano, solum est pro Carmelitis, non verò pro aliis.

22. Sed quid faciet Sacerdos Romanus, si inveniatur in Ecclesia, v. g. Carmelitana, velitque Sacrum facere, nec suppetat copia Missalis Romani? Respondeo. Author huic essem, ut, si non adfit causa, abstineret à celebrando, quia hi ritus, licet accidentales, judicantur tamen alicujus momenti, atque adeo à suis custodiendi. Si adfit causa, pensetur gravitas causæ, diversitasque Ritus suscipiendi, & juxta dicenda num. 30. fiat quod expedite judicabitur.

Illud certè mihi accidit, cum essem junior, quod invitatus ad celebrandum in die festo in Ecclesia Carmelitana cum progressus essem ultra in Sacro, adverti Missale, quo utebar, esse Ordinis illius, nec posse sine aliqua altantium admiratione Romanum petere: unde judicavi, ex tali causa, illo tunc, & non Romano uti, mihi licuisse.

Omissa an & qua ratione suppleri debeant.

23. Si quis paululum in Missa procedens advertat se aliquid omisisse, obligaturne id repetere?

Et quidem cum essem Novitius, & in Sacrificia fortè adesssem; vidi Sacerdotem quendam satis scrupulosum, qui, quia per inadvertentiam omisit legere Evangelium, quod eo die legendum erat in fine Missæ, loco initij sancti Joannis, voluit illud, spoliatis Sacris vestibus, in Sacrificia legendo supplere: imò, & Ministrum admonuit, ut sibi legenti præsto esset, quia erat dies festus, de præcepto. Sed jam, ex tunc, adverti superfluum religionem, nec Evangelium privatim recitatum potuisse esse partem publici Sacrificij.

24. Dico cum Suar. de Sacram. disp. 81. sect. 2. §. 2. in genere, non esse regulariter repetendum, quia id non potest commodè fieri, & turbaretur Missæ ordo.

25. Dixi (regulariter) si enim de substantia sit id, quod omissum est, ut aliquid, v. g. pertineas ad consecrationem, debere repeti, certum est. Monet tamen Coninch. de Euch. q. 83. art. 6. n. 281. quando Sacerdos est in progressu Sacri, ne facile sibi persuadeat aliquid omisisse: in iis enim, quæ sæpè recitamus, difficulter propter coherentiam verborum, vel parum quod omittitur sine advertentia. Rectè: nam experimur non raro difficiliter nos recitare posse Orationem, v. g. Dominicalem omitendo duo, vel tria verba in ejus medio, quam integrè profetendo.

26. Dixi iterum (regulariter) nam si quis dum secretè orat, certò, post pauca verba, advertat, se aliquid notabile, quamvis accidentale omisisse, puto cum Suar. de Sacram. disp. 85. sect. 2. §. 2. in genere, non esse inconveniens, imò necessarium, tunc repetere, quia

M 3 id,

9. Infero Quarta, similiter non licere addere in Canone nomina Sanctorum, etiam Patroni loci. Patet à fortiori, cum nec fieri debeat in Litanis, quod intelligendum de publicis coram populo. Ita Sacra Rituum Congreg. 22. Mart. 193. apud Gavant. in Man. Episc. Litanie. n. 5.

Hinc hac occasione advertet, nec per se idem licere in Confectione Generali, quæ dicitur initio Missæ; per se (inquam) nam cæterum satis levis materia est, & usurpari à Regularibus nominando suum sanctum Patriarcham sine scrupulo non raro video.

Nihil addendum in instrumentis Sacris. Vbi de Duplici Pallam.

10. Infero Quinta. Quid dicendum de eo, qui addit aliquid præter consuetam in Sacro Ministerio? Et quæstio esse solet, de iis, qui adhibent Pallam, alteram quidem pro cooperando Calice, ut moris est, alteram vero ad recipiendum Sacram Hostiam supra Corporale, ipso uno Corporali non contenti.

De hac re non nisi verba Gavanti in Rubr. Miss. p. 2. tit. 1. n. 1. lit. M. fin. hic iuvat exhibere. Qui duplicem adhibent Pallam (inquit) alteram pro Calice, alteram pro Hostia, approbante, ut aiunt, Summo Pontifice, non sunt reprehendendi, non tamen imitandi sunt ab aliis sine Pontificis facultate: esset enim additio Ritus, quæ est à Pio V. prohibita. Hac Gavantus. Et rectè, si enim id Pontifex concessit, locus non est quæstioni.

CAPUT VI.

Quales Missæ à Capellano, vel sacerdote sint recitandæ.

Missæ vel celebrandæ sunt ex devotione, vel ex stipendio accepto, vel ex promissione, vel ex iuncta quapiam obligatione; & de singulis quæri potest, quales Missæ sint recitandæ. De singulis ergo separatim.

§. I. Quales Missæ ex devotione liceat recitare.

1. Illas licet, quæ à Rubricis Missalis præscribuntur. Præscribuntur autem regulariter eæ, quæ concordant cum Officio illius diei: nam etiam in festis simplicibus iuxta Rubricas fieri, si non sæpè, sed raro, & ex causa fiat mutatio. Licet enim in Rubrica Missæ votivæ, num. 3. dicatur, votivæ posse dici pro arbitrio Sacerdotis, quocumque die Officium non est duplex, tamen in Rubrica quæ ponitur ante ipsas Missas votivas de Sanctiss. Trinit. & sequentib. sic habetur. Sequentes Miss. votivæ licet pro Sacerdotis devotione quacumque die dici possint per hebdomadam, quando festum non occurrat, hoc tamen passim, nisi rationabili de causa fieri non debet, sed quoad fieri potest Missæ cum Officio conveniant, & in Rubric. quæ ponitur ante Missas votivas Beatissima Virginis. Quæ Missæ votivæ diei dici possunt, quocumque die, nisi fuerit Dominica, vel Officium duplex. Vbi rectè notat Gavantus in Rubric. Miss. p. 1. tit. 4. lit. O. idem propter paritatem rationis, esse in omnibus votivis, ut nimirum passim non dicantur in Dominica, vel Officio duplici.

2. Ex his ergo Rubricis simul unitis colligimus primò arbitrium Sacerdotis, vel eiusdem devotionem non esse hic ample, sed aliquantulum strictè intelligenda; nempe pro arbitrio, seu voluntate rationabili, & ex causa.

3. Secundò, iuxta Rubricas, regulariter non licere Missas votivas vel pro Defunctis (quæ ad votivas redeuntur) celebrare, in die Dominica, in festo duplici. Et in his omnibus diebus, in quibus prohibetur fieri de

festis, duplici. Argumento nimirum sumpto à fortiori atque aded non posse celebrari votivas infra Octavam Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, Feria quarta Cinerum, in Hebdomada majori, in Vigiliis Natalis Domini, & Pentecostes. In cæteris vero licere. Illos dies, non permissos, seu prohibitos; hos vero, permissos vocabimus, in posterum. Dixi (regulariter) quia excipiuntur causæ graves, quando etiam in festis, sed non maioribus conceditur à Rubricis cantari duas Missas. Alteram Votivam solemnem cum Gloria, & Credo, in parametis convenientibus, v. g. de Eucharistia, quando solemniter est exponenda, altera de eadem corrente. Dixi iterum (regulariter) propter quasdam concessiones, de quibus mox num. 8. 13. 14. & quidem quando favent similes concessiones, vocabimus deinceps, claritatis gratia, dies concessos. Patet quis ad maiorem instructionem, quanam existimandæ sunt graves causæ.

Respondeo, quæ faciunt ad bonum Reipublicæ, & Principis, vel Prælati, qui Reipubl. caput est. Hinc necessitas pluvie, ingruentis belli, grassantis pestis, vel mali cuiuscumque universalis, sicut dat causam processionis generalis, sic & Missæ prædictæ; salus item ex infirmitate periclitantis Summi Pontificis, Episcopi, magni Principis: Comitum item Generalia, vel Provincialia Regularium, & expositio Eucharistiæ tum in diebus ultimis Bacchanalium, tum in cæteris diebus pro illis locis, ubi per gyrum toto anno Oratio quadraginta horarum celebratur: quia pertinent ad bonum commune; sicut etiam solemnes gratiarum actiones pro impetrata communi gratia, huc reducuntur.

Nota autem Gavantus part. 2. in Rubric. Miss. tit. 14. num. 2. & 3. in dicta solemnè expositione Eucharistiæ, debere cantari Missam votivam de Sacramento, quæ habetur circa finem Missalis, non autem festivam Corporis Christi (nisi casus accideret infra ejusdem Octavam) & tempore Paschali addendum esse Alleluia, sicut in cæteris votivis: dici item debere unam tantum Orationem cum Gloria, & Credo (unde videtur colligi, non oportere in fine Missæ recitare Evangelium diei) & Præfatione de nativitate, quia solet esse publica causa, non autem hæc convenire in Missis privatis.

Advertit denique Lazana tom. 1. c. 21. n. 27. quando in dictis occasionibus adhibenda sunt ex Rubricis paramenta violacea, consequenter in Missa solemnè omitti debere Gloria, & Credo.

5. Iam verò duo hic restant inquirenda. Primò, quod peccato peccant, qui dicta non observant. Secundò, quæ sunt causæ rationabiles non observandi.

Quid peccet, qui Votivam, vel aliam à corrente, etiamse currens sit duplex, sine causa celebrat.

6. Dico, consulendum quidem esse, ut id non fiat, tamen si fiat, non puto esse (secluso contemptu, & animo introducendi novum Ritum) mortale, saltem in Missis privatis. Ita Bonac. citans Azor. Rignald. Sorum, Medinam, aliosque, de Sacram. d. 4. quest. ult. part. 7. §. 3. num. 2. Ratio est, quia non apparet de hoc latum esse grave præceptum, cum solæ Rubricæ id non offendant, quæ ut supra cap. 5. §. 1. diximus, interdum solam consilium inducunt. Esse veniale ego non dubito, quia Rubricæ de hac re, cum continent magnam convenientiam: sitque in contrario aliqua boni Ordinis turbatio, videntur in praxi esse receptæ sub veniali, nisi excuset causa aliqua, de qua mox. Quamvis non negem probabiliter suarium de Sacram. disp. 81. sect. 3. §. 1. Dico primo, sequiturque Portella dub. reg. V. Missa, num. 7. in Missis privatis (nam in solemnioribus maior est rigor observandus, ex Bonac. de Sacram. d. 4. quest. ult. §. 7. num. 3.) nullam culpam agnoscere, cum non sit ullum de hac re, ut diximus, præceptum

& timorati sine scrupulo faciant.

7. Neque obstat, esse mortale notabiliter addere vel demere Orationes Missæ: non obstat, inquam, quia addere vel demere nisi parvitas materiæ excuset, sapit mutationem Ritus, quod non est in casu quo una Missa ritè approbata dicitur pro alia similitudo approbata.

Non nego ex aliquibus circumstantiis, etiam in casu nostro, posse esse quid grave, nam si quis v. g. die Dominicæ Resurrectionis vellet in paramentis nigris celebrare missam defunctorum, cum sic videatur irrogari iniuria tantæ solemnitati, non esset facile, nisi excuset ignorantia, culpa gravi excusandus. Idem, si temere, & semper mutatio fieret, sciret enim contentum, ut universaliter dixi cap. 5. §. 1. num. 6.

Quæ sit causa iusta dicendi Missam votivam, seu aliam à currente.

8. Prima causa est, quando corpus insepultum præsens est in Ecclesia, tunc enim posse in Dominicis, & festis celebrari Missam solemnem Defunctorum concessit Sacra Rituum Congregatio apud Gavant. in man. Episc. v. Missa, num. 27. & in Rubric. Missal. p. 1. tit. 5. num. 2. lit. X. ubi usus obtinuit, ne quis sepeliatur sine Missa, Sed non in die Resurrectionis Domini, vel simili multum solenni: tunc enim debet Officium Sepulture insequentem non impeditam diem transferri. Sabbato Sancto post Missam diei solemnem poterit in diei obitus celebrari Missa, de Requiem, cum iam ex usu, solemnitas festi Paschatis sit die sequenti, & ad summum solum tempore Missæ prædicti Sabbati. In die Depositionis Defuncti, & in Anniversariis, qua ratione in festo duplici, & semiduplici possit cantari una Missa Defunctorum, & quomodo, si incidant eiusmodi Anniversaria in festo de præcepto, debeant transferri, vide apud Gavantum in Rubric. Miss. per. 1. tit. 5. num. 2. lit. X.

9. Secunda. Qui careret Missali novo, posset, ne omitteret eo die Sacrificium, recitare Missam votivam cum alio Missali, in quo esset votiva, non autem currentes.

10. Tertia. Qui navigationem periculofam incipit, qui nuptias benedicit, qui pluviam, vel serenitatem necessariam petit, qui necessitatibus premitur, vel aliquod notabile damnum timet, potest in feria, in simplici festo, & in semiduplici Missas votivas pro illis necessitatibus conducentes celebrare Pro re tamen gravi publica, posse unam solemnem cantari, etiam in festis non majoribus, num. 4.

11. Quarta. Ei, qui ducitur aliqua non modica devotione ad dicendam aliquam Missam, eam libens in dictis diebus permittis concederem, quia video timoratos conscientie id sine hesitatione in praxim passim deducere; saltem sequuntur hi probabilem Suarj sententiam quam n. 6. retuli.

12. Hinc interrogatus ab Illustrissimo Archiepiscopo Montis Regalis D. Ioanne de Turrishglia. An propter suam infirmam valetudinem, qua stare diu pedibus tunc non posset, posset Die Dominico Palmarum, & duobus, seu tribus sequentibus licet, in suo Oratorio privato, recitare votivam de Passione Domini, quæ brevior est, quam illæ currentes, in quibus legitur Passio Domini: putavi eius devotionem rationabilem præbere causam, ut in dicto Altari privato sic celebraret. Multo magis, quia votiva Passionis Domini congruebat tempori.

13. Quinta. Ut impleatur voluntas Testatorum, vel Fundantium Capellanias, amplior facultas conceditur, de qua mox §. seq. num. 1.

14. Sexta. Qui Officium aliud reiterans, deinde celebrat in Ecclesia, ubi agitur dies aliquis festus loci illius proprius, non solum potest, sed ex magna congruitate debet Missam loco conformem recitare, quia

secus esset aliqua populi offensio, ut notatur in Rubric. Miss. part. 3. tit. 19. num. 16. §. 2. Huc reducitur, quod dicam infra de Capellaniam §. seu. num. 7.

§. I I *Quales Missæ, ex recepto stipendio debent esse possint.*

1. **S**acra Rituum Congregatio apud Gavant. in Rubric. Miss. p. 1. tit. 5. §. 8. Sacra tamen: censum non possit Missas, de Requiem, in festo duplici, quod est de præcepto, ut Testatorum voluntate agatur. Non ait (habet ibid. Gavantus) ad aliorum votum, quod bene nota, sed pro implenda legum functionum.

Hinc facile colligis, maiorem facultatem esse Sacerdotibus ob Fundatorum voluntates, & quæ ceperunt statum stipendium, quam ob aliam causam de quando Panormitanus cap. Quidam Lectorum Missarum celebr. dixit, turpe esse Sacerdotibus eorum petitiones relinquere Missas cum Officiis concordantes propter postulares ex devotione, eligendus de petitionibus ordinariis vivorum, non de dispositionibus mortuorum: (addere libens paritatem rationis) non verò de stabilibus fructibus, quantumvis vivorum, quibus merito magis Sacra Congregatio, sive propter gravitatem legati, sive ad allicendos animos ad similes dispensationes. Sed iam distinctius id, quod in titulo prænotaveram. Recolatur autem iuxta dicta §. n. 4. quoniam sint dies non permitti, seu prohiberi permitti, si concessi.

2. Dico primò. Sacerdos, accepto stipendio, non vis promittere sine iuramento (nam cum illa §. 3.) Votivam, vel de Defunctis non solum potest etiam debet currentem Missam celebrare, in his prohibitis. Ita Marchin. de ord. tom. 2. part. 1. cap. 1. Ratio est constans Rubricarum, hoc est, legis sacre dispositio, quæ admodum rationabilis, est, quæ ex una parte propter Missas votivas, & precationes non est populus à publicis festis avocatus, ex alia parte, cum sacrificium sit eiusdem valoris fructu is, qui Missam, dato stipendio, cap lavit.

3. Dico secundò. Idem (licet cum aliquando non ratione) dicendum est in diebus permittis, in his permittis à lege, exquiritur causa, & ex parte non inducatur causa sufficiens, quolibet preterito. Adde quod ille affectus conformitatis, à quod dicitur ad sacras leges, si Sacerdos, applicat petente Missam, compensare ad superabundantiam test fructum, quem per preces proprias Votive vel Funeris lucrari forte poterat petens. Recte Sylvester apud Marchin. ibid. n. 7. ait nullam esse Defunctis salubriorem (addo, & Sacerdotibus) gratificari per votivas intendis, gratiorem ipsam propriam diei currentis.

4. Duo in his duobus dictis adverte. Primò, ut fiant sine scandalo: quod tamen facile retorquebatur, si in his permittis à lege, exquiratur causa, & ex parte non inducatur causa sufficiens, quolibet preterito. Adde quod ille affectus conformitatis, à quod dicitur ad sacras leges, si Sacerdos, applicat petente Missam, compensare ad superabundantiam test fructum, quem per preces proprias Votive vel Funeris lucrari forte poterat petens. Recte Sylvester apud Marchin. ibid. n. 7. ait nullam esse Defunctis salubriorem (addo, & Sacerdotibus) gratificari per votivas intendis, gratiorem ipsam propriam diei currentis.

5. Obiicies contra nostram sententiam. Si quis Votivam, v. g. de Beatissima Virgine vel de Requiem, infideliter aget celebrando de currente, non licebit. Respondeo, non infideliter agere, quia

li, iuxta sententiam, Suarij mox dicam *n. sequenti.*

5. An semel, vel bis non servare iuramentum de Missa celebranda, sit mortale, dicemus, *lib. 3. cap. 1. § 9, n. 19. juncto n. 22.*

§. I V. De Missis soli Deo per Votum, vel per
Iuramentum promissis.

Dico primo in prohibitis, & permissis te non obligari. Ratio est, quia est latum discrimen inter promissionem factam homini, & factam Deo, promissio enim facta soli Deo, sive per votum, sive per juramentum nunquam obligat, ex Sanch. *ibid. num. 11.* quando impeditur melius bonum: at promissio homini cum juramento facta semper obligat, quando rem promissam servare non est peccatum mortale, nec veniale, etiam impediatur melius bonum. Cum igitur in casu nostro impediatur illud majus bonum, id est conformitas Officij cum Missa requisita a Rectoribus, talis promissio Deo facta non obligabit.

2. Dico fecundo. Indiebus, seu in occasionibus positivè concessis, obligatur eas Missas Sacerdos dicere, quas voto, vel iurejurando Deo soli promissit. Ratio est, quia tunc conformitas Officij cum Missa nequaquam à Ruitica requiritur.

3. Rogabit quis. An si Sacerdos cum juramento immediate promittat animæ forte purgantur in Purgatorio aliquas Missas funebres, censetur promittere hominibus an soli Deo. Quid si promissit immediate per votum, seu juramentum alicui Sancto Missam votivam? Præstat enim hæc scire, cum diversum jus, ut ex dictis patet inde oriat.

4. Responded. Si promittat Sancto, regulariter Deo promitti, quia ipsis promittitur, in quantum Deus in illis honoratur, & sic promissio tendit in Deum. Ita Sanchez in *Decal. lib. 4. cap. 1. n. 41*. Dixi (regulariter) quia si quis Sancto promitteret expresso animo non se obligandi Deo, sed Sancto, ut excellenti Creaturæ, non est promissio facta Deo, sed homini. Sic idem *ibid. num. 3*. Si verò promittat animæ purganti, homini regulariter promitti, quatenus eius potiore pars, hoc est animam intendit velle ab igne liberare. Regulariter, inquam, nam si quis id promitteret, expresso animo, ut in illa exultante, & beata honoraretur Deus, tunc, cum in Deum tenderet, Deo factam esse promissionem, convincitur.

§. V. De Missis ex praecepto à Superiore injunctis.

Hic distinguendum est. Vel enim tibi Missa alias à currentibus sub culpa injungit is, qui Superior non est in legibus Ecclesiasticis, vel qui est Superior, nempe Pontifex Summus. Si prius, non obligaberis ad illas relinquendo currentes, quas Rubricæ præcipiunt, imò neque relinquendo illas ad quas

7. Rogas quando Sacra Congregatio apud Gavant. in *Edict. Miss. par. 3. tit. 10. num. 16. §. Imellige* decrevit quod Capellani Monialium Brevariis uterium non Romano, celebrare possint Missam (Cum suo Missali Romano tamen) de Sancto Ordinis, de quo Moniales Officium dicunt; quando inquam, ita decrevit, permittit solum, an positive concessit? Id enim scire oportet, ut videamus, an si Capellanus promittit ex stipendio illam Missam de tali Sancto, debeat ad litteram observare promissum.

Respondet: Mihi videri concessisse, atque adeo Capellanum debere: nam licet Sacra Congregatio utatur verbo *(passim)* quod permissionem sonet, amen ex fine colligimus esse concessionem: respexit enim Sacra Congregatio ad conformitatem Missæ cum Officiodiæ à Monialibus, quarum est Ecclesiæ, siquidem indecens videbatur, ut ubi principales uno modo Officia celebrant, alio celebraret accessorius Sacerdos.

§. III. De *Missis* cum iuramento hominis promissis.

I Vramentum in promittendis Missis raro interpo-
nitur in elemosynis manualibus, sed frequenter in
Capellanis & similibus, quando Sacerdos stipulans
contra huius iurat se Missas dispositas à Fundatore dictu-
rum, dispositas autem non raro inveniuntur Missæ aliæ
à currentibus.

2. Et quidem regulariter, qui etiam cum iuramento promittunt Missas, semper intelligunt, seu (nisi contraarium expresse fecerit) intelligere præsumendi sunt, salvo Ritui, & Rubricis Ecclesiæ; & sub hac limitatione factum tenet retenta, debere Sacerdotes, etiam accepta cum iuramento sibi promittere Missas votivas, *monent prædicti Dodores. Lege Fraxinellum in Resplost. quam ponit Gavantius in Rubr. Miss. in fine*: sed adhuc restat difficultas in eo calu, quo quis expresse iurans promittit vi. votivas, vel de Requiem, vel alias à currentibus, an possit eas mutare in ipsas currentes?

¶ Dico primò, si jurans quis dicās Missās homini
promittē, incurrere dicē fēsus, sē Officium, in quo
missa Rubricas non licet eas recitare, quos dicē prohibi-
tus supra nominavimus : non obligatur, etiam si ipse
quidem habuisset ad illas fē atfringendū, sed debet cur-
rentes recitare. Ratio est, quia promissio homini etiam
cum juramento facta de re interdicta per legem, quan-
do talis fē obligat ad culpam, etiam venialem, nulla
est, unde nec indiget relaxatione. Ita Sanch. lib. 3. §. 1.
in Decal. cap. 9. num. 19. et 20. Idem dic in diebus per-
missis juxta nostram sententiam allatam §. 1. num. 6.
quia adhuc (si absēt causa) esset cum peccato venia-

quas permissivè se habent: si posterius, obligaberis. Ratio est, quia in priore casu negligenter leges Ecclesiasticæ sine legitima facultate, atque adeo in nostra sententia peccaretur. In posteriore adesset dispensatio legitimi Superioris data implicite in præcepto de talibus Missis recitandis, atque adeo nihil fieret contra leges: unde nec peccatur, & consequenter vim suam haberet præceptum. Dixi (in nostra sententia) ut notarem, te, si sequaris Suarii sententiam, etiam in priori casu obligari ut ex dictis §. 3. n. 4. constare potest.

De Missis iniunctis ex Pœnitentia.

2. Hinc infero primò, minus rectè se gerere eos Confessarios, qui (nisi sequantur prædictam Suarii sententiam) Missam votivam, vel funebrem iniungunt pro Pœnitentia Sacramentali Sacerdotibus celebrandam in diebus illis, sive prohibitis, sive solum permissis: quia Confessarius non potest contra Rubricas quemlibet obligare, nec impedire melius bonum conformandi Officium cum Missa: quare in hoc casu Pœnitens, melius currentem, quam iniunctam recitet, ex mea sententia.

De Missis iniunctis ab Episcopo in Ordinatione Sacerdotum.

3. Infero secundò, quid dicendum sit ad illam difficultatem, An quando in Pontificali Romano in Ordinatione Sacerdotum ipsis ab Episcopo ordinante præscribitur, ut post primam Missam celebrent unam de Spiritu sancto; alteram de Beatissima Virgine; tertiam de Defunctis: an inquam, debeant novelli Presbyteri eas celebrare in diebus prohibitis, an potius in permissis, vel in concessis? Aio non debere in diebus vetitis, debere in diebus permissis, & in concessis. Ratio prioris dicti est, quia id præceptum (ut notat Gavantus p. 1. tit. 4. lit. O. §. Neque pœnit.) intelligitur, salvis Rubricis Missalis: Rubricis, inquam prohibentibus, alioquin absonum esset, celebrata prima Missa in Natali Domini, v. g. recitare prædictas votivas, & de Requiem, in tribus sequentibus festis. Ratio posterioris est, quia cum hæc præscriptio ortum habuerit à Summo Pontifice, cuius iussu ordinatum fuit Pontificale, potuit Pontifex pro hoc casu abrogare illas rubricas permissivas de constanti conformatione Officij cum Missa. Et potuisset etiam abrogare illas Rubricas prohibentes, sed nos ex inconvenienti, quod inde sequeretur, quod nimirum deberent aliquando dici Missæ votivæ, & funebres in diebus solemnibus, colligimus prohibentes non fuisse abrogatas, fuisse autem permissivas, quia tunc sipe inconvenienti, Missæ ab Episcopo iniunctæ recitari possunt.

§. VI De Missis Defunctorum promissis in Altari privilegiato.

1. Silet Pontifex Maximus alicui Altari concedere ut si ibi die Lunæ cujuscunque mensis celebretur Missa pro Defunctis, liberetur anima ab igne Purgatorii. Iam si tali die incidat festum de præcepto, seu festum duplex, poteritne ibi celebrari, vel ex devotione vel ex promissione Missa Defunctorum, sine qua non liberabitur anima?

2. Præmittendum est ejusmodi Altaris privilegium duobus modis concedi solere. Primò, sic: *Qui in tali Altari celebraverit die Lunæ pro Anima Defuncti, seu pro Defunctis, Animam extrahet à Purgatorio.* Secundò sic: *Qui in tali Altari celebraverit Missam de Defunctis, seu Defunctorum, seu de Requiem, Animam à Purgatorio liberabit.*

Si primo modo concessum fuit privilegium, non est necesse, ut dicatur Missa de Requiem, sed satis erit si dicatur currens, applicetur tamen pro Defunctis, hoc

enim solum notat illud (*pro Anima, seu pro Defuncto*). Quod si contrarium habeatur in quadam declaratione Sacre Congregationis allata à Gavanto Barbedorana apud Lezzanam *Missæ*, n. 48. satis sit respondere ea non constare authentice. Atque in hoc casu non locum propositæ difficultatis, ut ex se patet.

Si verò concessum fuit privilegium secundò modo, necesse erit celebrare Missam de Requiem id cum quo (*Missam Defunctorum, seu de Defunctis, seu de Requiem*), & in hoc casu procedit dubitatio.

3. Dico, si in die Lunæ incidat festum de præcepto, vel duplex, atque adeo sit dies impedita, non potest celebrari Missam funebrem, atque adeo eo die iniungi privilegium. Ita Sacra Congreg. apud Gavanto in *Missæ*, part. 1. tit. 5. num. 2. lit. 2. §. Sacra tamen, Ratio quia Privilegium semper intelligitur, salvo iure Rubricarum. In diebus, quos supra §. 2. num. 4. permissum pellavimus, ideo puto in Altari privilegiato potestari Missam de Requiem, quia passim video id fieri omnibus etiam timoratis: & ratio potest esse, quod à Summo Pontifice indutgere putandum est, locum mis rarè ejusdem Altare privilegium suo privatum fuisset.

4. Dices. Posset dici per tale Privilegium potestatem dispensare etiam pro diebus prohibitis, licet minus §. 5. n. 1. & 3. dispensare, quando præcipitur. Respondetur: nego id in casu nostro dici rationabiliter potest non enim unum ex his bene inferunt ex alio: si hæc dedit Privilegium de una re, ergo dispensare alia: saltem non constat in re nostra de dispensatione constare de lege Rubricarum: cum ergo hoc placeat, illi standum. Non ita se habet, quando præcipitur, nisi enim tunc dispensaret, nullam vim haberet præceptum: cum contra in casu nostro iam Privilegium habet vim in aliis diebus Lunæ non prohibitis.

5. Una tantum exceptio hic habet locum, potestatem dispensare etiam pro diebus prohibitis, licet minus §. 5. n. 1. & 3. dispensare, quando præcipitur. Respondetur: nego id in casu nostro dici rationabiliter potest non enim unum ex his bene inferunt ex alio: si hæc dedit Privilegium de una re, ergo dispensare alia: saltem non constat in re nostra de dispensatione constare de lege Rubricarum: cum ergo hoc placeat, illi standum. Non ita se habet, quando præcipitur, nisi enim tunc dispensaret, nullam vim haberet præceptum: cum contra in casu nostro iam Privilegium habet vim in aliis diebus Lunæ non prohibitis.

6. Rogas. Si quis non valdè sollicitus de carnalibus, quam ut diximus §. 1. num. 6. ex nostra sententia contraheret, celebraret nihilominus funebrem Missam in Altari privilegiato die Lunæ fortè prohibito, liberetne animam? Respondeo liberaturum, quia hoc carnaliter peccaret, ponit tamen totum id, quod habemus Pontifex ad ejusmodi liberationem requirit. Ad id magis idem verum habet in sententia Suarii, ad id per quam solum fieret contra Rubricam, non verò peccaretur.

Qui promissit Missas celebrare in Altari privilegiato an possit alibi satisfacere cum calculo benedictio, *Missæ*, l. 3. c. 2. §. 1. n. 11.

§. VII De Missis Sancti Gregorij promissis.

1. Sanctus Gregorius Papa l. 4. dist. c. 55. præcepit ut ubi Pretioso, ut pro Monacho quodam Defuncto triginta Missæ celebrarentur, his verbis. *Vade ad baptisum, die, diebus triginta continuis, offerre pro eo Sacrificium, si nullus omnino prætermittatur dies, quo, pro solutione illius, Hostia Salutaris non offeratur.*

2. Ex quo Sancti Gregorij præcepto ortum habet ut Fidelium pia devotio similes Missas, similique modo, pro suis Defunctis, celebrandas, sæpe curaret, præcepta Sacre Congregationis apud Gavanto in *Rub. Missæ*, n. 3. lit. D. §. Dubitatum, Beiam p. 1. resp. cas. conf. cas. p. 1. unquam prohibuit, licet prohibuerit quoddam aliam pro *Vivis, & Defunctis*, quæ ut S. Gregorij falsò citantur bantur.

1. Nota autem in verbis S. Gregorij Primo, illud (*offerre pro eo Sacrificium*) ubi cum dicitur Sacrificium, non verò Sacrificium de Defunctis, aperte constat, non esse necesse, ut recitetur Missa de *Requiem*, sed solum ut applicetur Missa pro Defuncto.

4. Nota Secundò illud (*offerre stude*) hinc enim sequitur non oportere unum, eundemque Sacerdotem omnes triginta Missas celebrare, cum non dicat Sanctus Doctores, *offer*, seu *offer per te*, sed *offerre stude*.

5. Nota Tertio, illud (*continuis*, & *N ullus omnino prætermittat dies*), nam in his verbis geminatis satis liquet, si hunc S. Gregorij Ritus servare intendas, non debere discontinuari, ne unum quidem diem Missas.

Tria tamen in hoc Tertio Notando sunt subadvertemenda. Primò ob triduum majoris hebdomadæ, in quo non celebratur, non discontinuari prædictas Missas, non enim est credibile, Deum eas non acceptare ut continuas, dum servatur ejus sponsæ Ecclesiæ tam pia consuetudo.

Secundò, in hac tum continuatione, tum numero evitanda esse superstitionem, quam universaliter Concilium Tridentinum *sess. 22. de observ. in celebr. Missæ* merito damnat. Hæc autem in eo, quoad rem nostram, potissimum consisteret, quod putaret aliquis in ipsa Physica continuatione, aut numero inesse aliquam vim ad effectum intentum. Non quidem numerus, vel quid simile, sed Christi immolati virtus vim habet satisfactoriam, conducitque non parum in Dei memoriam veluti revocare merita S. Gregorij, qui piè credendus est, eas triginta Missas ad honorem ejusdem Christi Domini in domo privata Sanctissimæ Matris per totidem annos commotantis, & famulantis instituisse.

Tertio, si quis triginta Missas in diebus discontinuis dicendas curaret, valere ad satisfactionem pœnarum defuncti; & quidem, si simul, una die, didicerunt, valere citius; sed ejusmodi Missas sic celebratas non esse rigorose eas, quas S. Gregorius instituit, siquidem ipse continuatas, ut ex ejus verbi modo positus num. 1. patet, ordinavit, quod rectè notavit Gavantus *Rubr. in Miss. p. 1. tit. 5. n. 3. lit. D.* immo rejectus à Diana *part. 2. n. 14. resp. 32.*

His positis: quærebatur, An, incidente die duplici, vel simili privilegiato, ne interromperentur dictæ Missæ, posset recitari Missa Funebris. Respondi, hoc dubium locum hic habere nullum, siquidem ex dictis num. 3, satis erit, si Missa currens pro Defunctis applicetur.

Cæterum ex hoc, atque ex dictis à §. 2. usque ad finem facile colligere poteris, qua ratione te gerere debeas, si quando prædictas S. Gregorij Missas promissisti.

§. VIII. De Missis Sancti Beati, nondum Canonizati promissis.

Ubi,

An alijs à Privilegiatis possint eas Missas celebrare.

1. Nescit hic nova dubitatio. Promisit secularis Sacerdos, accepto stipendio, celebrare quasdam Missas de Beato Francisco Borgia Societ. Jesu primo Octobris, & quasdam de Beato Aloysio Gonzaga 21. Junij, qui sunt dies festi eorum natalium; (& potuisset promittere de Sanctis tribus Martyribus Paulo Michi, Joanne de Goto, & Didaco Quizai 3. Februarij, vel aliorum similium Beatorum, qui nondum solemniter Canonizatione in Sanctorum numerum sunt relati) putans sibi sine hæsitacione licere eas Missas recitare, sed cum cognovisset, Summos Pontifices tunc non concessisse facultatem celebrandi, nisi Religiosis Societ. Jesu, quævis, An posset stare promissis.

2. Dixi (tunc) nam postea Sancta Sedes exten sit prædictas concessiones ad omnes Sacerdotes confluentes in Ecclesias Soc. Greg. XV. in *Sede Principis* 1621. pro B. Aloysio Urb. VIII. *Alias* 1625. pro B. Borgia. Idem *Salvatoris* 1627. *juncto decret. Sac. Cong. 20. Sept. 1629.* pro tribus Martyribus.

3. Et quidem resolutio pendet ab illa quæstione, An posito quod Pontifex concedit aliquibus determinatis personis, & sub determinato aliquo ritu, venerari Sanctum Beaticum, possint licet omnes alijs uti tali concessione. Possuntne v.g. Sacerdotes omnes sæculares prædictos, vel similes Beatos venerari per Processionem, & Missam in honorem eorum oblatam, perque alios cultus, Sanctis dari solitos, sive in sua Ecclesia, sive in aliena, sive ipso die Natalis, sive alio? Nam profectò si possunt, poterit & hic Sacerdos illas Missas, quas promissit celebrare, secus, non poterit, sed celebret currentes iis diebus juxta superius dicta §. 2.

4. Pugnant utrinque Doctores, & Turrianus quidem 2.2. t. 1. cap. 13. d. 8. cum Granado, 22. *Contr. 1. tract. 7. disp. 4. sect. 2. n. 2.* alique negant. Concedit Castropalaus *num. 1. tr. 4. d. 1. p. 5. §. 5. n. 4.* alique ab ipso citati, & consulti.

5. At, amabo te, siste hic parumper, amice Lector. Diana p. 2. tr. 1. §. resp. 5, affirmat per Theologos Salmanticenses fuisse id determinatum pro negantibus, quod ipse se cognovisse dicit ex relatione M. Domineci de los Reys Ordinis Prædicatorum: Castropalaus *ibid. num. 8.* asserit per eosdem Doctores Salmanticenses fuisse determinatum pro concedentibus. Cui ex his duobus fides habenda sit? Certè majoris momenti videtur Castropalaus testimonium, quippe qui testatur se, & fuisse præsentem, & unum ex Doctoribus, qui rem disputatam pro concedentibus decreverunt. Quapropter concludo, (verba sunt Castropalai) posse Ecclesias Cathedralis, & Episcopos cum suis Clericis prædictos Beaticos, honorare Missa Pontificia, & Officio votivo (*hoc est ex devotione, non obligatione*) processionemque solemnem. Cui opinioni subscripserunt Salmantica anno Domini 1625, cum hic casus consultus fuit Doctor Balboa, &c. Et numeratis circiter viginti Doctoribus, seu Magistris, qui subscripserunt, addit. *Et ego minimus; adeam enim tum Salmantica.*

6. Dicit fortasse quis. Distingue tempora, & concordabis. Respondeo. At difficile mihi videtur tantam sententiarum mutationem factam fuisse inter tempus à Castropalao notatum, & tempus, quod colligitur ex Diana. Castropalai determinatio fuit anno 1625. quam idem Lugduni impressit anno 1631. Diana vero relatio typis evulgata est anno 1632. quando scilicet idem Diana edidit Panormi primum, & secundum Tomum suarum resolutionum. Cum ergo tempus impressionis ferè consentiat, consentite & tempus determinationis probabile est. Melius fortasse suspicari quis posset, Patres Ordinis Prædicatorum non consensisse cum cæteris Salmanticensibus Magistris, atque adeo M. Dominicum de los Reys ejusdem Ordinis, potius significasse Dianæ Prædicatorum placitum, quam Salmanticensium Doctorum resolutionem. Suspicionis meæ conjectura est, quia inter Theologos, ac Salmanticenses à Castropalao citatos adsunt ex familia Sancti Augustini, S. Bernardi, Sancti Benedicti, beatissimæ Virginis de la Merced nostræ Societatis: at magnum silentium de Familia Prædicatorum: fortasse quia contrariam opinionem amplexi sunt. Sed propius ad quæstionem accedamus.

7. Ratio negantium est, quia in c. 1. de Reliq. & Ven. Sanctorum, nemini licere dicitur absque auctoritate Sedis Apostolicæ aliquem honore publico venerari? Cum ergo tales Beatos venerari sit privilegium, seu gratia, privilegij autem natura sit, ut non extendatur de persona ad personam, & gratiæ item natura sit ut solum intelligitur concessa juxta verba supplicationis, sequitur id concedi tantum determinatis personis, &

& quidem solum illis, pro quibus talis gratia fuit ex-
postulata, non verò aliis.

8. Adde Primò responsum Sacre Congregationis,
& Cardinalis Bellarmini negantium, apud Dianam &
Turr. citatos.

9. Adde Secundò, non fore differentiam inter Sanctos
Canonizatos præsertim non positos in Calendario
Romano, & inter Beatificatos, si de his indifferenter
Missâ offerri, & cetera solemnitates fieri, pro iisdem,
possent.

10. Ratio concedentium, cum quibus sentio est, quia
cum una Missâ ejusdem sit valoris, & dignitatis, ac
aliæ qualiter; statim atque Pontifex declarat tale
Beatum dignum esse una Missâ, quæ dicatur ab una
determinata persona, declarat illum esse dignum omni-
bus cæteris Missis à quocunque, & quomodocunque
celebrandis. Si igitur Beatus remanet sic dignus de-
claratus, non est unde quilibet Sacerdos impediatur
illum per suas Missas venerari, nec venerabitur sine
Sedis Apostolicæ autoritate, hæc enim jam intercedit
per illam declarationem, qua dignus Missâ declaratus
est Beatus.

11. Hinc infert merito Castropalaus, posse quemli-
bet ejus imaginem adorare, adorandam in Altari consti-
tuere, publicis processionibus circumferre (adde, &
ejus collectam, seu commemorationem facere in Missâ,
infra annum, quod immerito, sed consequenter ad suam
sententiam, negavit Granado.) Ratio est, quia hi cultus
longe inferiores sunt Missâ, quare si hanc Pontifex con-
cedit, concedit & illos.

12. Ad rationem negantium Respondemus per illam
concessionem determinatis personis factam, aufertur
prohibitionem latam in *dec. 1.* Non est igitur recurren-
dum ad naturam Privilegij, seu gratiæ; quamvis enim
habitus fuerit aliquis respectus ad dictas Religiones, in
tollenda tali prohibitione, illa tamen ablata omnes Sa-
cerdotes sine nova gratia remanent liberi ad veneran-
dum beatum Missâ, & Officio, ab ipsis ex voluntaria
devotione celebrandis.

13. Ad id, quod Primo additur; satis sit,
nunc dicere, de illis responsionibus non constare au-
thenticè.

14. Ad id, quod additur secundò, respondeo, esse
ut cetera taceam, differentiam, quia de Beatificatis per-
mittitur dici Missâ, ex vi nimirum ablationis prohibi-
tionis latæ in *d. cap. 1.* At de Canonizatis etiam non-
dum ascriptis in Calendario Romano positivè idem con-
ceditur ex vi Canonizationis publicæ omnibus intima-
tæ. Quare Sacerdos sæcularis, qui negligenter Canoni-
zatis Missam celebrare, quando eis etiam non ascriptis
in Calendario illa competit (ut in propria Ecclesia,
quando de iis fit festum, tunc enim non ascriptis con-
venit Missâ, &c.) faceret contra Rubricas: at sæcularis,
qui negligenter similem Missam celebrare in festo & pro-
pria Ecclesia Beatificati, non ageret contra Rubricas,
quia ejusmodi Beatis Missâ sæcularium non debetur,
sed solum permissivè iisdem sæcularibus indul-
getur.

15. Confito sententiam hanc, quam merito proba-
biliorem ac magis piam vocat Castropalaus *ibid.*
n. 7. confitio, inquam, in hunc modum. Vel Sacerdos
sæcularis non potest celebrare Missam de beato Bor-
gia v. g. quia Beatus nondum judicatur dignus honore
Missæ, & hoc non, ut modo *n. 10.* vidimus: vel quia ipse
Sacerdos est impeditus, & hoc non, quia nemo im-
peditur venerari Beatum honore, quo dignus reputa-
tus ab Ecclesia: est ergo, cum aliud caput excogitari
nequeat; cur non possit? Fac hunc Sacerdotem esse ir-
regularem, tunc certè procederet argumentum con-
tra ipsum, hoc modo. Vel hic non potest celebrare
Missam de Beato, quia Beatus nondum est reputatus di-
gnus Missâ, & hoc non, ut dictum est: vel quia ipse
Sacerdos est impeditus, & hoc quidem sic, quia ob-
censuram est à sacrificando exclusus. Cum igitur in ca-

su nostro Sacerdos nullo ejusmodi impedimento
ret, sane poterit.

16. Granado *ibid. n. 16.* concedit si in Dis-
tinctione fiat potestas Religiosis celebrandi in ho-
rem Beati, & non addatur particula *tamen*; & val-
abile esse, posse alios quoscunque Sacerdotes cele-
brare, dummodo id fiat petentibus illis Religiosis
bus facta est concessio. Ratio est, (inquit) quia ex
la Juris, qui facit per alium, est perinde, ac si faciat
per ipsum: Et quia Capellanus potest sacrificare per alium.

17. In hoc dicto unum placet, alterum displicet.
cet ipsa concessio, nostris enim Beatificatis iustitiam
faveat, siquidem in Brevibus de ipsis, non additur
la taxativa. Dispicit vero ratio, illa enim Regulari
68. de Reg. Jur. in 6. habet sexcentas limitationes
rectè Glossa in Reg. 72. de Reg. Jur. in 6. sic habet
facit per alium est perinde ac si faciat per ipsum, im-
do ille actus potest (utique de jure) expediri per alium.

Quare debuit Granado probare hunc actum esse
concessionem Religiosis posse per alium de jure expe-
diti, ergo nihil probavit asserendo solum illam Regulari
multo minus asserendo exemplum Capellani, de quo
constat non obligari personaliter. Adde si adve-
niunt hanc concessionem esse privilegium saltem
his Religiosis concessum & in hoc ponunt totam
suam probationem, ut vidimus *n. 7.* qua ratione pro-
valebunt aliis competere posse ejusmodi actum ce-
brandi de Beatis per alium expediri.

18. Dices, quid ergo, per nos, operator, seu signi-
ficatum, quando in dictis concessionibus
venitur? Respondeo. Significat, & quidem ex-
tense tale privilegium concedi positivè solis illis Religiosis
qui propterea contra Rubricas operantur, ut
Beato celebrent, quando ipsis competit Missâ, non
non propterea tollitur, quod & aliis indulgentiam
missivè, ut ex dictis patet.

19. Ex his quilibet facillè concludit cum Sacer-
dotem *n. 1.* allatum stare promissis, sequendo nostram sen-
tentiam potuisse, potuisse tamen non stare, si
fuisse aliam, quæ certè probabilis est.

CAPVT VII.

An interrupti Missa aliquando possit.

§. 1. Pramittuntur aliqua ceria de Interruptione Missæ.

1. Certum est Primo, nunquam, quoad partes
rituales, interrupti Missam, sine gravi causa
posse, *n. 1.* g. non potest consecrari pane, ita interrupti
pi, ut omittatur consecratio Calicis, nec consecratio
ne, & Calice, potest omitti consumptio, hæc enim
per aliquos non fit de essentia Sacrificij, est cetera
fectione integrali.

2. Certum est, contra, Secundò, interrupti, cetera
que omnino debere, quando incepta etiam consecra-
tione, recordetur certo quis se non esse Sacerdotem
quia hic non interrupti Sacrificium, cum ab ipso
nulliter offeratur, sed ab eo, quod debet, abstinere
(certo) nam in loco, & re tam gravi, nec scrupulosum
dubium te commovere debet; quare ni certus
sis, deponere dubium. hoc est, tibi persuade: (quando
dem non es certus) pergere posse, & pergit. Ita
Eccl. præc. l. 3. c. 10. n. 19.

3. Certum sit Tertiò. Si Hostes, Hæretici v. g. in-
gruant ad occidendum sacrificantem in Altari (etiam
magis si ad injuriam inferendam Sacramento) pro
Sacerdotem Hostiam consecratam statim sumere, &
secum auferre, si ad consecrandum Calicem, sine
denti mortis periculo progredi non possit. Ita Layman
lib. 5. tr. 5. de Euch. c. 7. n. 1. & 2. Et quidem eadem
ratio, si ex terræmotu, vel incendio simile periculum
instaret.

§. III.

SECUNDA CAUSA.

Supervenient memoria impedimenti ex assumpta cibo, ex peccato, ex censura, ex tempore debito.

1. Si quis, dum celebra, recordetur se habere aliquod impedimentum, se videlicet, non esse jejunum, vel non esse in gratia, vel esse excommunicatum suspensum, interdictum, irregularem, quid faciet?

Respondeo, me de hoc aliqua dixisse in Opusculo de Excedenda Communione, c. 1 §. 6. num. 4 & 35. juncto c. 2. §. 8. n. 23. Vide nihilominus quæ dicam infra c. 8. §. 2.

2. Quid si superveniat advertentia temporis indebiti hoc est, te cepisse Missam longe post meridiem, vel multo ante Auroram?

Si est ceptus Canon, est omnino perficienda, si non est ceptus, mensurandum est scandalum, seu turbationem quæ oriri potest in assistantibus, hora multum, vel non multum à meridie, vel ab aurora distans, multus vel parvus progressus in ipsa Missa, &c. quodque ponderare plus videbitur, hæc nimirum, an interruptio facienda, illud eligatur; juxta dicta c. 5. §. 2. n. 90.

§. IV.

TERTIA CAUSA.

Supervenient excommunicatus non toleratus.

1. Vm Missam celebrans, advertis adesse, vel supervenisse excommunicatum non toleratum cum quo communicare in divinis non possumus, quid tibi faciendum;

2. Communis doctrina, quam paucis comprehendit Layman, hæc est. Si excommunicatus non toleratus, qualis solum est nominatim denunciatus, & percussor Clerici publicus, interest presumat Missæ, monendus ut discedat, sicut colligitur ex Clememina Gravis, De sent. excommunic. ubi nova etiam excommunicatio Papa reservata decernitur, si exire iussus non paruerit, tunc vero, si id commode fieri possit, expellendus est opera laicorum, tamen Regularis vel Sacerdos si quis, qui evictur; si laici non adsint neque vocari possint, etiam Clerici eum expellere debent arg. c. veniens, de sent. excom. Quod si expelli non possit, Sacerdotem ab Altari recedere oportet, nisi Canonem Missæ caperit secundum Sylvestrum (v. excom. §. n. 3.) secundum alios vero (apud Avilam p. 2 c. 6. §. 9. dub. 8. & Suar. disput. 12. sect. 1. num. 11.) tamen si Canon ceptus sit, sed nondum Consecratio peracta: Sed existimo, si verba illa proxime antecedentia consecrationem, Qui pridie quam pateretur, dici cepta sint, non posse discedere Sacerdotem: At vero alij omnes præter Altaris Ministrum recedere coguntur, quia cum excommunicato non tolerato communicare in Sacris Officiis non licet. Sacerdos autem Sacrificium perficere debet usque ad Calicis sumpcionem; tum iterum monito excommunicato, ut recedat, si nolit, ipse quoque abire debet, & quæ reliqua sunt Missæ in Sacrificia peragere, vel si talis locus non sit, omnino intermittere: debent tamen hæc intelligi de Sacrificio Missæ comparatione ejus dumtaxat Altaris, cui excommunicatus assistere presumit; nam interim nihil obstat, quominus in aliis Altaribus Missa peragatur, presentibus etiam fidelibus, sicut notavit Suarez (disput. 12. de cens. sect. 2. sine.) Hæcenus Layman.

3. Dum hæc scriberem, accidit casus hic. Declaravit Præsul nominatim excommunicatum unum ex Senatoribus Civitatis, ob quamdam contumaciam in exigendis Vectigalibus ab Ecclesiasticis. Paucis autem post diebus die solemn. Natalis Domini, cum de mora in Ecclesia Cathedrali coram Protoge, Senatoribus, populoque universo, Missam cantaret idem Antistes, advertit ipso Missæ initio, adesse cum cæteris collegis Senatorem illum excommunicatum non toleratum. Substitit: eundemque per nuntium admonuit, ut è Templo recederet.

N

§. II.

PRIMA CAUSA

interrumpendi Missam.

Metus mortis, vel gravis mali.

1. Ob malum num. 3. dictum potest Sacerdos interrompere partes Missæ essentielles, multo magis potest partes accidentales, quæ sunt de præcepto Ecclesiastico quod, ut cætera humana præcepta, non obligant in tanto periculo. Immo propter hanc eandem rationem licet in tali casu eandem interruptionem ex proposito, & directè etiam intendere.

Memini me tamen supra lib. 1. c. 3. §. 1. n. 6. docuisse, si Sacerdoti metus mortis incuriatur, ni sine omnibus vestibus sacris celebret, non licere sic celebrare; licere autem, si sine aliquibus. Et ratio erat, quia sine omnibus, non potest non cedere in contemptum Sacrificij, qui contemptus sine aliquibus, facilius vitatur: Pari igitur modo hic erit considerandum, quæ, & qualis interruptio intendatur, vel faciendi sit, An initio Missæ, An facta oblatione, An incepto Canone, &c. si enim apparcat periculum gravis contemptus, non licebit propter talem metum interrompere, vel id intendere, licet, si non appareat.

2. Si ingruant hostes, incendium, terramotus, vel simile quid, idem similiter est dicendum, semper præciso scandalo, periculoque contemptus: habendum etiam præ oculis, quod, quo partes sunt remotiores, viciniores Consecrationi, vel Communioni, eo periculorum vel malum instans debere esse, vel maius, vel minus ad dandum, vel non dandum legitimam causam interruptionis. Quoniam verò in ingruentibus hisce malis oritur periculus turbatio mentis, illud interpede facias, quod tunc bona fide facere te posse iudicas, nam coram Deo licet, ut c. 5. diximus §. 2. n. 90.

Part. II.

recederet, qui cum rennisset, atque ultro, citroque, idem Nuntius responsiones pertulisset, delata etiam ad præsentem Proceßum turbationis causa, res cum terminum habuit, ut Episcopus, nulla alia adhibita vi, pertexerit in Sacro, illique de more finem imposuerit. Magna exinde oborta est quæstio, inter Canonistas: An legitimè Episcopus in Sacro pergendo persistere potuerit? An Senator ille in excommunicationem Pontificiam incidere? An denique astantes, qui exire à Templo de buissent, peccaverint? Profecto sic primo aspectu merito dubitabatur. Verum ego minimus, alique me doctiores, inde prædictos defendimus, quia Senator ille, statim atque suæ denunciata excommunicationis notitiam habuit, ritè appellaverat ad superius Tribunal, quare appellatio pendente, vitandus non erat. Audi eundem Layman. lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 4. num. 2. id breviter deservientem. Secundo colligitur cum Navarro, & Glossa, licet appellatio ipsam excommunicationis sententiam absolute latam suspendere non possit cum ea executionem secum trahat, c. Pastoralis, § De Appell. nihilominus suspendit effectum denuntiationis, ut appellans, pendente appellatione, vitandus non sit. Quia simili ratione, tamen si aliquis in facto notorio appellare non possit, c. Cum sit Romana, eodem titulo, tamen assentientia Iudicis declarantis factum notorium esse, appellare potest, cum is iniuste iudicare potuerit, sicuti notavit Abbas. Denique licet à poena iuris non appelletur, c. Quia nos de Appell. appellari tamen potest à sententia Iudicis declarantis aliquem incidisse in poenam iuris. Hæc ille: Vide etiam Bonac. de exc. disp. 2. dub. 2. p. 1. n. 2. aliisque.

§. V.

QUARTA CAUSA.

Superveniens violatio Ecclesiæ, vel Altaris.

1. Si violatio, de qua supra lib. 1. c. 4. §. 5. breviter locuti sumus, contingat post Canonem inceptum, (cum tunc confectur quoad hunc effectum inceptisse sacrificii substantia ex Supra de Sacram. disp. 81. sect. 4. §. Secundo quæres, Fagun. d. 1. Et. l. præcept. lib. 3. c. 14. num. 7.) pergat Sacerdos, Missamque absolvat, ac si nulla violatio supervenerit. Si Delugo de Euch. d. 20. sect. 2. num. 6. 1. & passim. Si vero Canonem non inceptum, recedat, Missamque relinquat. Illud recolere, si Ecclesiæ solum benedicta, & non consecrata fuerit, posse ipsam Sacerdotem eiusmodi violatam Ecclesiæ, seu Altare reconciliare per formulam positam in Cæremoniali, quæ satis est brevis, facta ex una parte reconciliatione, statim redire ad Missam, & proseguere. Ita nos supra lib. 1. c. 4. §. 5. n. 2.

2. Dico (posse) nam si commodè haberi nequeat Cæremoniale, Sacerdos non obligabitur, sed solum relinquat Missam. Obligabitur tamen sub veniali, si commodè posset habere Cæremoniale, & nollet reconciliare: quia est nonnulla irreverentia nolle Missam inceptam quamvis nondum incepto Canone, absolvere, cum possit. Sub mortali autem non obligo, quia potest se conformare cum decreto Ecclesiæ prohibente Sacrum fieri in loco violato, & ex alia parte Sacerdoti privato reconciliationem illam Ecclesiæ non præcipit.

Post hæc scripta volui recollere modum reconciliandi, Ecclesiæ violatam, quando nondum est consecrata, quem præscribit Rituale Rom. Pauli V. nec illum inveni adeo brevem, ut modo dictum est ex Delugo; quare puto, ante Canonem inceptum absolute posse Missam omitti, cum prolixitas talis reconciliationis sufficientem causam deromittendi sicuti dat Ecclesiæ consecrata propter non valde dissimilem prolixitatem.

3. Sed quid fiet de Hostia, Vinoque oblati, si relinquenda sit Missa post oblato nem?

Hostia, vel reverenter fumatur à quopiam, vel servetur inter ceteras, quæ postea consecrandæ erunt: nec officit debere iterum offerri, quia oblationem repetere culpa nulla est. Vinum etiam, vel reverenter absumatur, vel servetur ad alias Missas, vel deponatur in Piscinam

Sacram, seu sacrarium. Atque ex congruentia cæterum si eiusmodi Hostia, & Vinum serventur contentum, in illum non sacrum, culpa non est, supradictis lib. 1. c. 2. §. 3. a. n. 3. in simili, colligitur.

§. VI.

QUINTA CAUSA.

Superveniens corporalis necessitas.

1. Si morbus, vel alia gravis corporis necessitas, Sacerdotem Missam interrompere, immo ut ex se constat, à culpa. Layman. lib. 3. tract. 2. Quod casu si facta est consecratio, & ipse recedat ab idem Sacrum nequeat, quid faciendum sit, dicitur §. 1. n. 1.

§. VII.

SEXTA CAUSA.

Superveniens proximi necessitas Spirituum.

1. Difficiliter alium casum circa hoc invenimus, Deum, in quo alicui mortis proximo Sacrum sit ministrandum.

Primo igitur, si sit ministrandum Sacramentum, credatur mortuus ponendus esse in gratia, quod sacramentum (penitentia) vel si hoc suscipere obsequium non possit, Sacramentum Eucharistiæ, vel Viaticum, quibus in eo casu competit ex probatione priusquam gratiam conferre, si id, inquam, ministrandum, nec prælo sit alius, nisi is, qui actu celebrat, restat inquit merito Zambranus c. 4. dub. 6. n. 1. Missam inchoatam etiam post consecrationem reverenter servare interim aliquo Sacra Eucharistiam in qua actus Sacerdos secum deferat aliquam hostiam consecratam, extremam unctionem ad infirmum, audiatque ejus confessor, & data Eucharistia, atque extrema unctione, remittit per Psalmis Penitentialibus ad Ecclesiæ post Missam recedat ad persiciendum Sacrum: Atque hæc si infirmus omnia Sacramenta suscipere, secus, cõferat illud, quæ per

2. Secundo. Si sit ministrandum Sacramentum, charitatis non ut conferat illi gratiam primam, sed Viaticum ei, qui paulo ante sit confectus, nec ad hoc Sacerdos, si facta quidem sit oblatio, seu certe prius Canon, non licet exuere sacras vestes, & nec rigendum Viaticum. Si vero oblatio facta non fuerit, certe non est improbabile. Ita Layman. lib. 3. tr. 2. p. 2. c. 7. n. 1. tunc est, quia ex una parte necessitas, seu utilitas firmi non iudicatur modica, & ex altera, ante oblationem vel Canonem (non vero post) relinquere Missam, prædicatur continere tantam irreverentiam, quæ non debet ab illa necessitate.

Dixi licere) nam non cognosco obligationem, quæ sit Sacerdos iuxta alteram opinionem putare non debet tantam necessitatem, ut interrompere Missam valeat.

4. Dixi item (non licere exuere sacras vestes) in ipsa Ecclesiæ, in qua quis Sacrum celebrat, forte aliquo repentino malo correptus, indigeat simili Viatico, Sacerdos, etiam post consecrationem, divertere non debet ab Altari, illi Eucharistiam porrigere, ac iterum reverti. Sic Glossa nullus, dist. 1. d. c. 1. Layman. lib. 3. tr. 2. p. 2. c. 7. n. 2. Hentriq. lib. 8. c. 30. n. 4.

5. Tertio denique. Si sit ministranda extrema unctione, moribundo aliàs confesso, vel Sacra Eucharistia oblatio, quamvis aliqui cum Layman. ibid. assertant, prælo relinqui Sacrum, si nondum facta est oblatio, prælo si qui sacram unctionem petat, is sit, cui facile non possit: Ego tamen puto non posse. Ratio est, quia non video tantam necessitatem in casu extreme unctionis, sicuti contra modo vidi in casu Viatici, in hac necessitate possit vinci irreverentia interruptæ Missæ. Adde infirmam esse rationem illam (si petat ab eo, cui negari non potest) sic enim, iam non concedis interruptionem ob spirituales necessitates.

rit immixtis, siue annexis, hic subscibam.

§ I. Quid fiet, quando Sacerdos deficit, dum Sacrificat.

1. Oportet primò S. Thomas, Quando inter celebrandum Sacerdos subito deficit, ita ut non possit ullo modo Sacrificium perficere, si hoc contingat ante Consecrationem panis, Sacrificium relinquendum esse imperfectum: quia cum nondum substantiatum inchoatum sit, nullum in hoc est notabile incommodum; si autem contingat post Consecrationem etiam unius materiae, tunc perficiendum esse per alium Sacerdotem, si quis adsit, etiam si jejunos non sit; etiam si sit in peccato mortali, aut excommunicatus. Hic tamen necessitas debet prius conteri. Ita communiter Doctores ex Conc. Toletano 7. cap. 1. Ratio est, quia minus incommodum est, Sacerdotem non jejunum, aut post commissum peccatum mortale ante confessionem, contritum communicare, quam Sacrificium relinqui imperfectum.

2. Nota primò cum Soto in 4. d. 13. quasi. 2. §. Perplexior autem, conscius sibi peccati mortalis nullo modo posse hoc Sacrificium perficere, nisi prius, ut dictum est, conteratur, aut saltem probabiliter putet se contritum, alias peccaret mortaliter communicando in statu peccati mortalis. Disputat autem ibidem idem Soto, Vtrum talis Sacerdos, si difficulter potest conteri possit nolle perficere Sacrificium? Respondet affirmativè, quia Concilium tantum dicit liberum esse Sacerdoti inchoatum à deficiente Sacrificium perficere: sed melius Suarez de Sacram. d. 8. §. sec. 1. sub finem, docet, talem teneri conteri, ut Sacrificium possit perficere, quia gravissimum est incommodum contra institutionem Christi, & reverentiam tanti Sacramenti, atque etiam ipsius Sacramenti (praesertim quando Calix est iam consecratus, qui sine irreverentia, & periculo alicujus incommodi saepe in aliud tempus conservari non potest) si Sacrificium relinquatur hoc modo imperfectum. Quare omnes qui sine gravissimo incommodo hoc possunt impedire, ad hoc tenentur. Peccator autem nullum incommodum, sed potius maximum commodum accipit dum compellitur conteri.

3. Nota secundò, non Sacerdotem; in similibus casibus nullo modo posse Sacrificium perficere, quia non habet potestatem sacrificandi. Quare si nullus Sacerdos adsit Sacrificium necessarid imperfectum relinquendum est, & Sacramentum honestè conservandum, donec possit legitime sumi, si id sine periculo fieri possit. Quod si hoc sine periculo fieri non possit, ut si esset periculum, ne Sacramentum veniret in manus infidelium, aut ne Species ante adventum alicujus Sacerdotis planè corrumpere, tunc Sacramentum etiam à laico sumi deberet, quia hoc ipsius reverentia exigit, Soto tamen in 4. dist. 12. quasi. 2. art. 6. §. Circa hoc putat potius permittendū esse ut Species Calicis omnino accrescant, seu corrumpantur, quam ut sumantur à laico. Sed melius Suarez disput. 17. de Sacram. section. 3. in fine, docet laicum tunc debere Sanguinem reverenter sumere, quia quæ in reverentiam hujus Sacramenti sunt instituta, non debent cum ipsius tanta irreverentia servari.

4. Nota tertio, si Sacerdos deficiens non obierit, sed solum infirmus fuerit adeo tamen, ut communionem sumere possit, Sacerdotem, qui Missam supplet, dividere Hostiam debere, & unam partem sibi sumere, aliam in firmo præbere: de qua re nos egimus in Opusculo de ex ped. comm. cap. 6. §. 6. m. 3. 1.

5. Nota quarto secundum Sacerdotem debere incipere inde, ubi primus defecerat, si id sciri potest: quod si non possit, vide apud Suarium disp. 83. de Sacram. sect. 1. §. 5. denique, cum enim raro possit evenire in praxi, ut saltem ex Ministri relatione id non sciatur, non est necesse hac in re pluribus immorari.

N 2 An

par est in omnibus, sed propter respectum humanum, certè ratio in his Sacris Ministeriis habenda nequaquam, est.

6. Petes, unde incipiet Sacerdos, cum in prædictis casibus revertitur ad Sacrificium perficiendum?

Respondeo. Si revertitur in casu factæ consecrationis, incipit inde ubi defecerat: si in casu consecrationis non incipit, est distinguendum. Nam si magna mora intercesserit, est distinguendum. Nam si magna mora intercesserit, puta plusquam una hora, poterit à principio Sacrificii, puta plusquam una hora, poterit incipere inde, ubi defecerat. Lege Suar. de Sacram. d. 85. sectione 1. Ratio est, quia in parva mora moraliter reputatur continuari eadem Missa: at in longa cum consecratur moraliter pars eadem defuisse, non reputatur continuari eadem Missa; quare cum nulla aliunde inconvenientia appareat, ab initio erit incipienda. Immo in hoc casu, si Sacerdos nullum obligationem habeat Missam eo die celebrandi poterit illam omnino relinquere; quia si illa pars defuit, non est obligatio addendi compartem.

§. VIII.

SEPTIMA CAUSA.

Adventus Principis, Prælati, Populi.

1. Concedunt aliqui, si superveniat Princeps, vel Prælati, vel processio Populi, vel similes, audientque sint Sacrum, posse Sacerdotem interrompere Missam & iterum incipere; si alius Sacerdos non sit, & celebrans solum progressus fuerit usque ad oblationem exclusivè, non vero si ultra. Ita Navar. Henric. S. S. Soria, quos citat, sequiturque Layman. lib. 5. tract. 5. cap. 7. num. 2. sine. Immo id in praxi observatum esse testatur Navar. ibid. & Henriquez ibid.

2. Mihi quidem hæc concessio non placet, sicuti nec placuit supra lib. 1. c. §. 3. m. 1. quod propter similem adventum posset ab eodem bis eodem die celebrari. Ratio est, quia ejusmodi adventus non affert tantam necessitatem, quæ superare possit irreverentiam interruptionis Missæ, quandoquidem illi cum non suppetat alia Missa ad integram audiendam non obligentur: Maxime ergo laudandum est Decretum Mediolanense, apud Gavant. in man. Episc. v. Missæ ritus num. 15. in quo absolute caveretur, ne quis Missam semel inchoatam repetat: Id quod praxim à Navarro allatam, nec solido fundamento nixam, merito corrigi.

§. IX.

OCTAVA CAUSA.

Concio, Ordinatio, Communio Populi, Publicatio Edictorum.

1. Hæc exerceri posse juxta Rubricas, & consuetudines, dum Missa Sacrificium peragitur, atque adeo per illa interrupti nite posse Sacrum, explanatione non indiget.

CAPUT VIII.

Qua ratione occurrendum defectibus in Missa occurrentibus.

1. Deo latè à Doctoribus, immò, & à Rubricis Missalis, de hoc argumento, disseritur, ut actum agere non debeam: ad memoriam ergo solum reficiendum, & ne in quibusdam necessariis Lectorem meum aliò abire compellam, doctrinam de hac re S. Thom. 3. p. 2. q. 18. ar. 6. ab Agidio Coninch. de Euch. 83. art. 6. compendiosè allatam cum nonnullis nihilominus notis, seu additionibus nostris, ubi opus fuerit.

Part II.

An perfici sequenti die prædictum Sacrificium possit.

Vbi,

Vindictur Emanuel Sâ

6. Sed quæramus, quid fiet si nullus adsit, qui Missam perficere eodem die possit, adsit tamen, qui à loco distant vocatus die sequenti possit? Emanuel Sâ in genuina impressione v. Missa n. 38. sic de hac re dissertit, Quod si desit, qui Missam perficiat, sequenti die perficiatur aut sumatur ab alio Sacerdote, in alia Missa, Sâ Sacramentum. Non placuit hoc dictum ei, qui illum expurgavit, quare sic reposuit Quod si desit, qui perficiat, sequenti die sumatur ab alio in alia Missa Sacramentum. Citaturque Suarium, D. Thomam, Azorium, Sotum, & Toletum. Hinc ergo oritur quæstio, An opinio genuina authoris dicentis posse perfici die sequenti prædictam imperfectam Missam, sit probabilis, ac propterea immerito expuncta?

7. Certè non video, cur possit eodem die perfici, ut omnes concedimus, immo injungimus, etiam post sex, vel septem horas, ut contingeret, si defectus occurreret summo mane, & Sacerdos suppleturus inveniretur circa meridiem; non possit autem die immediatè sequenti, illa enim mora in tali defectu non debet judicari longa, ita ut continuari eadem Missa non possit die sequenti. Sicut enim die Veneris Sancti consumptio tunc exhibita continuat Missam diei præcedentis, nam propterea dicitur complementum Sacrificij præteriti: ita in calu nostro, &c.

Dixi (possit) nam cum ex alia parte negandum non sit, eam esse aliquam notabilem moram, ideo rectè concedimus posse etiam sumi illud Sacramentum eodem die juxta dicta n. 3, vel alio die Missa, ut hic notamus, & sapienter docuit Sâ, dum sub disjunctione dixit, sequenti die perficiatur, vel sumatur.

8. Neque obstant illi Doctores in expurgato citati, ij enim præter Sotum, cum non disputent, an die sequenti perfici possit dicta Missa, sed solum absolute doceant illum posse, deficiente Sacerdote, Sacramentum: non sunt contra nos, sed solum sunt dicendi de nostra sententia mentionem non fecisse. Sotus vero in 4. dist. 13. q. 2. art. 6. §. Circa hoc sine, si rectè intelligatur, pro nobis est.

An perfici prædictum Sacrum ab excommunicato, Suspendo, vel Irregulari possit?

Vbi,

Non Approbatur Emanuel Sâ.

1. Quæramus secundo, An si non adsit alius Sacerdos nisi Excommunicatus, vel Suspendus, vel Irregularis, possit hic, & juxta dicta debeat supplere prædictum Sacrificium.

De excommunicato S. Thomas 3. p. q. 83. art. 6. ad secundum, j. non posse pronunciari modo n. 2. De Suspendo & irregulari, non meminit; cum tamen id excommunicato concesserit, illis etiam propter patetatem rationis concessisse certum videtur. Sâ verò tum in genuina, tum in expurgata editione, v. Missa n. 83. sic habet. Tale Sacrificium imperfectum perficere potest, & secundum quod debet alius, etiam non jejunus, si desit jejunus, non autem excommunicatus, aut suspendus, aut Irregularis. Victorius ad eundem Sâ expurgatum illud addit Immo si solus adsit Sacerdos excommunicatus, aut irregularis, & ex Sacra omissione secuturum sit grave aliorum scandalum, perficere potest: alias non Azor ex Soto. Hæc ille.

10. Dico absolute, etiam nullo instante scandalo, Excommunicatum, Suspendum, Irregularum, si alius aptus Sacerdos non adsit cum debita cordis contritione, posse.

Ratio est, quia Sacrificium relinqui imperfectum essentialia, fuit semper æstimata res gravissima, omnibus modis sit succurrendum, talique ingratum datur in eo, quod præceptum de integritate interpretantur esse, divinum à Christo Domino latum, non à sa Ecclesia per censuras non videtur derogare immo potuisse. Ita S. Thom. 3. q. 83. art. 6. ad primum aliquem passim.

11. Confirmatur primo, quia omnes cum S. Thoma concedunt Sacerdotem, si post consecrationem recordetur se esse excommunicatum suspensum, irregularem, debere Missam absolvi, ut non eximus, idque propter perfectionem Sacrificij præsciendū ab omni alia causa: at idem prædictum calu nostro.

12. Confirmatur secundo, quia non est contra Ecclesiam, ut Sacerdos per prædictas censuras, & sterio Sacramentorum exclusus, ad illud in modis admittatur. Sic Sacerdos excommunicatus, & degradatus, immo Irregularis, immo Degradatus, & privetur ab Ecclesia jurisdictione, tamen potest administrare Sacramentum Pœnitentiæ existenti in articulo mortis, quando alius idoneus Confessor non adsit. Ita S. Sayr. Alterius, Suar. alique apud Bonac. de excommunicato. 2. p. 2. §. 4. n. 3. & disp. 1. de cens. 3. p. 3. Sic in simili necessitate potest baptismum conferre. Suar. Laym. apud Bonac. loco. cit. de excommunicato. 2. p. 2. in simili Eucharistiam infirmo porrigere. Ita ibid. num. 8. Si ergo ab his non excludatur excommunicatus, quia non est credibile Ecclesiam velle in articulo mortis necessitate prohibere Sacerdotem, ita nec debet in tanta necessitate cultus in calu nostro Sacrificij.

§. II. Quando Sacerdos meminit in Missa se esse in peccato mortali, non jejunum, excommunicatum, &c.

1. Docet secundo S. Thomas, Quando Sacerdos post consecrationem recordatur se non esse jejunum, aut esse in peccato mortali, aut excommunicatum, &c. debere, concepta contritione, Sacrificium perficere. Quando verò horum recordatur ante consecrationem, ait S. Thomas, tutius esse, Coninch vult esse necessarium si nondum inchoavit Canonem, & stare à Sacrificio, si id possit fieri sine scandalo, & diffamatione. Quod si Canon esset inceperat, quod facit indecens est relinquere Sacrificium, videtur talis si posse ipsum, concepta contritione, perficere, & in hoc saltem casu est vera sententia S. Thomæ, quantum sit tutius desistere: quo satis infirmatur non de præceptum, Sotus autem in 4. dist. 13. quest. 2. art. 1. Secundo arguitur, docet celebrantem, qui etiam in articulo Missæ recordatur se esse in peccato mortali, & non jejunum, & nulla censura prohibitus, posse, concepta contritione, pergere, etiam si sine scandalo possit desistere, quod videtur etiam innuere S. Thomas quia esse tutius desistere, maxime in casu, quo quis est excommunicatus, aut non jejunus. Coninch tamen docet benefacturum eum, qui in dicto casu, Missam relinqueret, quando aliud non sequeretur incommodum. Virique probabiliter, quorum fundamenta, ut adhuc pertinentia vide in nostro Opusculo de Expositione Communionis c. 1. §. 6. n. 34. & 15. juncto c. 2. §. 8. n. 33.

§. III. Quando Calix, vel Hostia veniat, vel fiat inficitur.

1. Docet tertio quando aliquod animal, vel res aliqua, quæ Calicem inficere aliqua ratione potest, ante consecrationem in eum incidit, Visum est tendendum esse in Piscinam, & abluto calice, aliud Vini cum aqua esse imponendum, ac saltem meritis diffundendum, consecrandum, sacrificiumque perficiendum.

2. Quod si simile quid contigerit post consecrationem

nem, tum animal, quod incidit, esse diligenter abluendum, & comburendum, & ablutionem una cum cineribus projiciendam in Sacrarium sive Piscinam, (quod intelligi nisi ablutio possit à Sacerdote post sumptum sanguinem commodè sumi, hoc enim esset multo decentius, præsertim cum valde probabile sit aliquam partem sanguinis, quæ animali adhærebat ei inesse) Sanguinem verò debere sumi, si fieri possit sine periculo salutis corporis, vel vomitus, quod si horum notabile subit periculum (ut si venenum inest Calici) nullo modo debet sumi, sed vel honestè debet conservari, donec species omnino corrumpantur, & tunc mittendus est in Piscinam, vel ut alij volunt, Species stupa, aut simili materia debent imbibiri, & permitti omnino exsicari, & tunc stupa exsiccata comburenda erit, & cineres mittendi in Piscinam, Sacerdos autem debet in tali casu ablato Calici imponere novum vinum cum aqua, illudque consecrare.

Idem proportionaliter dicendum est de Hostia consecrata, si enim ea ab aliquo venenato contacta fuerit, alterum Sacerdos consecret, sumatque, illa vero servetur in Tabernaculo separatim, donec species corrumpantur, & sic in Sacrarium deponatur.

Norat hic Gavantus Rubr. Miss. p. 3. 10. num. 71. Ge. n. in prax. Neap. c. 49. ea, quæ sunt fulminata, venenata censeri. Quare cum accidisset anno Domini 1601. ut Calix à fulmine tangeretur post consecrationem, fuit dictum à Doctoribus non debere sumi, sed modo prædicto servari.

§. IV. Quando quis advenit Aquam se Calici non imposuisse.

Docet quartò, quando id advertit ante Calicis consecrationem, debere eam statim imponere. At quando recordatur post consecrationem Sanguinis, quia indecens est aquam Calici consecrato misceri, nihil immorandum, sed potro esse in Sacro progrediendum. De Græcis aquam calidam post consecrationem miscendibus, vide Henric. de Euch. lib. 8. c. 12. n. 4. lit. S.

§. IV. Quando quis advenit se Aquam, vel acetum consecrasse.

Docet ibidem sive ante, sive post consecrationem id advertatur, debere Sacerdotem ea mittere in Piscinam, seu Sacrarium, & imponere vinum cum aqua, illudque consecrare.

Et Divus Thomas quidem docet, quando Sacerdos advenit post ejusdem Calicis consumptionem puram aquam (idem de aceto) fuisse consecratam, eum debere consecrare etiam novam Hostiam una cum Calice, & eodem modo Sacrum perficere, ac si nullam antea materiam consecrasset, vel simpliciter, incipiendo ab illis verbis, *Qui pridie quam pateretur*, aut saltem à forma consecrationis corporis.

Scotus vero in 4. dist. 8. q. 3. & Navartus c. 25. n. 91. docent etiam in hoc casu sufficere consecrare Calicem multum aquæ, & vino, & statim sumere, reliquis omnibus omittis, quæ ante sumptionem fieri solent, quod ita fieri potest, ut nemo circumstantium advertat. Ut si celebrans quasi accepturus ablutionem accedat ad cornu Altaris, & Calici imponat vinum, & parum aquæ, & dissimulenter consecret, ac statim sumat, & postea sumat ablutionem.

Utraque sententia est probabilis, & in praxi excipitur utroque tuto potest: nam propterea Rubrica Missalis Pr. V. de defectu vini, n. 3. priorem sequuntur; Missalis Clementis VIII. de defectu vini, n. 5. addunt & posteriori, remque certè præsertim in præsentia populi, expeditior est, & consulenda.

Illud adverte. Primò, Sacerdotem si talem defectum agnovit, dum habet in ore illam aquam, seu acetum, non debet ea projicere, quia esset irreverentia, &

Part. II.

forte periculum ejiciendi aliquod fragmentum assumptæ Hostiæ. Deglutiat igitur, & posito vino consecret, ut dictum est, sumatque nihil curans, quod per illam aquam jejunium naturale frigerit, quia sic Sacramenti reverentia tunc exposcit.

5. Secundo. Si quis, vel propter ignorantiam, vel propter animi turbationem, quæ in his casibus etiam solertissimo accidere solet, quæ non supplevisset talem defectum, nullo modo debet iterum consecrare post absolutum Sacrum, quia tunc in se tam gravi non judicaretur esse idem, sed distinctum Sacrificium.

Quid si dubietur de Aceto, vel non inveniantur Vinum?

6. Si advertat, sed sub dubio Sacerdos id, quod posuit in Calice, fuisse acetum, idque post sumptionem Calicis, sibi persuadeat fuisse vinum, quia possidet substantiam Vini, & pro ipso in dubio est præsumendum. Idem puto, si in dubium incidat post Consecrationem: nè sine certo fundamento turbetur Sacrificium, ejusque ordo, & ex alia parte pariter tunc possidet substantiam vini. At si dubites ante Consecrationem, vel deponere debes dubium, vel mutare vinum ne exponas te periculo non consecrandi, quæ omnia diximus in Opusculo expedita Communionis c. 2. §. 8. n. 34.

7. Quod si non possit inveniri, vel certè difficillimè, vel cum notabili populi offensione vinum: si non est incæptus Canon, & tutius, si non est incæpta Consecratio, desistas; si est incæpta, & præsumas esse vinum, progreditor. Acetum autem illud, vel sumat Sacerdos post sumptionem Corporis, & Sanguinis, vel alicubi reverenter servet, donec liceat modo supradicto §. 3. n. 2. in simili. Immo si est certo acetum, poterit alteri cuicumque sumendum tradi, ut in simili diximus supra c. 7. §. 5. n. 3.

Quid fiet, si quid inadvertenter omittat celebrans. Et quid si Hostia frangi non possit.

De priore, quod in hoc titulo proponimus, docet Quintò S. Thomas ea quæ per occasionem jam dicta à nobis sunt supra c. 5. §. 2. n. 23.

De posteriore ergo docet Sextò, quod quando Hostia, quia prius forte cecidit in Calicem, non potest propter humiditatem, quam tota forte imbibet, frangi, (qui casus certe nunc, cum parum vini solet apponi, quod propter reverentiam semper mihi placuit) nihil erit reiterandum, sed relicta fractione, omnia dicat Sacerdos, omittendo tamen signa consueta super solam Hostiam, & progredietur in Sacro; nihil enim substantiale in Sacrificio deest. Cum vero communicare voluerit, signans se Calice dicat, *Corpus, & Sanguis Domini nostri, &c.* Quando vero non est tota madefacta, fiant omnia consueta cum residua parte non madefacta.

Quid si Sanctissimus Sanguis effundatur, vel Hostia dispareat?

Docet Septimò, quando aliquid ex Sanguine cadit in tabulam, hanc debere prius à Sacerdote lambi, & deinde radi, sicuti etiam terram debere radi; quando in ea Sanguis decedit, & quod abraditur, debere comburi, & cineres in Piscinam condi. Quando vero stillavit Sanguis super lapidem Altaris, Sanguis debet forberi à celebrante, bene lavari lapis, & ablutio in Sacrarium effundi. Si super aliquod linteum, etiam si sit Corporale; debet ter lavari super Calicem, & ablutio (nisi vellet quis eam sumere) debet projici in Piscinam: Idem fiet, si super pannum, vel tapetem pedibus substratum, vel simile. Addunt aliqui patrem illam linteæ debere abscondi, comburi, ejusque cineres projici in Piscinam; quod licet admodum decens sit,

N 3 quando

Cap. VIII. De Defectibus occurrentibus 151

Quid si Sacramentum eorum contingat.

4. Si Sacerdos evoimat Eucharistiam, Species autem integrè appareant, reverenter assumantur, nisi nausea fiat, secus separentur, & in loco Saero reponantur, donec siccantur, seu corrumpantur; tunc enim comburenda sunt, & cineris in Sacratium projiciendi. Sic in Rubric. Miss. de defect. occur. n. 14. Si species non appareant, & corruptæ jam judicentur, totus vomitus si, nulliter comburatur, cinerisque in Sacratium immittantur. Ex quo apparet non esse audiendos Paludanum apud Gerant. in Rubr. Miss. part. 3. tit. 10. n. 6. & Sylvestrum apud eundem, ibid. putantes esse Sacrilegium Species comburi: solum enim id verum habet, si sub illis est Christus Dominus, non vero iis exsiccat, quando Dominus ibi esse desinit.

5. Adverte tamen tunc solum esse licitum ejusmodi vomitum provocare, quando cognoscit Sacerdos, quod Species à se sumptæ veneno, seu simili tabe fuerint infectæ: de qua tota re diximus in Opusculo de Expediendis Communionibus, cap. 3. §. 4.

Quando Hostia est confracta, & quantum ejusdem particula remanet in fundo Calicis.

6. Si Hostia appareat fracta ante consecrationem post oblationem (idem dic de quacunque simili macula accidentali) non est inconveniens eam consecrare, nisi forte populo scandalum sit: ut enim alia accipienda esset, & oblatione mente concepta, offerenda: de illa autem quæ fuit oblata, fiat illud, quod diximus supra cap. 7. §. 5. num. 3. Si appareat fracta ante oblationem, accipiat altera integra, si citra scandalum, vel longam moram fieri poterit, secus, eadem sine scrupulo utaris.

7. Si assumendo sanguinem, particula remanserit in Calice, digito eam ad labium Calicis adducito, & sumito, vel quod decentius est, vinum infundito, & sume: imò si sit necesse bis, ter, vel amplius vinum infundere, & sumere; id facere poteris sine timore fractionis jejuni naturalis, ut dictum est in Opusculo de exp. Com. cap. 2. §. 3. num. 38.

Quando Sanguis, vel vinum congelatur.

8. Disposit Rubrica, quod si Sanguis hieme congelatur in Calice, involvatur Calix panis calefactis, si id non proficiat, ponatur in ferventi aqua prope Altare, dummodo in Calicem aqua non intret, donec liqueat.

9. Sed quid fieri si Sanguis congelatus etiam adhibito igne liquefieri nequeat? vel quid, si ne ignis quidem haberi possit, vel quæ disposit Rubrica, cum notabili offensione populi, fieri deberent?

Sunt de Sacram. disp. 8. §. 1. §. Tertio accidere, rectè simili in casu monet, ut digito reverenter comminuat: nam sic in particulas redactus assumi poterit: Si pars Sanguinis valide congelata, pars verò liquefacta sit, sufficit hanc liquefactam partem assumere, illam verò, ut potest deglutiri.

10. De congelato vino aliqua sunt declaranda. Primo, si vinum congeletur, licebitne illud consecrare? Dico nequaquam (saltem ex congruentia) licere, quia est contra consuetudinem. An sit peccatum dicam, mox.

11. Adde nonnullos dubitare, ut mox dicemus, an vinum sic affectum sit apta consecrationis materia. Apponatur igitur aliud, cum non expedit illud vitæ solvere, & consecrare, quia aliqui putant per consecrationem vinum substantialiter fuisse corruptum, id quod licet falsum ex meliorum sententia sit, ut mox videbitur, tamen ob reverentiam Sacramenti, si aliud vinum commodè potest haberi, non est cur hoc illi non prefertatur.

12. Secundò, Si dum actu congelatum existit, con-

secraretur, validè consecraretur, quod est quætere an num actu congelatum sit materia consecrationis?

Validè consecrari, meritò docent Vasquez, Suarez, Coninch. Laym. alique apud Hurtadum de Euch. disp. 2. diff. 9. Invalidè tenent Henriquez, Ledesma, Alanus, apud citatum Hurtad. & alij. Ratio horum est, quia putant vinum per congelationem, semper vel ferè semper, substantialiter corrumpi. Ratio illorum est, quia falsum est per congelationem ordinariam substantialiter corrumpi vinum, sicut non corrumpitur aqua, alique humores. Cujus rei clarum signum est, quod deinde liquefactum adhuc, quamvis aliquantulum remissè, eandem habet qualitates, quæ prius, saporem, virtutem, imò, & frequentissimè, colorem.

13. Obijciunt primò, vinum congelatum non est actu potabile. Secundò, aqua congelata non est apta materia Baptismi: ergo nec vinum congelatum est apta materia Eucharistia. Tertio, n. 4. quia non est proxime potabilis, non est materia consecrationis: at vinum congelatum non est proxime potabile, ergo, &c.

Respondemus ad primum. Satis est si vinum congelatum, sit ex natura sua potabile. Ad secundum, Aqua congelata non potest facere lotionem, quæ est proxima Baptismi materia, &c. Ad tertium, uva non est vinum, idcirco nec materia. Vide fœsus apud citatos.

14. Tertio. Si vinum congeletur ante consecrationem, nec aliud liquefactum haberi commodè potest, relinquendæ est Missa? Dico si processum solum fuit usque ad Canonem exclusivè satis esse relinquere, imò, si opus sit, populo de defectu, ad ejus offensionem advertendam: at si inceptus fuit Canon, progrediendum porro est, quia Canone incepto, censetur inceptum substantialiter Sacram, unde cum probabilissima sit opinio tale vinum esse aptam materiam consecrationis, non apparet ratio, cur Sacrificium relinquendum sit imperfectum, at verò ante Canonem, cum sit incepta substantia Sacrificij, consultius erit Sacrificium ommittere, quam inconfecta illa materia uti. Vide tamen, quæ mox dicam num. 15. De vino illo congelato si oblatus fuerit, fiat illud, quod supra diximus in simili cap. 7. §. 5. num. 3.

15. At quo peccato delinqueret, qui sine prædicta necessitate, sed tamen sine contemptu vinum congelatum consecraret? Coninch de Euch. quest. 74. art. 5. n. 127. docet peccare mortaliter, his verbis, Graviter tamen peccaret, qui vinum congelatum consecraret, ut omnes fatentur. Sed profectò non omnes fatentur. Satisque sit, ad destruendam hanc universalem; quod non fateatur Vasquez de Sacram. disp. 175. cap. 2. n. 18. Is allatus approbatè ab Hurtado de Euch. disp. 2. diff. 9. sine, docet non esse peccatum in vino congelato consecrare, quamvis sit contra consuetudinem Ecclesiæ. Et ratio est (inquit Hurtadus) quia nec est contra prohibitionem aliquam latam, nec contra consuetudinem, quæ servetur ut necessaria, & obligans.

16. Atque ex hac fortasse sententia motus Layman. de Eucharist. lib. 5. tract. 4. cap. 2. num. 6. docuit si vinum post oblationem advertatur modicè congelatum, ut facile resolv. possit, nullaque appareat accidentium mutatio, consultius fore, si illud consecraretur, quam si mutetur: id quod ampliat quod modo diximus n. 13. quia communiter in tam parva mora non solet in Calice tam fortiter & pressè vinum congelari, ut in materiam ineptam abire possit.

Quid fiet, si Sacrificium desit Hostia grandior, suppetant tamen Particula.

17. Rusticabar enim cum collega meo P. Stephano Turtureti, in nostro prædio Messanen. ad lectiones Theologicas in vacationibus Autumnalibus, de more, peritiorum prævidendas. Semel ergo cum dictus P. ad Missam faciendam, omnium Sacerdotum ibidem commorantium, postremus accederet, Hostiamque grandior

diorem nullam inveniret, ac de ea, ob distantiam Civitatis, providere sibi posset, ne eo die, tametsi festæ Sacrificio privaretur, parvam formulam, quæ in promptu fuit, sine ulla hæsitacione, ad Sacrificium adhibuit. Affuerunt statim ad me juniores quidam, qui, & ipsi tunc rui aderant, interrogantes, an id à Patre, nulla præsertim existente, præter ejus devotionem causa, factum ritè fuerit. Respondi, ipsos, ritè gestum id esse, & eo solum sibi persuadere debuisse, quod Pater ejusmodi, tantæ scilicet doctrinæ, tantæque virtutis id effecit. Ita supponit ex Marchantio, Diana *part. 5. tract. 14. ref. 96. §. Sed non deferam.* Ratio, dicebam inter ceteras, est, quia nec ullum præceptum adest, nec ullam constare esse consuetudinem, ut obligantem de consecrata Hostia majore, vel minore; utrobique enim Sacrificium æquè perficitur. Quod si gravis offensio aliqua imperitorum aliquando timeatur, facile de rei veritate instrui poterunt: & in casu nostro, sine ulla expressa instructione, una ipsa Patris autoritas id facientis, ad offensionem illorum, qui viderant, quaque universi hominis doctrinam, integritatemque probè noverant, avertendam, satis superque fuerat.

*An celebrans possit assumere parvam formulam, & grandio-
riorem reservare?*

17. Sed ecce tibi aliam quæstionem. Si id licet, licetne Sacerdoti assumere Particulam parvam, & grandio-
riorem conservare in Pixide, ad illam y. g. exponendam in Oratione quadraginta horarum, si forte alia grandior haberetur, ad hunc finem, non possit?

18. Dico esse distinguendum. Vel enim hic Sacerdos consecravit in ea Missa, tum particulas parvas, tum Hostiam grandio-
riorem, vel solum consecravit ipsam majorem, invenitur tamen parvæ præconsecratæ in alia præcedenti Missa. Si prius, licet Sacerdoti parvam sibi sumere, & majorem reservare: si posterius, non licet. Ratio est, quia Sacerdos debet communicare de suo Sacrificio. Nam, ut habet *Textus, cap. relatum 11. de consecr. dist. 2.* (vide quæ diximus *lib. 2. Opus. de exp. Com. cap. 6. §. 6. num. 31.*) *Quale erit illud Sacrificium, cui nec ipse sacrificans particeps esse cognoscatur?* quod facit in casu priore: non vero in posteriore.

19. Hinc aliqui Parochi, dum renovant Eucharistiam, si consumunt Hostiam ab alio præconsecratam, eam verò, quam ipsi consecrant, reponunt in Saccario, ritè nequaquam faciunt, suntque ab Episcopis, & à Doctoribus corrigendi. Objicis. At Henriq. & Fagund. apud Delugo *max citandi* asserunt fieri id licetè posse. Respondeo. At Delugo *apud eundem de Euch. disp. 1. §. 9. sect. 4. n. 76.* alii-
que apud ipsum, qui quæstionem hanc solidè tractant, hos parum Theologicè, & contra omnes Doctores de hac re esse loquutos, merito probat. Lege etiam Dianam *part. 5. tract. 13. ref. 95.*

Dices. At jam participat de suo Sacrificio, dum participat de eodem Christo, quæ est Hostia eadem in omnibus: nam propterea si occurrat mori celebranti, facta consecratione, potest, imò debet alter Sacerdos Missam absolvere, & præconsecratam ab alio Hostiam consumere: Die item Parasceve alius Sacerdos potest consumere Hostiam ab alio die præcedenti consecratam.

Respondeo in priori ex dictis casibus, quos urges, adest summa necessitas perfectionis Sacrificij, in posteriore adest dispensatio Ecclesiæ. Nos autem non asserimus illud esse contra omnimodam Sacrificij integritatem, sed esse contra morem, & ordinationes Ecclesiæ volentis juxta ipsius Sacrificij requisita, ut Sacerdos participet de Sacramento à se consecrato: ipsa vero in hoc solum dispensavit, urgente illa necessitate, & stante illo Passionis Dominicæ mysterio exhibendo, non autem stantibus aliis levioribus occasionibus, quales ceteræ sunt dicti casus expositionis, & renovationis Eucharistiæ, quorum primo facile occurrere potest, exponendo in

Pixide, seu Sphæra parvam Hostiam existentem in Saccario; secundo autem, consecrandi aliquot Particulas cum Hostia majore, hac enim assumpta, & assumpta venteribus formulis reservari in Saccario recentior celebratè ritè poterunt.

An celebrans possit elevare Hostiam non à se consecratam.

20. Suboritur item alia quæstio. Quidam in sua Missa ob prædictum grandioris Hostiæ defectum, consecrant parvas particulas; timens autem populi offensionem, in elevatione Sacramenti consueta, elevavit ob hanc cautelam, Hostiam grandio-
riorem præconsecratam, quæ forte in Saccario pro Oratione 40. horarum, servatur. Queritur an id ritè factum fuerit?

21. Marchantius, negat id esse ritè gestum. Constat tamen Diana *ibid.* citans March. Cum enim (ait) illa debeat exhiberi populo adoranda eadem Hostia quæ in ea Missa consecratur, & offertur, talis cautela prædicti Sacerdotis approbanda non est: *Melius tamen non prædicto fecisset (addit Marchantius) si majori ipsi Hostiam parvam parvam per illud Sacrificium consecratam junxisset, quod facile poterat, exhibendo utramque ad-
dam. Hæc ille.*

22. Profecto ut sunt hominum ingenia diversimodè minus approbandam hanc posteriorem Marchantij cautelam, quam priorem illius Sacerdotis. 20. distantes quæro enim quodnam præceptum arguet, vel aliquam consuetudinem ostendendi eandem Hostiam adorandam, quæ in eadem Missa consecrata fuit? Fatetur ita esse observandum, cum Rubricæ semper supponant eandem, quam consecravit, debere Sacerdotem populo veneratione elevare: at intercedente causa, qualis in casu nostro satis rationabilis apparet, ne cogatur Sacerdos populum insultare, qui fortasse de offensione minoris Hostiæ sensus fuisset, vel quid simile, non video cur talis Rubrica solum directiva negligi sine culpa non possit, nec autem in omnibus similibus directivis, quando ad id talis talis negligendi causa, ut ex supradictis *cap. 1. §. 2. colligitur* potest. Quod si potest, jam superfluum erit polliceri illud remedium conjungendi parvam cum Hostia grandiore. Adde hoc posterius esse saltem implicite contra, vel extra Rubricas, per quas nunquam ostenditur, nisi una grandior Hostia, quare tu, conjungendo deus, non facies juxta Rubricas, ego ostendendo præconsecratam nec facio juxta easdem, ergo pares sumus, ergo saltem non erit unum altero consultius.

23. Illud esse probandum nullo pacto est, quod quidam Parochus, dum ei Hostia grandior consecrata non suppeteret, ad eam exponendam in oratione quadraginta horarum, imprudenter egit. Parvam enim consecratam Hostiam affixit Hostiæ grandiori non consecratæ, & ita simul exposuit, ne scilicet parva summula sphaerula appareret populo, qui Sacerdotem de impudentia præparandi majorem reprehendisset. Hoc quidem non est probandum, quia esset periculum idololatricæ, quamvis materialis, (cum fideles adoret totum illud, quod expositum est per modum unius) quod nullo modo licet, ut in simili de Parocho ostendente Particulam consecratam, & deinde ministrante peccatori oculis Particulam non consecratam, dictum est in *Opus. de exp. Cum. cap. 2. §. 2. n. 12* & videri potest apud Delugo *de Sac. disp. 8. sect. 1. n. 188.*

Quando disparat Hostia consecrata, nec alia consecrata haberi possit; Quid melius, abire sine communione Corporis, an assumere præconsecratam?

24. Denique decernamus, si quando disparat per miraculum, vel ab animali, seu vento auteratur Hostia consecrata, cum dicitur missa, nec haberi possit alia, five parva, five magna (quæ certè si possit haberi, consecranda ad integrandam Sacrificium omnino est), si

Cap. I X. De Defectibus occurrentibus. 153

supra vidimus) si, inquam, id occurrat, & sint in Sacra-
rio repositae particulae praefecratae, quid fiet melius,
nam particulam ex his praefecratais assumere, an
Missae finem imponere cum sola Sanguinis consum-
ptione?

Puto melius esse, si Sacrificans assumat unam ex praefec-
cratis. Ratio est, quia, cum omnes Sacerdotes sint
Ministri representantes unum Christum Dominum
Sacerdotem principalem, & omnes Hostiae consecratae
contineant unum eundem Christum, ipsamet Hostiae
consecratae ab alio Sacerdote, habent aliquam tandem
rationem, & habitudinem ad hunc Sacerdotem, atque
ad hoc Sacrificium: quare, in hac necessitate, conve-
nienter faciet Sacerdos si assumat praefecratam, quae
quasi, aliquo modo, propter dictam habitudinem, ad
praefens Sacrificium pertinet, eiusdem complementum
esse potest.

25. Dixi (in hac necessitate) nam quamvis dicta con-
venientia videatur probare, id etiam fieri posse, sine
necessitate: si enim praefecrata ad me nunc Sacrifi-
cium pertinet, possem consumere indifferenter illam,
relinquendo eam, quam ego consecro, cujus contrarium,
hactenus docuimus: tamen, omnibus consideratis,
id non probat: siquidem tum propter usum Ecclesiae,
certe gravem: tum propter Sacros Canones cap. Rela-
tum. 12. de consecrat. dist. 2. & passim Rubr. Miss. di-
sonantes, ut quilibet Sacrificium suum consumat: tum
et natura ipsa Sacrificij, cujus est offerre simul, & con-
sumere oblatum, non possumus ample, sed strictè, in
solo nimirum necessitate, ad dictam convenientiam re-
currere.

CAPVT IX.

De externa recitatione Missae.

§. I. De dicendis elata voce.

1. **Q**uæ, voce alta praefcribuntur dicenda in Missa,
ita recitanda sunt, ut astantes commodè audire
possint. Si quis tamen ita voce depresso recitet, ut ij di-
stinctè audiant, licet non ritè faciat, tamen non est con-
demnandus de mortali, etiam die festivo de praepcepto,
quod quid sentiat Navarrus apud Sà, v. Missa num. 50.
Ratio est, quia ex una parte non constat de praepcepto,
nec de consuetudine obligante, immo video etiam à ti-
moris passum voce omnino depresso Missam sine scrup-
ulo recitari, & ex alia astantes non obligantè audire,
sed solum interesse devotè Sacro. Ita Delugo de Eucha-
rist. lib. 2. sec. n. 1.

§. II. De secretis voce submissa dicendis.

Docet, Valentia, Medina, Azor, alique quos
debet, & sequitur Castrop. t. 2. d. 2. de orat. p. 3. n. 6.
testimonanda esse verba à Sacerdote, dum secretè orat,
in Missa, ut saltem à seipso audiri possint. Verum si id
affirmes tanquam omnino necessarium, non est legiti-
me dictum: si enim ita formentur verba ut sonus vocis
extra labia prodeat, quamvis non sit aptus ad vellican-
das aures, nemo dicet non satisfieri obligationi, quia
tum exhibetur oratio vocalis. At si id affirmes, quasi si-
gnificans, si ita proferantur verba, ut ad proprias aures
pertingere possint, securum esse Sacerdotem de legitima
pronuntiatione: rectè dictum est, si enim quis ita vocem
formet, ut ipsemet eam audire possit, sine ulla dubitatio-
ne vocaliter orat.

2. Regula igitur melior, & benignior ea mihi attri-
bet, quam asserit ex Navarro in Comm. in 2. p. Decret.
cap. 9. de orat. num. 88. possumus praedicta scilicet Missae
secretæ, ut etiam Horas Canonicas, posse recitari sine
expessione verborum, quæ ab alio, vel à seipso audiri
possunt, sed sufficere formare verba inter labia, & den-
tum. Ratio regulæ est, quia sic formata verba, voces

essentialiter sunt, atque adeo sufficiunt ad orationem
vocaliter junctam in cap. Dolentes, de celebr. Missar.
non enim assentior aliquibus cum Castropal. ita o. cit.
ibid qui dicunt eivmque voces esse potius inchoationes
verborum quam verba sunt enim, ut dictum est, verba
vocalia quantum scilicet ad praepceptum observandum
sunt necessaria.

§. III. Privilegium Religiosorum circa praedicta.

1. **C**oncessit Leo Decimus vivæ vocis oraculo orat.
12. apud Bullarium Rodriq. Minoribus sequens
privilegium. Quod nihilominus aliqui affirmant, in
Resp. l. 3. dub. 17. non fuisse merum oraculum, sed illi ac-
cessisse signaturam Pontificis Et similiter placeat Sancti-
tati vestrae, ut ne fratres mutuo se impediant in O ficio divi-
no, aut alijs sint fastidiosi, quod illa, quæ in Ordinario in-
bentur dici secretè sub silentio, tam in Horis Canonicis,
quam etiam Missa, non teneantur proferre vocaliter, sed
satisfaciant dicendo mentaliter, aut legendo intra se per
librum, quia alij devotius sic dicunt & absque impedimen-
to, & fastidio aliorum, & eodem modo possunt facere, qui
dicunt Officium per se solus, cum prolatio verbalis sit prae-
cipue, ut ab alijs intelligatur. Et infra n. 23. Omnia prae-
scripta, ut fuerint petita, à prefato Sanctissimo Domino no-
stro fuerint concessa.

2. Nota autem primò, minus rectè Scottiam in Constit.
Theor. 322. docere Leonem Decimum concessisse solum
ut submissè dicerent, alias posset consecrari mentaliter.
Non rectè, inquam, nam expresse concedit Mentali-
ter, Consecratio autem semper intelligitur exclusa ex eo,
quod sit consecratio Sacramenti, quod constare debet ex
rebus, & verbis.

3. Nota secundò, privilegium esse pro omnibus,
etiam non scrupulosis, etiam de toto Officio, quod
privatim recitari solet, etiam de ipsis partibus Missae
Cantatae, quas Sacerdos, submissa voce, legere per Ru-
bricas debet. Patent hæc ex verbis jamjam allatis Privi-
legij; quidquid alij contradicunt.

Nec obstat illud, quod in Ordinario inbentur dici se-
cretè quasi verò non omnia secreta Missae, & totum
Officium. Non obstat, inquam, quia, quæso ite, quid
aliud est illa Missa, quod inbentur secretè dici in Ordi-
nario, hoc est in Rubricis Ordinariis, nisi secreta ipsius
Missae omnia: De Officio autem, licet fatear aliqua in-
beri secretè dici, non omnia: tamen ex verbis illis, &
ne alijs sint fastidiosi, & ex illis universalibus, Qui dicunt
Officium per se solus, cum prolatio verbalis sit præcipue ut
ab alijs intelligatur, & ex toto contextu Privilegij, sine-
que cur fuerit impetratum, satis clarè colligitur, sermo-
nem esse de toto Officio.

Non tertio, quamvis hoc privilegium participet
Nostra Societas, id tamen in usum deducere non po-
test quia nondum illud ei communicavit noster R. P.
Generalis, ut alias in similibus supra lib. 1. cap. 2. §. 1.
num. 8. monui: possumus verò alij Mendicantes, parti-
cipantesque in eorum privilegijs, quia suppono illis ni-
hil esse in hoc restrictum à suis Generalibus, nec revo-
catum.

Lege Delugo lib. 3. resp. dub. 17. qui satis strictè hoc
Privilegium interpretatur, & Dian. p. 10. tr. 11. Resp. 1. qui
fere omnino reitit. Quo autem rationum pondere, sal-
tem loquendo de officio, pro quo adsunt illa universa-
lia verba. Qui dicunt officium per se solus, expendant me
sapientiores. Certè mihi faveat Baldellus tom. 2. lib. 3. de
adorat. ad 55. num. 16. olim Romæ Praeceptor in Theolo-
gicis meus, qui intelligit hoc Privilegium de toto offi-
cio; & solum admittere illud tenuit ex eo capite, quod
putet esse ex vivæ vocis oraculo, quod tamen, fuisse
cum signatura Pontificis ex aliquorum sententia iam vi-
dimus n. 11. Nostram prædictam opinionem sequitur, &
Juribus probat Sanctior apud eundem Dian. p. 8. tr. 7.
Ref. 58. & novissime late nostram sententiam probat
Tho. Hurt. p. ref. mor. tr. 3. n. 40.

LIBER.